

m:
agazin

JESEN 2016.
BROJ 11
IZDANJE ZA BIH
BESPLATAN PRIMJERAK

*Novi
slatkiš
kompanije
Google*

TEMA
BROJA
**Android
7.0 Nougat**

SVJETSKI
DOGAĐAJI
IFA Berlin

TALENTI
**Nikolina
Kopanja,
plivačica**

SAMSUNG

Galaxy S7 edge | S7

Razmisli šta sve telefon može.

Autorizovani distributer za Republiku Srpsku

ROAMING
ELECTRONICS
WWW.ROAMING.RS

IMATE PRIJATELJE

03

05 NUDIMO VAM
Frend tarifni planovi

12 ZVIJEZDA PONUDE
iPhone 7: Sada je
sve još genijalnije

21 DNEVNIK PRIJATELJSTVA
Dio smo vaših
najljepših trenutaka

POSLOVNI SVIJET

27

46 SVJETSKI DOGAĐAJ
IFA Berlin 2016

52 BRENDI KOJIMA VJERUJEMO
Samsung Galaxy J

61 TESTIRAMO
HTC 10: Telefon koji
ćete voljeti

S DRUGE STRANE

77

78 U DOBROM DRUŠTVU
Jazavac

90 U ROMINGU
Istanbul na nepromjenjivim

94 TALENTI
Nikolina Kopanja

05

12

21

46

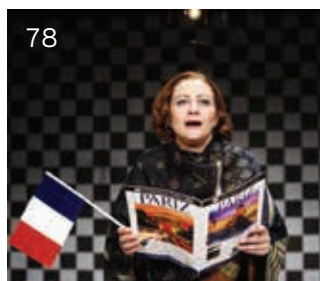
52

90

78

94

m:agazin

Pripremajući ovaj broj, naišli smo na pitanje: „Kako će generacija odrasla na supama iz kesice, zaleđenim večerama, desertima u tri koraka i digitalnim foto-aparatima biti naučena strpljivosti?“

I zaista, u vremenu u kojem klikamo bez mnogo razmišljanja i u kojem se pažnja skupila na status na Facebook-u, tvit od 140 karaktera i YouTube klip od pet minuta, teško se fokusirati, usporiti, zastati i istinski obratiti pažnju na sve što nas okružuje.

Vođeni mišlju da je svaka tehnologija kreirana prvenstveno da zbližava te da je treba konzumirati pažljivo, pametno i humano, pripremili smo za vas najnovije odgovore na pitanja:

- Kako komunicirati kvalitetno, neograničeno, zabavno i najpovoljnije?
- Kako gledati televiziju u pokretu?
- Kako ne zaboraviti na društvenu odgovornost?
- Kako zagristi sajber budućnost?
- Kako tehnologija utiče na sport?
- Kako zaštititi svoju opremu i svoj džep?
- Kako probuditi uspavanu kreativnost?
- Kako konzumirati predjele?
- Šta čitati, slušati, gledati?

I još mnogo njih. Baš kako ste od nas navikli. Vaše je samo da pronađete malo vremena, osjetite papir pod prstima i uživajte u jesenjem izdanju m:agazina.

m:tim

IMPRESUM

JESEN 2016.
BROJ 11
IZDANJE ZA BiH
BESPLATAN PRIMJERAK

IZDAVAČ: Mtel a.d. Banjaluka

ZA IZDAVAČA: generalni direktor Marko Lopičić, izvršni direktor za marketing i prodaju Đorđe Mišić

m:agazin TIM: Sandra Stanić, Aleksandra Šobić, Jelena Maksimović, Milica Stojaković, Andrea Lazić, Vlatka Repac

U OVOM BROJU ZA m:agazin PIŠU: Darko Bajić, Nemanja Runić, Predrag Laketa, Vanja Partalo, Ljubica Jerotijević, Nenad Bosnić, Dejan Trninić, Jelena Bjelaković, Jelena Računica, Rajko Radovanović i Bojan Radović, Žana Gauk, Sara Velaga

LEKTOR: Saša Četojević

DIZAJN: Sanda Arsenić / Aquarius

PRELOM I PRIPREMA: Sanda Arsenić / Aquarius

ADRESA REDAKCIJE: Vuka Karadžića 2, 78.000 Banjaluka // TELEFON: 051/240-875, 240-250 // FAX: 051/216-110

E-MAIL: magazin@mtel.ba // WEB: mtel.ba

ŠTAMPA: Compex, Braće Pišteljić 1, 78.000 Banjaluka

TIRAŽ: 3.000

IZLAZI KVARTALNO

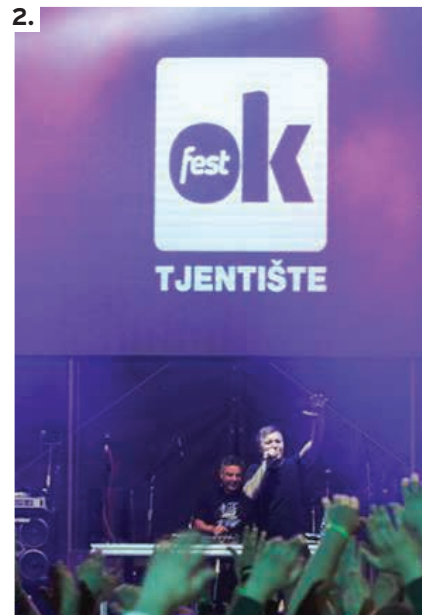
m:

IMATE PRIJATELJE

open
cafe

VAŠA POKRETN
TELEVIZIJA

FOTO PRIČA

1. M:BLÖGER – Podržali smo domaću blogersku scenu organizacijom takmičenja za najbolje blog tekstove, ali i predavanja iskusnog blogera Dragana Varagića.
2. OK FEST – Na festivalu koji je i više nego OK uživali smo u vrhunskoj muzici i jedinstvenom prirodnom ambijentu, kao ponosni prijatelji ove originalne manifestacije.
3. TESLIN VREMEPLOV – Generalni direktor m:tel-a Marko Lopičić povodom održavanja jedinstvene trodnevne 4D projekcije na fasadi Kulturnog centra Banski dvor u Banjaluci. Na ovaj način slavili smo nauku i životno djelo našeg najpoznatijeg naučnika Nikole Tesle.
4. DEMOFEST IZLOŽBA – Đorđe Mišić, izvršni direktor za marketing i prodaju kompanije m:tel obratio se na otvaranju izložbe Demofesta "10 godina vrhunske muzike" u banjalučkom KC Banski dvor, povodom obilježavanja decenije najvećeg festivala demo bendova u jugoistočnoj Evropi.
5. MJESEC PRIJATELJSTVA – Ponovo smo tokom cijelog avgusta slavili prijateljstvo i ispunili najljepše želje koje su prijatelji poželjeli jedni drugima.

NUDIMO VAM

FREND PLAN TARIFA

MOĆNI
FREND

MUDRI
FREND

NEUMORNI
FREND

SNALAŽLJIVI
FREND

PRIPREMILA: JELENA MAKSIMOVIĆ

Isplanirajte svoju Frend komunikaciju i ostvarite veliku uštedu uz najnovije Frend tarifne planove

Frend vam donosi nove mogućnosti. Uz najnovije Frend tarifne planove, odaberite opciju koja najviše odgovara vašim potrebama. Odaberite sopstveni

paket saobraćaja, sami birajte količinu minuta, SMS-ova i mobilnog interneta koji su povezani u planove, po cijenama koje odgovaraju vašem budžetu.

Ako trošite veću sumu za svoj račun, uvijek ste onlajn, non-stop ste na telefonu, onda ste vi MOĆNI Frend i za 19 KM dobijate:

- 200 minuta
- 200 SMS-ova
- 1 GB mobilnog interneta
- potpuno neograničeni Viber

Ukoliko znate pravu mjeru i znate da će vam mjera od 100min/100sms i 200MB data biti i više nego dovoljna za cijeli mjesec onda ste vi MUDRI Frend i za 12 KM dobijate:

- 100 minuta
- 100 SMS-ova
- 200 MB mobilnog interneta

Ukoliko ste po cijeli dan na društvenim mrežama, lajkujete, postujete i stalno vam je telefon u ruci, vi ste definitivno NEUMORNI Frend i za 12 KM dobijate:

- 1 GB mobilnog interneta
- neograničeni Facebook

Ako telefon koristite samo za pozive i SMS, bitno vam je da štedite, koristite telefon samo kada vam je baš potreban, onda ste vi SNALAŽLJIVI Frend i za 8 KM dobijate:

- 80 minuta
- 80 SMS-ova.

U cijene je uračunat PDV.

Tarifni planovi vrijede 30 dana i u toku tog perioda trošite dodijeljene bonuse, jer nakon 30 dana nepotrošeni bonusi će vam se poništiti. Pored toga, u toku korišćenja tarifnih planova u kojima kao bonus dobijate mobilni internet, surfati možete neograničeno jer nakon potrošene maksimalne brzine, internet imate i dalje, samo po smanjenoj brzini. Za dobijene bonuse, razgovarati možete u m:tel mreži, poruke slati prema svim mrežama u BiH, a mobilni internet koristiti dok ste u mreži m:tel-a.

U slučaju da nemate dovoljan iznos na glavnom računu, tarifni plan vam se neće obnoviti, a saobraćaj koji budete ostvarili nakon isteka perioda važenja aktivnog tarifnog plana, naplaćivaće se po cijenama definisanim važećim cjenovnikom m:tel-a za tarifni modela Frend kojeg možete pronaći na stranici www.mtel.ba.

Ako potrošite dodijeljeni paket u kraćem roku od 30 dana, koristićete Frend usluge po povoljnijoj Frend plan tarifi.

Pozivi prema svim mrežama u BiH, kao i prema mrežama mts Srbija, m:tel Crna Gora i m:tel Austrija, za korisnike Frend planova iznose 0,20 KM/min. Poziv upućen prijatelju broju je 0,09 KM/min, a SMS i MMS prema svim mobilnim mrežama u BiH je 0,08 KM. Prenos podataka iznosi 0,20 KM/MB i obračunska jedinica je 1 KB. (U cijene je uračunat PDV).

KAKO DA AKTIVIRATE/DEAKTIVIRATE ŽELJENU FREND PLAN TARIFU?

Vaš Frend plan će se automatski obnavljati uz uslov da imate dovoljan iznos na Frend računu, dok god ga ne promijenite ili deaktivirate.

Aktivaciju i deaktivaciju Frend tarifnih planova možete izvršiti dolaskom na m:tel prodajno mjesto, putem servisa Moj meni *100#, putem m:go aplikacije ili putem pozivanja kratkih kodova.

- **MOĆNI FREND MOŽETE AKTIVIRATI PUTEM KODA *143*1#, A DEAKTIVIRATI GA POZIVANJEM KODA *143*2#**
- **MUDRI FREND AKTIVIRA SE KODOM *144*1#, A DEAKTIVIRA KODOM *144*2#**
- **ZA AKTIVACIJU SNALAŽLJIVOG FREND A MOŽETE KORISTITI KOD *145*1#, A ZA NJEGOVU DEAKTIVACIJU POZOVITE *145*2#**
- **NEUMORNI FREND AKTIVIRA SE KODOM *146*1#, A DEAKTIVIRA PUTEM KODA *146*2#**

Kada izvršite uspješnu aktivaciju i deaktivaciju tarifnog plana, kao i kada iskoristite 80% i 100% dodijeljenih minuta/SMS-ova/mobilnog interneta, u okviru aktiviranog tarifnog plana, dobićete SMS obavještenje. Obavještenje ćete dobiti i o automatskoj obnovi tarifnog plana 24 časa prije nego što se izvrši automatska obnova, uz napomenu da dopunite svoj glavni račun u određenom iznosu za obnovu odabranog tarifnog plana, ukoliko je to potrebno.

Vrijeme je da isPLANirate Frend.

Za više informacija pozovite 066 10 10 10 ili posjetite stranicu frend.mtel.ba.

M:TEL VIBER STIKERI I PUBLIC CHAT

KOMUNIKACIJA JE POSTALA JOŠ ZABAVNIJA

**EVO
LETIM!**

PRIPREMILA: MILICA STOJAKOVIĆ

Kompanija m:tel je prva u BiH ostvarila saradnju sa Viber-om, u okviru koje je kreirana nova ponuda za m:tel Friend korisnike.

Zahvaljujući toj saradnji obogaćena je i komunikacija naših korisnika Frend Viber stikerima te je kreiran još jedan kanal komunikacije m:tel-a prema svojim korisnicima - m:tel Viber Public Chat.

m:tel ponuda postala je još bolja zahvaljujući ovoj saradnji i neograničenoj Viber komunikaciji, ali ono što je posebno obradovalo naše korisnike upravo su Viber stikeri.

~~~~~

FREND Viber stikere preuzmite na www.stickers.viber.com/pages/frend, a da biste se uključili u m:tel Viber Public Chat, potražite m:tel BiH Public Chat.

~~~~~

Kreirali smo 16 stikera kojima smo svakodnevnu komunikaciju učinili mnogo sadržajnijom. Stikerima prilagođenim našem jeziku i slengu postalo je moguće na duhovit i jednostavan način odgovoriti sagovorniku, a izražavanje emocija, pozdrava, poziv na kafu ili sport dobili su potpuno novu notu.

~~~~~

Frend Viber stikeri su za samo mjesec dana postojanja preuzeti više od 100.000 puta.

~~~~~

Saradnja sa Viber-om donijela je i m:tel Viber Public Chat, zahvaljujući kome je našim korisnicima omogućeno da uvijek budu u toku i među prvima saznaju sve prijateljske m:tel ponude, ali i da pročitaju poneki koristan savjet iz svijeta tehnologije i mobilne telefonije ili se jednostavno zabave.

Kroz public chat koji ima više od 140.000 članova, naši korisnici su se našli na izvoru različitih informacija koje im mogu olakšati svakodnevnicu, pomoći im pri izboru ponude ili ih informisati o određenim događajima u samo dva klika u okviru Viber aplikacije na pametnom telefonu.

“OBOJI”
AKO TI SE SVIĐA

**Sedma generacija
m:stipendista!**

STIPENDIJE ZA BUDUĆNOST

Sve počinje pravim izborom. Budi m:student!

Pridruži se društvu najboljih studenata u BiH, primaj stipendiju do kraja prvog ciklusa studija i omogući sebi pristup najnovijim tehnologijama putem prakse u trajanju od mjesec dana!

Ako imaš prosjek ocjena iznad 8, a student si završne godine ili apsolvant prvog ciklusa studija Elektrotehničkog fakulteta u Banjaluci, Istočnom Sarajevu i Sarajevu, Fakulteta elektrotehnike u Tuzli, Fakulteta strojarstva i računarstva u Mostaru ili Fakulteta informacijskih tehnologija u Mostaru, pošalji svoju prijavu na konkurs i postani m:stipendista sedme generacije!

Izaberi da budeš poseban! Prijavi se!

Prijavu na konkurs pošalji najkasnije **do 30.11.2016. godine!**

Sve informacije o konkursu nađi na web stranici www.mtel.ba/stipendije
Kontaktiraj nas putem e-mail adrese konkurs@mtel.ba

m:tel *imate prijatelje!*

OPEN PREDSTAVLJA

OPEN TO GO

SAMO VAŠA POKRETNNA TELEVIZIJA

PIŠE: SANDRA STANIĆ

*Ponesite svoj omiljeni TV program sa sobom, kud god da idete,
bez dodatnih troškova za internet*

Tokom avgusta predstavili smo vam još jednu uslugu u okviru Open-a. Radi se o usluzi Open To Go - „televizija za ponijeti“ ili multiscreen usluga, koju ćete, sasvim smo sigurni, sa zadovoljstvom koristiti.

Savremeno doba donosi i posebne zahtjeve u korišćenju modernih usluga, a jedan od tih zahtjeva jeste i pristup TV programima na svakom mjestu i u svako doba. Zamislite da ste uvijek u mogućnosti da pogledate omiljenu seriju, informativni program, film ili kviz, bez obzira na to gdje se u tom momentu nalazite - u vikendici, na putu, na klupi u parku, negdje u prirodi ili na bilo kojem drugom mjestu. Open vam omogućuje upravo to, nudeći vam uslugu gledanja TV programa, pored klasičnog TV ekrana u kući, i na još jednom uređaju - na tabletu, ili računaru ili mobilnom telefonu.

Ova usluga će vam omogućiti da izaberete jedan od navedenih uređaja na kojem ćete imati pristup TV programima, a koji možete ponijeti sa sobom i van kuće.

U listi dostupnih Open To GO TV kanala možete pronaći omiljene domaće, a i strane programe za baš svaku priliku, a možete ih gledati na android, ili iOS uređajima ili na računaru/laptopu sa instaliranim Mozilla Firefox, Internet Explorer ili Safari internet čitačem.

Razlog više da odmah postanete korisnik ove moderne usluge, ako ste ujedno i korisnik m:tel mobilne mreže, jeste i činjenica da nećete plaćati dodatno saobraćaj za gledanje Open To Go sadržaja, niti će se on oduzimati od vašeg internet bonusa.

Pratite našu Open ponudu na adresi www.mtel.ba, te ne propustite popuste i akcije na cijene uređaja koje vam redovno nudimo.

Ponesite svoju televiziju sa sobom!

Za više informacija pozovite korisnički servis 0800 50 005.

ZVIJEZDA PONUDE

---

iPhone 7

SADA JE SVE JOŠ GENIJALNIJE

PRIPREMILA: MILICA STOJAKOVIĆ

U ponudu kompanije m:tel stigao je i najnoviji iPhone, tačnije, dva modela ovog moćnog pametnog uređaja - iPhone 7 i iPhone 7 Plus.

U kratko, novi iPhone, upakovan u prefinjen dizajn, donosi napredan novi sistem kamere, najbolje performanse i najduže trajanje baterije kod iPhone-a do sada. Posjeduje impresivan stereo zvuk, optičku stabilizaciju slike, širok spektar boja i najsajjniji i najživopisniji ekran kod iPhone-a ikada.

iPhone je svojim modelima 7 i 7 Plus podigao ljestvicu inovativnosti i preciznosti, počevši od dosad neviđene crne nijanse, preko kućišta otpornog na prskanje i prašinu, do potpuno nove tipke Home. A zahvaljujući novom unibody dizajnu, prelaz prstom između različitih površina se ne osjeti.

Ova dva modela dolaze u čak pet nijansi, tu su dvije nove boje - matcrna i crna visokog sjaja, te prepoznatljive nijanse srebrne, zlatne i ružičastozlatne.

Tipka Home na iPhone-u 7 je napredna čvrsta tipka dizajnirana da bude izdržljiva, responzivna i osjetljiva na dodir. U tandemu s novom tehnologijom Taptic Engine precizno će odgovoriti na svaki vaš pritisak. Zahvaljujući nevjerovatno naprednom i brzom senzoru otiska prsta, Touch ID veoma lako i sigurno će otključavati vaš iPhone.

Apple se pobrinuo da kamera iPhone-a 7 dobije i optičku stabilizaciju slike, otvor blende $f/1,8$, te objektiv sa šest elemenata. Sve to, zapravo, znači da će vaše fotografije i video-klipovi biti još genijalniji, čak i kada ih pravite pri slabom osvjetljenju. Kad se tome pridodaju i napredne nove funkcije poput snimanja širokog spektra boja, vaše fotografije i Live Photos mogle bi izgledati kao prava remek-djela. Sada je zaista sve u vašim rukama i oku.

Osim što je dobila veću rezoluciju, prednja kamera iPhone-a 7 sada hvata i širi spektar boja, pa na selfijima možete izgledati još i bolje. A Retina Flash prilagođava se ambijentalnoj svjetlosti, donoseći potpuno prirodan izgled vašem tenu.

iPhone 7 opremljen je dosad najmoćnijim čipom ugrađenim u neki pametni telefon, što ga čini bržim i efikasnijim od njegovih prethodnika. Naime, čip A10 Fusion s novom arhitekturom pruža nevjerovatnu brzinu rada i mogućnost uštede energije kod manje zahtjevnih zadataka. A kako je riječ o iPhone-u s najizdržljivijom baterijom dosad, to što je sve brže, ne znači da ćete ga morati puniti češće - čak naprotiv!

Zahvaljujući ponudi kompanije m:tel, već sad možete pokloniti sebi iPhone 7 uz Moj Mix sa neograničenim internetom, a po cijeni već od 1 KM, ili uz mogućnost kupovine na rate.

FREND KUTAK

FREND NAGRADNA IGRA

PRIPREMILA: SANDRA STANIĆ

Ne radujete se zimskom periodu i kraju godine? Kompanija m:tel se potrudila da to promijeni, pa je za svoje korisnike pokrenula nagradnu igru koja će nekima u mnogo čemu promijeniti život.

FREND PLAN ZA NOVI STAN! naziv je nagradne igre koja traje od sedmog novembra, pa sve do kraja februara 2017, u kojoj učesnici dobijaju šansu da svake sedmice dobiju jedan od sjajnih Huawei P9 lite telefona, svakog mjeseca Huawei P9, ili da u velikom finalu budu izvučeni za super premiju: stan u svom gradu, bilo gdje u BiH.

Tako će svake sedmice biti izvučen dobitnik telefona Huawei P9 lite, a na kraju mjeseca će jedan dobitnik postati srećni vlasnik telefona Huawei P9.

Prilikom kupovine i aktivacije jednog od četiri Frend tarifna plana (MOĆNI Frend za 19KM, MUDRI Frend za 12KM,

NEUMORNI Frend za 12KM ili SNALAŽLJIVI Frend za 8KM), kupac ostvaruje pravo na učestvovanje u nagradnoj igri.

Sve što je potrebno za učešće u nagradnoj igri FRENK PLAN ZA NOVI STAN jeste da se odabere i aktivira jedan od Frend tarifnih planova pozivom na *100#!

Frend planovi su nov način odabira količina minuta, poruka i mobilnog interneta, uz koje možete detaljno isplanirati svoju mjesečnu komunikaciju i ostvariti veliku uštedu.

Isplanirajte FRENK i ugrabite priliku da osvojite stan ili neki od prefinjenih Huawei smartphone uređaja.

FREND PLAN ZA NOVI STAN!

OSVOJI STAN
U SVOM
GRADU!

ILI JEDAN OD
SJAJNIH HUAWEI
TELEFONA SVAKE
SEDMICE ILI
MJESECA!

x16
HUAWEI
P9 LITE

x4
HUAWEI P9

Treba ti novi telefon? Ili možda stan u tvom gradu? Uključi se u sjajnu Frend nagradnu igru, odaberi jedan od novih Frend tarifnih planova i aktiviraj ga pozivom na Moj meni *100# i imaš šansu da svake sedmice osvojiš Huawei P9 Lite ili svakog mjeseca fantastični Huawei P9. A u velikom finalu te očekuje super premija, stan u tvom gradu, bilo gdje u BiH. Frend plan za novi stan! IsPLANiraj i osvoji!

www.mtel.ba

korisnički servis: 066 10 10 10 • Moj meni *100# mtebih

imate prijatelje!

Prikazani model stana je samo ilustracija. Nagradna igra traje od 7. 11. 2016. do 28. 2. 2017.

PRENESI BROJ U FREND

PRIPREMILA: JELENA MAKSIMOVIĆ

Prenesite broj i uživajte u 3GB internet paketu dobrodošlice

Od 1. novembra ove godine, svi oni koji su prepaid, a žele promjenu nabolje, uz vrijedan paket dobrodošlice svoj broj mogu prenijeti u Frend. Pored zadržavanja istog broja, pri promjeni mreže, započnite svoju Frend avanturu. Za početak, poklanjamo vam internet paket dobrodošlice od 3GB*. 1GB mobilnog internet dobija svaki korisnik koji prenese broj u Frend prilikom aktivacije broja, a preostalu količinu svakih 30 dana po 1GB.

Pored navedenog, Frend vam nudi i sjajne tarifne opcije za bezbrižno uživanje u neograničenom Facebooku-u, surfovanju, domaćim i inostranim razgovorima,...

A tu su i najnoviji Frend planovi uz koje možete odabrati količinu minuta, SMS-ova i mobilnog interneta, po cijenama koje odgovaraju vašem budžetu.

Vrijeme je da nam se pridružite.

Podnesite zahtjev za prenos telefonskog broja na prodajnom mjestu m:tel-a, dostavite na uvid SIM karticu i PUK broj dobijen od prethodnog operatora čiji se broj prenosi u m:tel mrežu, te zaplovite u Frend avanturu, uz 3GB internet paket dobrodošlice.

* Mobilni internet može da se koristi u cijeloj BiH u m:tel mreži.

Akcija traje do 31. 12. 2016. godine. Za više informacija pozovite 066 10 10 10.

NAGRADE I PRIZNANJA

M:TEL NAJVEĆA KOMPANIJA U BIH PO NETO DOBITI OSTVARENOJ U 2015. GODINI

PRIPREMIO: PREDRAG LAKETA

Priznanje „100 najvećih u BiH“ u rangiranju velikih preduzeća po najvećoj ostvarenoj neto dobiti u prošloj godini dobio je m:tel, čija je neto dobit iznosila 81.488.875 KM. Priznanje za najveću kompaniju po neto dobiti u BiH ostvarenoj u 2015. godini kompaniji m:tel dodijeljeno je na manifestaciji pod nazivom „100 najvećih u BiH“, održanoj u organizaciji Poslovnih novina i Privredne štampe, u okviru 29. izbora velikih, srednjih i malih kompanija u BiH prema rezultatima poslovanja u prošloj godini. Na rang-listama našle su se kompanije koje su predale završne račune Finansijsko-informatičkoj agenciji u Federaciji BiH i Agenciji za posredničke, informacione i finansijske usluge u Republici Srpskoj. Podaci su obrađeni u saradnji sa kompanijom LRC iz Sarajeva, za sva pravna lica iz oba entiteta.

Rangiranje je rađeno na bazi kategorizacije malih, srednjih i velikih preduzeća definisanih zakonom o računovodstvu i reviziji, za koje su ključni kriterijumi bili visina prihoda, prosječna vrijednost imovine i prosječan broj zaposlenih. Za kategorizaciju po veličini, kompanije su morale zadovoljiti najmanje dva od tri navedena uslova.

Uprkos činjenici da novi servisi zasnovani na OTT tehnologiji bitno utiču na finansijske rezultate telekomunikacionih kompanija na globalnom nivou, raduje nas da je m:tel u prošloj godini ostvario izuzetne poslovne

rezultate i ponovo se svrstao u red najboljih, ostvarivši najveću neto dobit u BiH. Za nas je najveće priznanje zadovoljstvo naših korisnika, ali i ovakva priznanja su svakako podstrek da i dalje podižemo ljestvicu poslovnog uspjeha.

---

m:tel-u ZLATNA MEDALJA ZA RAZVOJ TELEKOMUNIKACIONIH USLUGA

PIŠE: SANDRA STANIĆ

Bijeljina je i ove godine svečano obilježila Dan grada, 24. septembra 2016 godine. Tom prilikom, između ostalog, dodijeljene su i nagrade zaslužnim pojedincima i organizacijama na svečanoj sjednici Skupštine grada, koja je održana u Centru za kulturu Bijeljine. Kompaniji m:tel, odnosno Izvršnoj jedinici m:tel-a u Bijeljini, dodijeljena je zlatna medalja za izuzetan doprinos u razvoju telekomunikacionih usluga.

Čast nam je i zadovoljstvo što smo i u Bijeljini prepoznati kao kompanija koja doprinosi razvoju zajednice u kojoj posluje, tim više jer je naša misija upravo pružanje najmodernijih i inovativnih komunikacionih rješenja, kako bismo ljudima omogućili globalnu povezanost i najbolji korisnički doživljaj.

**PRENESI
BROJ**

**DUPLI
INTERNET
BONUS
2 GODINE**

BUDI SVOJ I PRENESI BROJ!

Ostani svoj i zadrži svoj broj. Postani m:tel korisnik i izaberi tarifu prilagođenu tvojim potrebama uz Moj Mix i dobićeš dupli internet bonus dvije godine.

m:tel *imate prijatelje!*

KORISNIČKA PODRŠKA

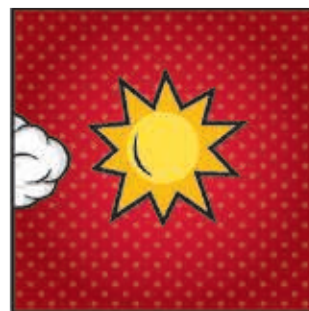
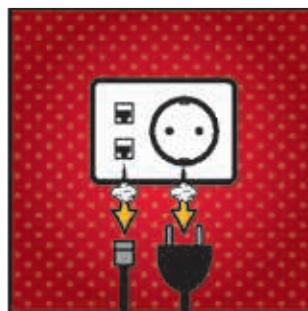

ZAŠTITITE SVOJU TELEKOMUNIKACIONU OPREMU OD GRMLJAVINE

PRIPREMILA: MILICA STOJAKOVIĆ

Nije mit – nevjeme sa grmljavinom može oštetiti vaše uređaje!

Uodređenim situacijama u slučaju vremenskih nepogoda, tačnije grmljavine, može doći do oštećenja telekomunikacione opreme.

Kako biste zaštitili vaše uređaje i mogli i nakon nevremena i dalje nesmetano da koristite Open usluge, savjetujemo vam

da za vrijeme trajanja grmljavine isključite telekomunikacione uređaje. Spriječite kvarove jednostavnim isključivanjem uređaja iz strujne, a modema iz telefonske utičnice.

Pratite prognozu vremena i na vrijeme reagujte. Ne dozvolite da vam vremenske neprilike pokvare dan!

ČUVAJMO PRIRODU UZ ELEKTRONSKI RAČUN

PIŠE: JELENA MAKSIMOVIĆ

Uključite uslugu „Račun na mail“, zaštitite prirodu i uštedite vrijeme

Da li ste znali da se od jednog drveta starog 15-20 godina proizvede celuloza potrebna samo za oko 2.000 papirnih računa? Izračunajte koliko računa dobijate mjesečno i koliki je to broj posjećenih stabala u toku godine, u toku decenije, u toku vašeg života... Pomnožite to samo sa brojem stanovnika u vašem gradu i dobićete zastrašujući podatak. A da li vi možete nešto da učinite? Naravno da možete.

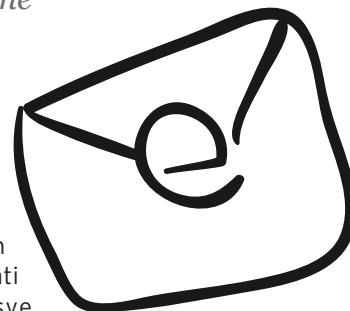
Mijenjajte svoje navike, pridružite se milionima ljudi koji su već odlučili da prave promjene, čineći male korake. Za početak, m:tel vam nudi saradnju da zajedničkim snagama budemo dio tima koji se brine o prirodi i da zajednički smanjimo potrošnju papira za slanje računa.

Svoju dosadašnju naviku da račune za telekomunikacione usluge dobijate u poštanski sandučić, zamijenite novom, modernijom i boljom. Uključite uslugu „Račun na mail“ i račune dobijajte online, putem svoje e-mail adrese.

Ovim korakom, ne samo da ćete zaštititi prirodu, već ćete sebi obezbijediti sigurnost, dostupnost i maksimalnu uštedu vremena.

Elektronski račun vam pruža brojne prednosti u odnosu na

klasičnu poštu. Između ostalog, svoj račun dobijate u kraćem vremenu, bez obzira na to gdje se nalazite, račun uvijek možete pregledati i na vrijeme platiti, sve dobijene račune možete spremati u kompjuterske foldere umjesto u ladice ormara i povećati sigurnost svojih podataka.

Uslugu „**Račun na mail**“ možete aktivirati u bilo kojem m:tel prodajnom mjestu ili putem **Moj m:tel** portala (www.mojmtel.ba). Uz ovu uslugu, na prodajnom mjestu možete zatražiti i dodatnu uslugu „**Moj račun**“ koja će vam omogućiti besplatan ispis odlaznog saobraćaja za postpaid usluge fiksne i mobilne mreže (listing).

A, kako biste još više uštedjeli svoje dragocjeno vrijeme i zaboravili na čekanje u redovima, preporučujemo vam da odaberete **uslugu trajnog naloga** u vašoj banci ili **aplikaciju m:pay**.

Za više informacija pozovite 066 10 10 10.

Dnevnik prijateljstava

DIO SMO VAŠIH NAJLJEPŠIH TRENUTAKA

PIŠE: SANDRA STANIĆ

Ljeto koje je za nama i ove godine bilo je u znaku podrške pravim vrijednostima. Kompanija m:tel bila je uz mnoge kulturne i sportske manifestacije, ali je organizovala i konkurs koji je za cilj imao promociju i podršku talentovanim blogerima u Bosni i Hercegovini.

Dokaz da je m:tel u BiH godinama unazad djelovao društveno odgovorno u mnogim oblastima života zajednice u kojoj posluje, a naročito u smislu podrške mladim i talentovanim ljudima jeste i **priznanje** koje je 1. jula ove godine dobio od Elektrotehničkog fakulteta Istočno Sarajevo. Na manifestaciji održanoj na ovom fakultetu, a povodom promocije diplomiranih inženjera i magistara elektrotehnike, dekan Fakulteta Zoran Ljuboje uručio je

plaketu izvršnom direktoru za marketing i prodaju m:tel-a Đorđu Mišiću, kao znak uspješne i dugotrajne saradnje ove kompanije i ETF-a u Istočnom Sarajevu. Kompanija m:tel kroz mnoštvo projekata konstantno pruža podršku mladim talentovanim ljudima, a jedan od primjera ove prakse su i generacije njenih stipendista koje podržava, ne samo u novcu, nego i u praktičnom radu u kompaniji u trajanju od mjesec dana.

1

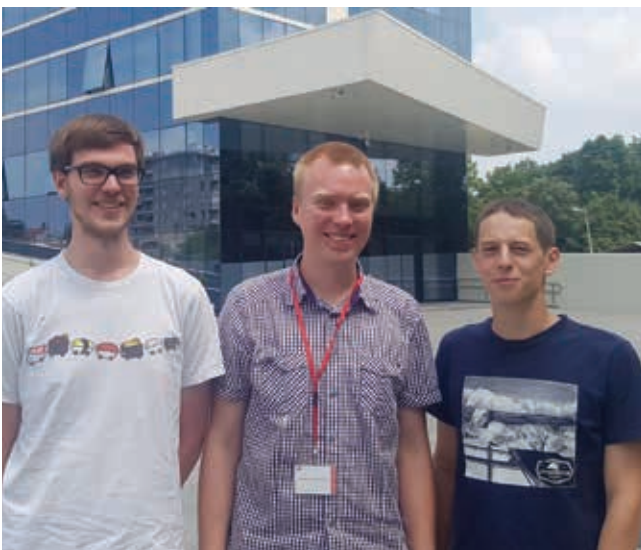
Takođe, m:tel uspješno saraduje i sa **Udruženjem za međunarodnu razmjenu studenata IAESTE**, a ona traje već punih 14 godina. Pruživši mogućnost dolaska stranih studenata na praksu u kompaniju, m:tel je omogućio studentima iz naše zemlje odlazak u inostranstvo na stručno usavršavanje, sistemom reciprociteta. Studenti koji dođu u našu zemlju imaju priliku, ne samo da usavrše svoje stručno znanje, nego i da upoznaju tradiciju i kulturu zemlje, te da steknu nova prijateljstva. Ove godine m:tel je na praksi ugostio tri strana studenta: iz Norveške je to bio Gunar Lid, diplomac na Univerzitetu NTNU u oblasti elektrotehnike; Kšištof Celmer, student master studija na poljskom Poznanj univerzitetu za tehnologiju; te Pavel Kovarik iz Češke, gdje je diplomirao na Fakultetu za elektrotehniku Tehničkog univerziteta u Pragu.

Nosioci kulturne scene grada Banjaluka svakako su pozorišta s kojima m:tel njeguje, već tradicionalno, dobru saradnju. Pored Narodnog pozorišta Republike Srpske, ove sezone intenzivirana je saradnja kompanije, kao jednog od

najvećih sponzora, i sa **Gradskim pozorištem Jazavac**. Ove godine Jazavac obilježava deceniju svog postojanja, a tokom godina njegovog rada uspjeli su realizovati i Festival mladog glumca „Zaplet“, te osnovati Školu glume „Studio Jazavac“.

Konkurs **m:bloger okončan** je dodjelom nagrada najboljim blogerima, koja je održana u Muzičkom paviljonu parka „Petar Kočić“ u Banjaluci, 8. oktobra 2016. godine. Takmičenje je imalo za cilj podršku blogerskoj zajednici u BiH, odnosno podsticaj blogerima da još ozbiljnije pristupaju pisanju blogova te svoje ideje i misli podijele sa velikim internet svijetom. Na ovaj konkurs pristiglo je 60 prijava autora, a najboljim od njih proglašena je Ljiljana Šipragić iz Banjaluke sa svojim blogom „Lovily“. Ona je osvojila nagradu u vrijednosti od 3.000 KM, koja uključuje i jednogodišnju saradnju sa kompanijom m:tel. Drugo mjesto, nagradu od 2.000 KM i takođe jednogodišnju saradnju sa m:tel-om, osvojio je Robert Dacešin svojim blogom „Rio priče sa putovanja“. Treće mjesto pripalo je

imtea prijatelje!

~~~~~  
1. Demofest izložba 2. m:bloger pobjednički blogovi 3. Mjesec prijateljstva - dobitna fotografija 4. IAESTE 5. Međunarodni dan disleksije 6. Teslin vremeplov 7. ATP challenger - Banja Luka

mladom blogeru iz Tuzle Mateju Divkoviću. Priznanje koje je osvojio za svoj blog „The youngfashionista“ i tekst na temu tehnologija donijeli su ovom talentovanom autoru nagradu u vrijednosti od 1.000 KM te takođe saradnju sa m:tel-om u narednih godinu dana. Njegov blog posvećen je muškoj modi i modnim trendovima, što je, kako sam kaže, rijetko u BiH.

Svečanost dodjele nagrada bila je i prilika da svi prijavljeni blogeri na ovaj konkurs prisustvuju predavanju jednog od najpoznatijih blogera u regionu - Dragana Varagića - koji je ovom prilikom govorio o tome kako napraviti dobar blog te o mogućnostima zarade od pisanja bloga.

m:tel-ov **Mjesec prijateljstva** i ove godine imao je za cilj promociju najljepših emocija koje se vezuju za ljubav prema nama bliskim ljudima. Ovo je treća godina čiji avgust je u kalendaru označen kao Mjesec prijateljstva, a koji je m:tel odlučio proslavljati povodom Međunarodnog dana prijateljstva, koji se obilježava 30. jula. Svi oni koji su htjeli ispuniti neki san svog prijatelja, svoje želje su prijavljivali putem online aplikacije koja je bila dostupna na blogu kompanije m:tel tokom trajanja kampanje, a uporedo je trajao i foto-konkurs na Instagramu.

Jedna od tri izabrane želje, koje je m:tel ispunio, obradovala je Udruženje samohranih roditelja „Ponos“, a to je doprinos u prikupljanju školskog pribora za mališane iz porodica kojima je pomoć najpotrebnija. Ispunjena je i želja Svjetlane Kopanje, majke koja je poželjela da svoju kćerku, talentovanu plivačicu i dobitnicu brojnih sportskih priznanja, usreći sportskom opremom koju nije u mogućnosti da joj priušti. Takođe, trinaestogodišnja Ivona Mojović, koja ima tri nerazdvojne prijateljice sa kojima se druži od prvog razreda osnovne škole, poželjela je da na ekskurziju u završnom razredu otputuju sa četiri ista kofera.

Završetkom Mjeseca prijateljstva došao je kraj i fototakmičenju koje je tokom avgusta ispunilo Instagram nalog kompanije m:tel najljepšim prijateljskim foto-pričama. Odlukom kompanije m:tel, za najbolju je proglašena fotografija koju je poslala Darjana Maglov, koja je dobila tablet Alcatel 8070 Pixi 8. Poklon pakete dobile su i Saška Mekić, Vanja Babić i Vesna Mojović, koje su takođe na kreativan način fotografijama dočarale značaj prijateljstva i održavanja bliskih odnosa.

Ove godine Bijeljina je dobila novi **Dnevni centar za djecu i omladinu sa smetnjama u psihofizičkom razvoju**, koji je izgrađen u sklopu novog objekta Centra za socijalni rad u ovom gradu. Kompanija m:tel konstantno pruža podršku inicijativama koje se tiču poboljšanja uslova za život

## „TESLIN VREMEPLOV“ - M:TEL-OV POKLON BANJALUCI

*Kompanija m:tel gradu na Vrbasu poklonila je još jedan multimedijalni spektakl.*

Riječ je o projektu „Teslin vremeplov“, koji predstavlja najsavremeniju digitalnu 4D tehnologiju projekcije, putem koje su na nesvakidašnji način prikazani život i dostignuća jednog od najvećih umova svijeta - Nikole Tesle. Povod za ovaj veličanstveni događaj je obilježavanje 160 godina od rođenja ovog velikana.

Budući da je riječ o vrhunskoj tehnologiji, m:tel je u skladu sa svojim osnovnim principima društveno odgovornog poslovanja, ali i konceptom praćenja najsavremenijih tehnoloških dostignuća, podržao ovaj fascinantni projekat.

„Ovo je priča koja spaja tehnologiju, nauku, istoriju i umjetnost, a to su oblasti koje se s lakoćom mogu povezati sa kompanijom m:tel. Zahvaljujući podršci Telekoma Srbija, ovaj multimedijalni prikaz Teslinog života već je oduševio građane najvećih centara u Srbiji i Crnoj Gori, a sada ga sa ponosom poklanjamo našim korisnicima u Banjaluci“, istakao je Marko Lopičić, generalni direktor kompanije m:tel, na svečanom otvaranju projekcije. On je izrazio zadovoljstvo što je kompanija ostvarila plodonosnu saradnju sa umjetnikom Dušanom Jovovićem, kao i naučnikom Aleksandrom Protićem, koji je prikupio građu za realizaciju projekta.

Zahvaljujući m:tel-u, ovaj multimedijalni spektakl u Banjaluci imao je priliku da doživi veliki broj posjetilaca tokom trodnevne projekcije na fasadi Kulturnog centra Banski dvor, u samom srcu grada.

Prva projekcija bila je upriličena 14. oktobra 2016. godine, a pored građana Banjaluke, u „Teslinom vremeplovu“, zahvaljujući livestream-u, koji je obezbijedila kompanija m:tel, mogli su da uživaju ljudi širom Bosne i Hercegovine, ali i svijeta.



6

ranjivih grupa te je tako i ovoga puta donirala sredstva za opremanje Centra u Bijeljini, koji će biti od velikog značaja i za roditelje djece sa smetnjama u razvoju, jer će, zahvaljujući Centru, imati mogućnost da svoju djecu na određen broj sati ostave na bezbjedno mjesto, gdje će im biti pružena stručna i profesionalna pomoć.

I ovo ljeto obilježili su festivali održani širom BiH, a jedan od posjećenijih je upravo onaj koji se već treću godinu održava na Tjentištu - **OK fest 2016**. Na ovom festivalu tokom tri dana nastupili su popularni bendovi poput „Leibach“-a, Vlatka Stefanovskog, bendova „Babe“, „WhoSee“, „Kolja i grobovlasnici“, kao i „Bajaga i instruktori“. Posjetioci su mogli da uživaju i u zvuku bendova „Artan Lili“, „Stereo banana“, „Tattoo“, „Cinema zona“, Edo Maajka, „KulturShock“ i hora „Viva Vox“. Kompanija m:tel, kao prijatelj festivala, odlučila je da pruži podršku organizatorima ovog festa te na taj način da svoj doprinos u očuvanju i promociji naše kulturno-istorijske baštine, festivalske kulture, ali i turističkih potencijala naše zemlje. Za lakšu i nesmetanu komunikaciju tokom trajanja festivala m:tel je obezbijedio 2.000 startnih paketa za

posjetiocio OK kampa, kao i lounge zonu, gdje su kamperi imali priliku da napune svoje mobilne telefone.

Kompanija m:tel je takođe podržala izložbu Demofesta pod nazivom **“10 godina vrhunske muzike”**, koja je otvorena krajem oktobra u banjalučkom Kulturnom centru Banski dvor, povodom obilježavanja decenije najvećeg festivala demo bendova u jugoistočnoj Evropi. Riječ je o izložbi fotografija, koncertnih plakata, majica i ostalih memorabilija Demofesta, a još jedan povod za svojevršno desetogodišnje putovanje je i nominacija festivala za prestižnu evropsku nagradu UK Festival Awards. Podsjetimo, Demofest je nominovan u kategoriji “Best Overseas Festival”, i to kao prvi festival iz BiH, a povod za izložbu je bio i otvaranje novog izložbenog prostora u KC Banski dvor.

Bijeljina je krajem jula ove godine bila domaćin muzičke manifestacije **Bijeljina SummerFest**, koja je prvi put održana 30. i 31. jula. Kako bi pomogla stvaranju što pozitivnije atmosfere ovoga ljeta u gradovima širom BiH, kompanija m:tel podržala je i ovaj muzički događaj.

Organizator festivala je Udruženje Muzički umjetnici Semberije iz Bijeljine, a fest je okupio neka od najpoznatijih imena regionalne muzičke scene, ali i evropske muzičke izvođače. Organizatori vjeruju da će SummerFest postati tradicionalni festival u ovom gradu te da će Bijeljina i u narednim godinama na pravi način ugostiti sve ljubitelje dobrog provoda i popularne muzike.

**Turnir u uličnoj košarci „Fiba 3x3“**, koji je organizovala sportska organizacija „Basket bam“, trajao je od 21. do 26. juna 2016. godine u Banjaluci. Utakmice su igrane na platou ispred Narodnog pozorišta RS i to u kategorijama pionira, kadeta, juniora i seniora. Pored sportskog, ovaj turnir imao je i edukativni karakter, promovišući zdrav život, bez ovisnosti. Podržavši ovaj turnir, m:tel se pridružio promociji upravo navedenih vrijednosti, kako to čini godinama unazad putem brojnih projekata.

Da je Banjaluka grad sporta, govori i činjenica da je u tom gradu, pored već tradicionalnih takmičenja, održan i **Međunarodni džudo kamp „Dani džudo sporta Banja Luka 2016“**. Organizator ovog kampa bio je Džudo klub Zvijezda iz Banjaluke, najuspješniji džudo klub regije Krajina, koji u svojim redovima ima šampione republike i države u svim starosnim kategorijama, kao i osvajače balkanskih medalja. Međunarodni džudo kamp otvoren je 27. juna i trajao je do 3. jula 2016, u Sportskoj dvorani „Borik“, gdje je okupio elitu džudo sporta iz zemlje i regiona. Kompanija m:tel podržala je održavanje ove sportske manifestacije, te na taj način i promociju sporta i pozitivnih vrijednosti, a naročito edukaciju mladih koje ovaj klub već godinama promovise kao način preventivnog djelovanja na sve negativne pojave savremenog društva.

Svjesna značaja sporta, posebno kada je riječ o mladima, kompanija m:tel podržala je i **8. internacionalni fudbalski kamp Crvene zvezde „Jahorina 2016“**. Sedmodnevna škola fudbala, koju vode treneri Omladinske škole Crvene zvezde, bila je prilika za druženje, treniranje, učenje i sportsko napredovanje. Ove godine kamp je okupio 63 mlada fudbalera, uzrasta od devet do 17 godina, koji su imali priliku da provjere svoja znanja i vještine i, eventualno, zaigraju u prvom timu beogradske Crvene zvezde. U okviru organizacije kampa predstavljen je i album „Nebo se otvorilo - istorija Crvene zvezde u sličicama 1945-2016“, te je promovisan turistički potencijal Jahorine.

Međunarodna sedmica podizanja svijesti o disleksiji prvi put je obilježena ove godine i u Bosni i Hercegovini, i to od 3. do 9. oktobra, a u okviru koje je i 6. oktobar - **Međunarodni dan disleksije**, čiji je cilj razvijanje svijesti šire zajednice o problemima sa kojima se suočavaju disleksične osobe.



7

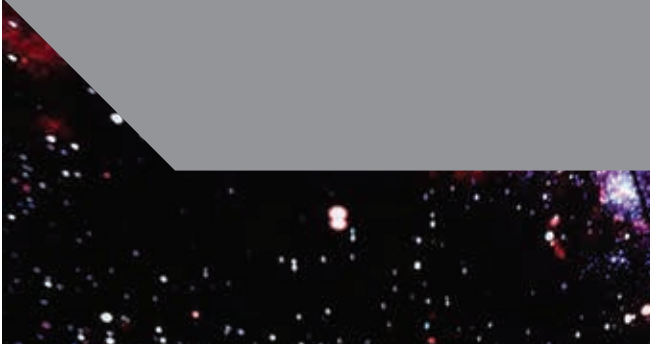
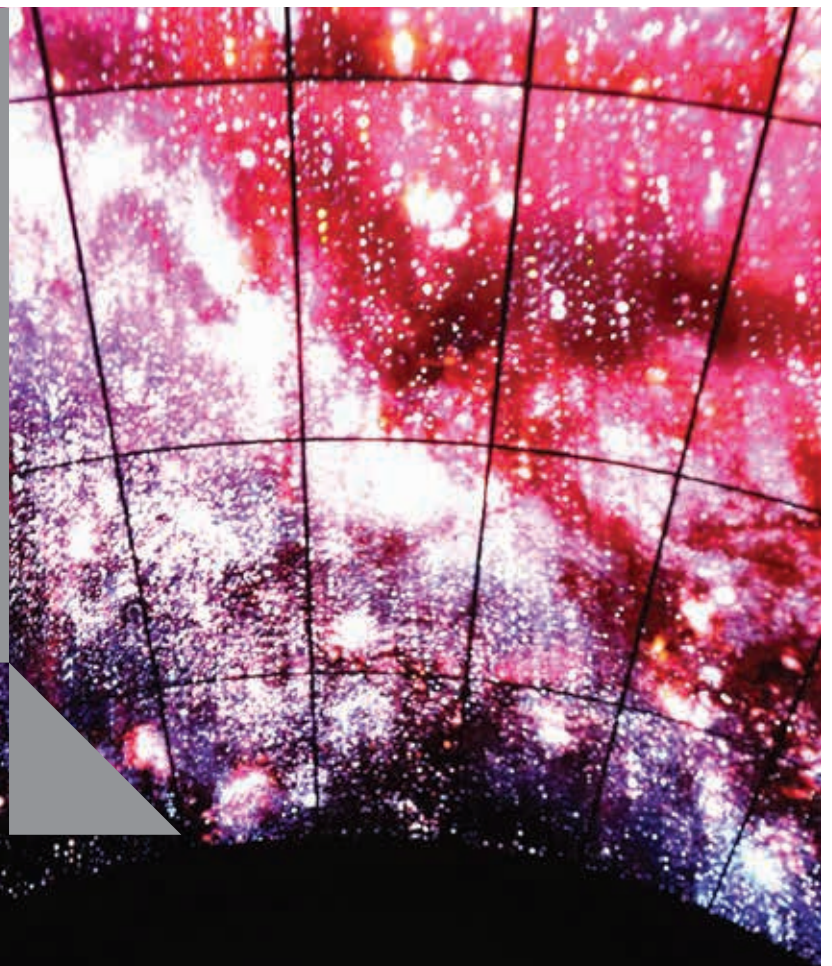
Kompanija m:tel pridružila se ovoj kampanji, te simbolično na Međunarodni dan disleksije postavila profilne slike permutovanog m:tel logotipa na svom korporativnom sajtu, internom portalu, blogu i FB profilu, upravo onako kako bi ga vidjele osobe sa disleksijom.

Akciju obilježavanja pokrenulo je Udruženje za podršku osobama sa disleksijom „Vjetar“, formirano početkom ove godine.

I ovoga septembra Banjaluka je bila domaćin poznatog teniskog takmičenja **ATP čelendžer**. Ljubitelji ovog popularnog sporta i ove godine uživali su u vrhunskim mečevima u gradu na Vrbasu, zahvaljujući upravo ovom takmičenju, koje je ove godine 15. put održano na terenima TK Mladost. Vrijednost turnira je 100.000 dolara, a prvi nosilac ATP čelendžera bio je Orasio Zebaljos, argentinski teniser, koji se trenutno nalazi na 70. mjestu ATP liste. Ovaj turnir je proteklih godina, zahvaljujući prenosu putem interneta, praćen u preko 100 zemalja svijeta, što jasno govori o njegovom kvalitetu. Pobjednik ovogodišnjeg takmičenja je češki teniser Adam Pavlašek. I ovoga puta m:tel je, kao generalni sponzor, omogućio i live streaming za vrhunsko uživanje u sportskim nadmetanjima na terenima, za sve one koji nisu bili u mogućnosti da prisustvuju mečevima. Takođe, kao jedan od generalnih sponzora turnira, ponovo je nagradio najsrećnije gledaoce finala. Naime, gledaoci koji su uhvatili tri teniske loptice nakon meča dobili su pametni telefon.

# m:

POSLOVNI SVIJET



LG OLED TV 4K



IFA BERLIN 2016

TEMA BROJA

---



# ANDROID 7.0 NOUGAT

NOVI SLATKIŠ KOMPANIJE GOOGLE

---

PIŠE: DEJAN TRNINIĆ

*Android 7.0 Nougat je sedma generacija Android operativnog sistema, koja je zvanično predstavljena 22. avgusta 2016. godine, dok je beta verzija za programere bila dostupna od marta.*

Me radne verzije novog Google-ovog operativnog sistema bilo je Android N, i dok su se neki potajno nadali da bi novo izdanje popularne mobilne platforme moglo da bude nazvano Nutela, Google

je krajem juna objavio svoju konačnu odluku. Po običaju, otkrivena je Nougat statua maskote, koja je postavljena ispred Google-ove zgrade u gradiću Maunten Vju.

## ANDROID PRIJE IOS-A

Iako je u proteklom periodu Google svoju novu generaciju Android-a objavljivao tokom jeseni, ove godine kompanija je odlučila da izađe ranije sa najnovijom verzijom. Prema nepisanom običaju, Google bi unazad nekoliko godina najprije sačekao da najprije Apple prikaže svoj unaprijeđeni iOS, nakon čega bi slijedio novi Android.

Tradicija je prekinuta, kao i dosadašnja praksa da nedugo nakon predstavljanja novog Android-a uslijedi i linija Nexus uređaja, koji su imali privilegiju prvi da „ponesu“ novi operativni sistem. Ove godine, međutim, čast da postane prvi smartfon sa Android 7.0 Nougat-om pripala je modelu LG-a V20.

## GOOGLE ŠALJE NEXUS BRENDA U PENZIJU

To, dakle, znači da će ove godine, a vjerovatno i ubuduće, izostati dosadašnji Nexus uređaji, pokretani najsvježijim Android-om, koje su, od prvog modela 2008. godine, proizvodili različiti proizvođači mobilnih uređaja. Ovaj put Google se odlučio da samostalno tokom oktobra predstavi svoj pametni telefon pod nazivom Pixel, koji će proizvoditi HTC, kompanija koja je dizajnirala i prvi Nexus.

## ŠTA DONOSI NOUGAT?

Svaka nova generacija Android operativnog sistema donosi poboljšanja na mobilne telefone, pa ni Nougat 7.0 nije izuzetak. Među nizom noviteta - a spominje se njih ukupno 255 - ubraja se i multi-window funkcionalnost, koja podrazumijeva istovremeno korištenje više aplikacija na smartfonu ili tabletu. Novost je i opcija brzog prebacivanja na prethodnu aplikaciju, a sada je dostupna i mogućnost direktnog odgovora na obavještenja, bez potrebe za otvaranjem aplikacije.

Android 7.0 Nougat prilagođen je za još više lokalnih podešavanja i jezika, a od dostupnih 1.500 emotikona, njih 72 su potpuno novi. Među važnim poboljšanjima je i Vulkan grafički API, za još bolje gejmersko iskustvo i unaprijeđenu 3D podršku. Mnoge će obradovati „Doze on the Go“ funkcija za duže trajanje baterije tokom kretanja, odnosno kada se telefon ne koristi dok je u džepu ili torbi.

Poboljšana je bezbjednost, a radi dodatne sigurnosti korisnika uvedena je enkripcija fajlova, kao i funkcija „direct boot“, koja pomaže da se uređaj još brže pokrene

Na novom Android-u sada možete da promijenite veličinu ikonica, teksta, ali i cijelog ekrana. Ukoliko vam veličina displeja iz nekog razloga ne odgovara ili želite da koristite telefon samo jednom rukom, jednostavnom postavkom možete smanjiti ili povećati fizičku veličinu ekrana.

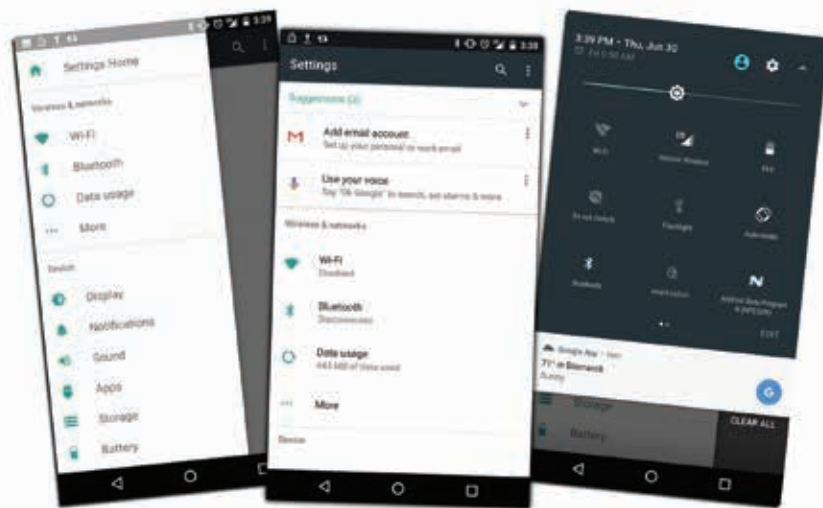
Nougat 7.0 nudi vam da podesite koja obavještenja želite da vidite prva, a u meniju brzog podešavanja možete da izaberete najčešće korišćene opcije, poput bežičnog

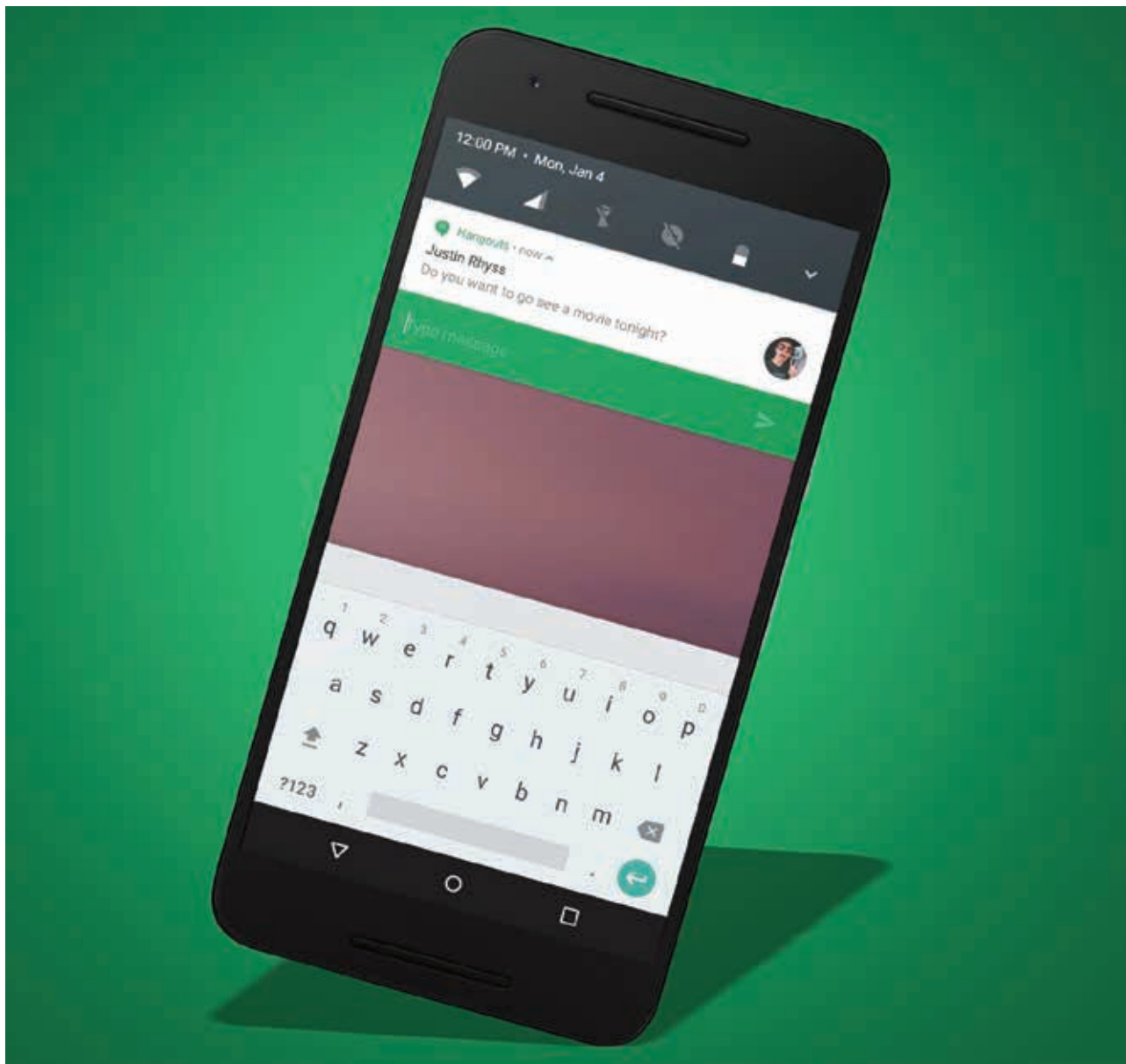
*Google tvrdi da će se svi korisnici uvjeriti da je Nougat 7.0 još brži, produktivniji, štedljiviji, sigurniji i personalniji operativni sistem, te da predstavlja najbolji Android na mobilnim uređajima do sada.*

interneta, lokacije i mnogih drugih. Potpuno nova funkcija omogućava pristup informacijama na ekranu u vanrednim okolnostima. Kada korisnik unese određene informacije, poput ličnih podataka, adrese ili medicinske istorije, u hitnim slučajevima, svako može da im pristupi, čak i kada je ekran zaključan.

## NOVA VR PLATFORMA

Daydream je nova Google-ova platforma namijenjena Android uređajima, koja je spremna da vas povede u virtuelni svijet. Napredno VR iskustvo





za Daydream podržane telefone trebalo bi da stigne na mobilne telefone do kraja godine i odredi standarde i mogućnosti izmijenjene realnosti. Uz Daydream svi naredni Android mobilni telefoni i prateći uređaji će na mnogo jednostavniji način funkcionisati, kada je popularna virtuelna realnost u pitanju.

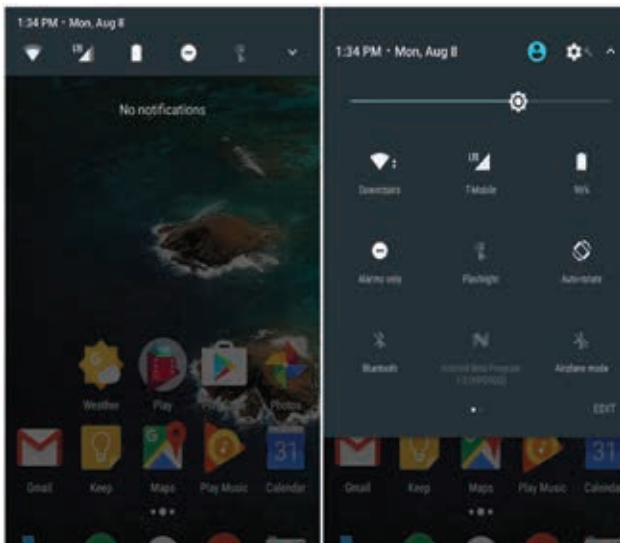
### AŽURIRANJE STARIJIH UREĐAJA

Sve nabrojano predstavlja samo dio noviteta koje novi Android donosi, a u njegove mogućnosti ćete se najbolje uvjeriti ukoliko ga lično isprobate. Nedugo nakon predstavljanja Nougat-a, veliki proizvođači mobilnih uređaja, među kojima Huawei, Sony, HTC i LG, objavili

su liste modela koje će u narednom periodu ažurirati na najnoviju Android verziju. Zbog određenih hardverskih zahtjeva proizvođača čipova, vlasnici nekih malo starijih, ali još moćnih uređaja, neće dobiti nadogradnju na 7.0 Nougat.

Prije nego što nadogradite svoj uređaj sa Marshmallow-a na Nougat preporučuje se da snimate rezervnu kopiju podataka i prebacite sve fajlove na microSD karticu. Na taj način ćete sačuvati sve dragocjene podatke, aplikacije i sve ostalo što se nalazi u internoj memoriji telefona. Iako u momentu pisanja ovog teksta to još nije bilo zvanično potvrđeno, Android Nougat 7.0 trebalo bi uskoro da dobije nadogradnju na Android 7.1 verziju.





telefona. Ovo je naročito bilo vidljivo kod prethodnika Marshmallow-a, kada su uglavnom samo novi modeli uređaja dobijali Android u verziji 6.0, a ne telefoni koji su prešli sa Lollipop-a 5.0.

~~~~~

Čast da postane prvi smartfon pokretan Android 7.0 Nougat-om pripala je modelu LG V20, a među uređajima koji su dobili ažuriranje su i prošlogodišnji Nexus modeli: Huawei Nexus 6 i LG Nexus 5X, nešto stariji Motorolin Nexus 6, kao i tableti Nexus 9 i Pixel C.

~~~~~

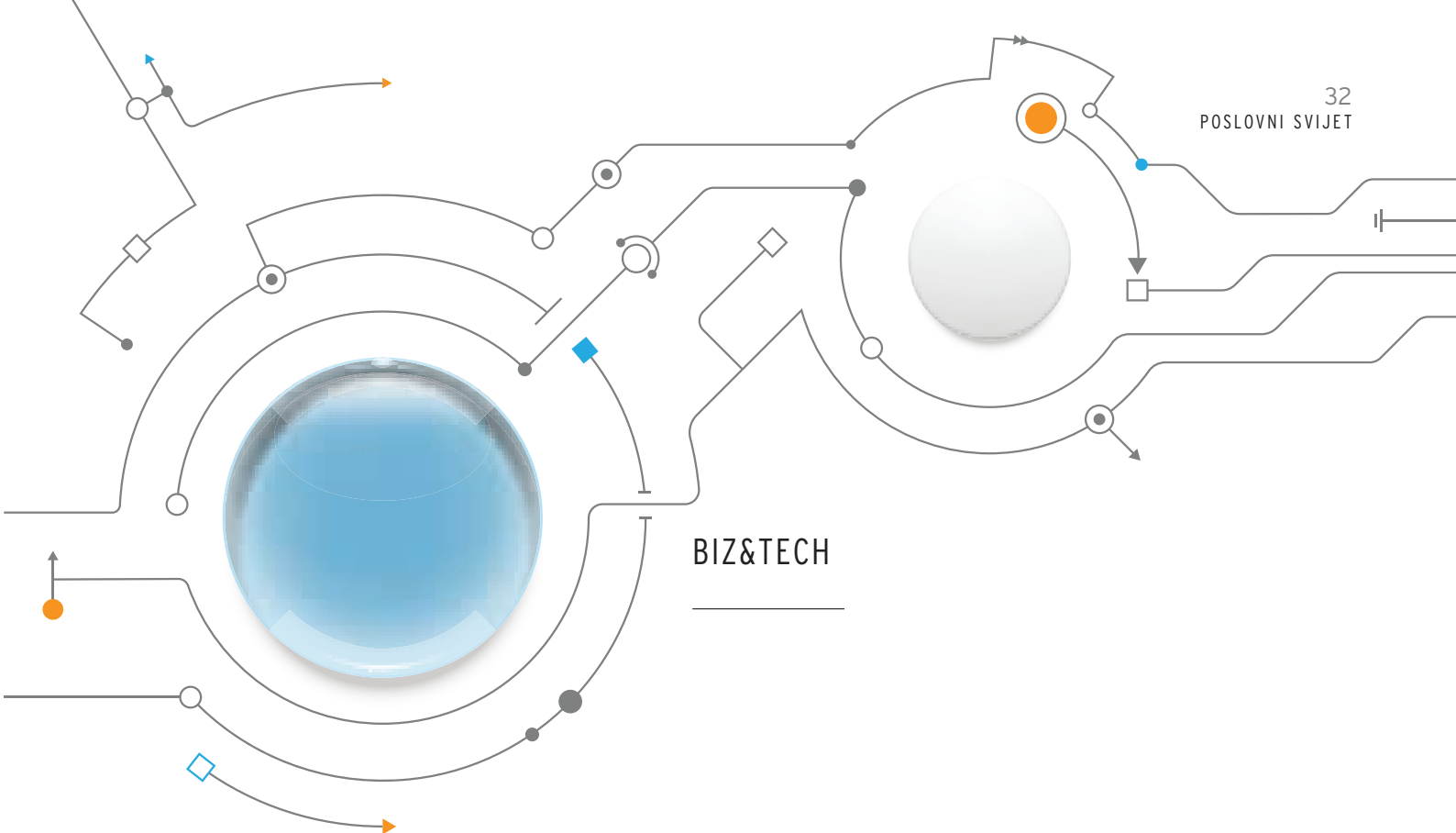

ANDROID JE NAJPOPULARNIJI OS, ALI...

Android se od svoje prve verzije distancirao od konkurentskih operativnih sistema, prije svega iOS-a i Windows mobilne platforme. U međuvremenu je Android postao apsolutno najpopularniji operativni sistem na mobilnim uređajima, bar kada je njegova globalna rasprostranjenost u pitanju. Kako stvari trenutno stoje, ni novi iOS 10, a ni Windows 10 Mobile nisu u stanju da ugroze njegovu apsolutnu dominaciju na tržištu.

Ipak, Android će u budućnosti morati da poradi na proširivanju i ubrzanju nadogradnje za još veći broj uređaja, jer najnoviji operativni sistem najčešće dospijeva na ograničen broj, mahom najnovijih modela mobilnih

BIZ&TECH

PAMETNA TEHNOLOGIJA I LJUDSKA BIOLOGIJA: SUKOB NESPOJIVOG ILI EVOLUCIJSKI ISKORAK?

“Ne preživljavaju najjače vrste ili najinteligentnije, već one koje su najprilagodljivije promjenama”.

Čarls Darwin

PIŠE: JELENA BJELAKOVIĆ

Od Darwinovih majmuna do generacija X i Y, mnogo šta se promijenilo, ali prilagodljivost promjenama ostade prvo pravilo opstanka. Jedina je razlika to što sposobnost ljudskog mozga da mijenja svoje „ponašanje“ u skladu sa promjenama u svojoj okolini danas poznaje i naučni termin - neuroplastičnost.

Kao glavni krivac za nastanak i opstanak civilizacije, „rastezljivost“ mozga je u 21. vijeku omogućila još jednu rundu (d)evolucije jedinke. Dok pametne tehnologije oblikuju društva širom planete, tako se i pametni mozak čovjeka prilagođava na novonastalu situaciju formiranjem novih veza između neurona i reorganizovanjem svoje fiziologije.

Dok jedni slave stepen razvoja koji je Homo sapiens dosegao, drugi se pribojavaju da će interakcija sa mašinama lišiti čovjeka, ne samo čovječnosti, no i „živog“ uma te ispravljenog tijela.

Ali šta je prava istina o uticaju koji „tehnologija sadašnjosti i budućnosti“ ima na biologiju čovjeka? Da li je okean informacija i bežičnih konekcija uspio da kreira zajednicu koja zaista „misli drugačije“?

Istina je poput dijela mozga koji primarno obrađuje informacije i spoznaju - siva masa. Premda je do dana izlaska ovog izdanja m:agazina objavljena plejada

istraživanja o direktnom uticaju pametne tehnologije na njenog tvorca - čovjeka - malo koja teza je opšteprihvaćena u naučnim krugovima. Ipak, sve je veći broj dokaza koji svjedoče da se, kao posljedica intenzivnog komuniciranja sa mašinama, sistem kognitivne kontrole ozbiljno otima kontroli. No, prije nego što kažemo nešto više o kontroli nad procesima pamćenja, zaključivanja te uočavanja i rješavanja problema, vratimo se korak unazad.

Šta su sve studije na datu temu uočile i zaključile do sada?

SVE NAM BOJE SNA SADA LIJEPO STOJE.

Dok je televizija bila crno-bijeli svijet, čovjek je sanjao u ahromatskim bojama. Tek sedamdesetih godina prošlog

ili pak skrolajući kroz beskonačni univerzum Instagram galerije? Budite sigurni - odgovor na ovo pitanje neće se dopasti vašem doktoru.

Naime, neurolozi su sve uvjereniji da je plavo svjetlo koje emituju ekrani laptopa, tableta i pametnih telefona „surova“ igra sa očnim fotoreceptorima i melatoninom, hormonom spavanja. Govoreći mozgu da još nije vrijeme za spavanje, sunce pametnih ekrana osvjetljuje put ka trajnom narušavanju biološkog ritma sopstvenih vlasnika. Terapija - svakodnevno se prisjetiti da pravo vrijeme za spavanje nije nakon 100. epizode omiljene serije ili koristiti aplikacije za usklađivanje boja ekrana sa dobom dana.

vijeka, kada televizijski video-signal u boji postaje standard, san u hromatskom spektru postaje java. Do ove teze je 2008. stigla grupa istraživača sa Univerziteta u Dandiju (Škotska), a efekat tehnikolora na kolorit snova potvrđen je i od strane Američkog udruženja psihologa (APA) 2011. Ipak, kako je san suštinski „greška mozga“, a obje studije su sprovedene na ograničenom uzorku, tezu bi svakako trebalo uzeti sa rezervom.

OBOJEN ILI NE, SAN POSTAJE UGROŽENA VRSTA.

Sada budite iskreni. Koliko puta vam se desilo da zaspite gledajući omiljenu seriju na svom laptopu, čitajući e-knjigu

BUDIMO UMJETNIKE U SEBI.

Dok budni klikamo kroz ovaj vrli novi svijet, realnost zaista nije tako crna. Naprotiv, „kultura dijeljenja“, koja je isplivala na površinu sa globalizacijom i internetom, pokazala se kao vrstan stimulan kreativnog stvaralaštva. Riječima Kleja Širkija, američkog pisca i predavača, društvene mreže podstiču korisnike da se uvežu putem audio-vizuelnog sadržaja, ali i da, u takvom kreativnom ambijentu i sami produkuju ili reprodukuju, a potom i dijele fotografije, misli i djela. Širki zastupa i stav da internet pospešuje rad takozvanog kognitivnog viška, tj. moždanog kapaciteta koji posvećujemo aktivnostima i ciljevima u kojima možemo i želimo istinski da uživamo.

I DA, ZAISTA SLABIJE PAMTIMO.

Prohujala su ona vremena kada je znati nešto napamet bila odlika pametnog čovjeka. U doba kada nas samo jedan klik dijeli od sveg znanja ovog svijeta, napamet se uči jedino šifra za internet. Za sve ostalo, tu je Google.

Problem? Svakako, jer je mozgu, kao i mišićima, neophodna fizička aktivnost, a upravo su pokušaji da zadržimo informacije i usvojimo znanje najefikasnije vježbe.

Uz slabljenje pamćenja, moderne tehnologije su se pokazale efikasnim i u smanjenju stepena koncentracije, što za rezultat ima povećanje broja mladih koji su doslovno fizički onemogućeni da izdvoje sat(e) za čitanje knjige.

i za šta ćemo iskoristiti sve platforme koje je pametna tehnologija iznjedrila ipak zavisi samo od nas - korisnika.

Nema sumnje da svaki od ovih pokušaja shvatanja načina na koji nas veza sa mašinama definiše i redefiniše predstavlja korak dalje u shvatanju samog čovjeka, ali i otkrivanju mehanizama za uspostavljanje zdravijeg odnosa sa naprednim tehnologijama. Ali, poprilično je izvjesno da ćemo na kraju svi doći do istog zaključka. Riječima antičkog mislioca Cicerona:

„Sreća se sama od sebe ruši kada pređe granicu mjere.“

Isto važi i za upotrebu svih gedžeta koje posjedujemo. Mjera je ključ. Mjera je za lajk i šer.

MNOGO SMO USAMLJENI I KATKAD ZAVIDNI, ALI IMA NADE.

„Mješavina anksioznosti, osjećaja nedovoljnosti i iritacije koja bukne dok skrolamo kroz društvene mreže“, riječi su kojima je u časopisu The New York Times opisan FOMO (eng. Fear of Missing Out).

Istina je da prije Instagram-a i Facebook-a, jedinka nije bila ni u mogućnosti baš svakodnevno da gleda šta druga jedinka radi te da poredi svoj život sa drugim. Ipak, osjećaj zavisti, ali i nezadovoljstva samim sobom sigurno nije tvorevina Marka Zakerberga. Izvor i rješenje ovog problema leže u pukoj percepciji stvari. Kako, koliko

„POSTOJI RASTUĆI BROJ DOKAZA DA BI IZLOŽENOST NOVIM TEHNOLOGIJAMA MOGLA POGURATI NOVE GENERACIJE IZVAN DOSADAŠNJIH KAPACITETA.“

Sten Kučer, psihijatar specijalizovan za mentalno zdravlje adolescenata

KAKO BI IGRA POKEMON GO MOGLA UTICATI NA SMJER RAZVOJA TEHNOLOGIJE

Svakodnevno srećete mnogobrojne prolaznike kojima pažnju odvlače sadržaji na smartphone uređajima? Ipak, više niste sigurni da li odgovaraju na mejl, pregledaju omiljene sadržaje na nekoj od popularnih društvenih mreža, fotografiju ili možda love Pokemone?! Ma koliko nekima sama pomisao bila odbojna i neprihvatljiva, činjenica je da je igrice Pokemon Go otvorila potpuno novu dimenziju u digitalnom dobu. Upravo tako smo svi već postali dio Pokemon Go ere.

PIŠE: VANJA PARTALO

Naime, prije 10 godina bilo je nezamislivo da će jedna igrice biti okidač promjena u svijetu tehnologije, pa i u odnosu čovjeka i njegovog okruženja. Ipak, Pokemon Go je dokazao da je takav scenario zapravo moguć. Od objavljivanja u julu 2016. godine, aplikacija je preuzeta više od 500 miliona puta. Tačnije, bilo je potrebno svega pet sati po njenom lansiranju da obori rekorde i ostvari dvostruko veći broj preuzimanja od prošlog rekordera.

Ipak, malo je poznato da se Pokemon Go „krčkao“ u Niantic laboratoriji, u saradnji sa Nintendom, nekoliko godina unazad, a čak je bio i dostupan američkoj javnosti na Dan šale, 1. aprila 2014. godine. Google, u čijem vlasništvu je u tom periodu bio i Niantic, tom

prilikom je pozivao korisnike na američkom tržištu na masovni lov na Pokemone u okvirima Google Maps-a, a u potrazi za istinskim „Pokemasterom“. Prošlogodišnjim odvajanjem Niantic-a od Google-a došlo je vrijeme da ovaj revolucionarni proizvod dobije svoj puni sjaj na globalnom nivou.

Ipak, za većinu je još neshvatljivo da potjera za imaginarnim bićima, „džepnim čudovištima“, može imati bilo kakvu poveznicu sa revolucionarnom tehnologijom koja je uveliko otvorila vrata digitalne budućnosti. Garancija tome i glavni aduti kreatora ovog softvera su upravo GPS i proširena realnost, kao dvije osnove koje omogućuju, ne samo dobru zabavu, već i bezbroj mogućnosti za razvoj raznih oblasti.

Najveću pažnju korisnika, ali i konkurentskih tehnoloških giganata, privukla je proširena realnost, kao glavna okosnica ove naizgled bezazlene igre. Naime, korisnici imaju priliku da, dok istražuju svoju okolinu, na svojim mobilnim uređajima prate kretanja ovih imaginarnih bića. Na tom putu obilaze poznate destinacije, gradska obilježja, ali i poslovne objekte, igračima poznatiji kao „Poke Stops“. Svakako, ne morate mnogo razmišljati kako biste uvidjeli korist ulaganja poslovnih subjekata u igru, čime bi i oni postali atraktivna i nezaobilazna stanica za milione Pokelovaca.

Kako bi proširena realnost bila ostvarljiva kao takva, potrebna joj je GPS osnova, tačnije, realni svijet koji okružuje korisnika. Upravo činjenica da se svaki prosječni korisnik pametnog telefona i pristojne umreženosti može nalaziti u svom svakodnevnom okruženju, a ujedno

IGRA POKEMON GO ZASNOVANA JE NA POPULARNOJ FRANŠIZI KOJU JE STVORIO SATOŠI TAĐIRI 1995. GODINE. KAO OSNOV SU POSLUŽILE GAME BOY VIDEO-IGRE, NA OSNOVU KOJIH SU RAZVIJENE POKEMON ANIMIRANE SERIJE, MANGA STRIPOVI, RAZNE PUBLIKACIJE, A POTOM I IGRICE.

biti u interakciji sa imaginarnim bićima u paralelnom, digitalnom svijetu, ono je što je učinilo ovu igricu tako popularnom. Ako bolje razmislite, u pitanju je i jedno potpuno novo tržište sastavljeno od miliona korisnika širom svijeta koji imaju isti cilj, a što je plodno tlo za razvoj raznih poslovanja.

Zamislite vlasnika jedne njujorške picerije koji je odlučio da uplati 10 dolara kako bi postao vidljiv na ovoj čuvenoj Pokemon mapi, ali i osigurao „upad“ na stotine čuvenih virtuelnih bića za kojima svi tragaju, a koji su okupljeni u njegovom lokalnu. Sada zamislite iznenadni skok u prodaji ove picerije i do 75%, jer su Pokelovci počeli redovno da svraćaju u potrazi za skrivenim Pokemonima. Ništa manje mudar potez imale su i taksi službe koje su iznenadno povećale broj vožnji uvođenjem povoljnih tura za lovce Pokemona. Ovakav „Pokemarketing“ jedna je od mogućnosti i potencijala koje nosi ova igra. Može se reći i da svjedočimo početku marketinga budućnosti.

Da li je u tom slučaju teško zamisliti budućnost u kojoj koristite proširenu realnost prilikom obavljanja svakodnevnih aktivnosti poput odlaska u kupovinu? Gotovo je sigurno da ćete moći zaista probati željeni odjevni predmet i vidjeti da li vam odgovara prije nego što ga kupite online putem. Medijske kompanije bi takođe mogle doživjeti procvat usavršavanjem audio i vizuelnog iskustva koje nude korisnicima. Zašto ne očekivati da scene iz omiljenih filmskih ostvarenja posmatrate kako se odvijaju u vašem privatnom okruženju umjesto odlazaka u kino?!

Razne industrije bi podjednako imale koristi od sličnih tehnoloških dostignuća koja su trenutno objedinjena

unutar jedne igrice. Oblast arhitekture mogla bi napredovati, a proces građenja mogao bi biti ubrzan uz pomoć simulacija zasnovanih na sličnoj tehnologiji.

Imati na raspolaganju sistem koji okuplja najbrže rastuću ciljnu grupu, ali i mogućnost lociranja i stvaranja paralelne poveznice sa proširenom realnošću - to već daje potpuno novu dimenziju, koja će u skorijoj budućnosti pokrenuti nove pravce. Puštanjem Pokemon Go aplikacije u javnost stvoren je prvi tunel koji na globalnoj skali povezuje stvarni i digitalni svijet. Spajanje ove dvije sfere ima potencijal za stvaranje revolucije u načinu vođenja svakodnevnog života.

Svijet piksela već godinama je neizostavan dio postojanja u ovom digitalizovanom dobu, ali mu je javnost pristupala putem relativno statičnih medijuma kao što su kompjuteri ili telefoni. Pokemon Go je učinio da se ove stvarnosti preklapaju, stvarajući na neki način jedan oblik četvrte dimenzije.

Stoga, ovakva promjena pogleda na svijet stvara neograničen broj mogućnosti i svijet kakav znamo uskoro bi mogao drastično da se promijeni. Stvaranjem društvenih mreža, svijet marketinga dobio je nepresušan izvor podataka o korisnicima. Uvođenje GPS-a u svakodnevni život prosječnog kupca moglo bi dovesti do preciznijeg i detaljnijeg profiliranja pojedinca. Novi izvor informacija, usklađen sa neograničenim mogućnostima digitalnog privlačenja pažnje zasigurno će iskoristiti, kako mali poslovi tako i svjetski giganti. Posmatramo li kako se razvija neki vrlo novi svijet?

BIZ&TECH

BITKA VIDEO- CHAT-ova: KO ĆE PREUZETI PRIMAT?

PIŠE: ŽANA GAUK

Mnoge aplikacije omogućavaju vam da spojite glasovnu i video-konverzaciju, što se, za razliku od klasične telefonske tehnologije, prenosi posredstvom interneta. Ali, kako izabrati među svim tim aplikacijama koje su nam ponuđene?

Samo, prije nego što otkrijemo prednosti i nedostatke svake od tih aplikacija, važno je da razjasnimo nekoliko stvari. Ne zaboravite da kvalitet videa i protok zavisi od mnogo faktora, od internet veze do kvaliteta prednje kamere.

Najgori je, svakako, problem sa vezom, jer mnoge pozive „otkaže“, a desi se i da slika bude iskrivljena. Takođe, ako je kvalitet prednje kamere loš, očigledno je da ne bi trebalo očekivati čuda, naročito kada je osvjetljenje slabo. Performanse telefona takođe mogu biti presudan faktor.

SKYPE

Skype je vjerovatno najpopularnija aplikacija na ovoj listi i to nije bez razloga. Ova aplikacija je, prije svega, velika zvijezda računara (Windows, Mac i Linux) i, kada je u pitanju tolika popularnost, bilo je očigledno da je mobilna verzija bila prijeko potrebna. Za razliku od drugih trenutnih aplikacija za razmjenu poruka, Skype ne koristi vaš broj telefona kako bi vas identifikovao. Zapravo, račun pravite pomoću e-maila, čime vam je privatnost bolje zaštićena. Takođe, ne morate da date svoj primarni e-mail ili pravo ime.

Skype vam omogućava da učinite, manje-više, sve što je moguće s ostalim video-chat aplikacijama, što podrazumijeva tekstualnu, audio i video komunikaciju. Broj emotikona i animiranih slika značajno je povećan u posljednjih nekoliko godina, a i slanje datoteka je moguće, kao i preuzimanje fotografija ili videa direktno iz aplikacije. Što se tiče audio i video poziva, kvalitet je odličan, ali sve to, naravno, zavisi od uređaja koji se koristi i kvaliteta veze.

Aplikacija je mnogo pojednostavljena, za neke korisnike i previše, pa kažu da izgleda „djetinjasto“. Isto tako, mnogi nisu pristalice svijetloplave boje, koja podsjeća na staru verziju TouchWiz-a. Ali, sve to je stvar ukusa.

FACETIME

FaceTime je aplikacija dizajnirana isključivo za Apple proizvode. Ona je predinstalirana na svim MacBook, iPad i iPhone uređajima. Za razliku od drugih aplikacija na ovom popisu, FaceTime ima jasan, čist i precizan cilj: audio i video komunikaciju. Tako ovaj program ne nudi suviše funkcije: bez smajlija, teksta, GIF-ova... Njegov interfejs je neopterećen, na radost korisnika.

Ako tražite neku univerzalnu aplikaciju pomoću koje ćete moći da sačuvate trenutke razgovora kao fotografiju, onda FaceTime nije za vas. Instalirajte WhatsApp

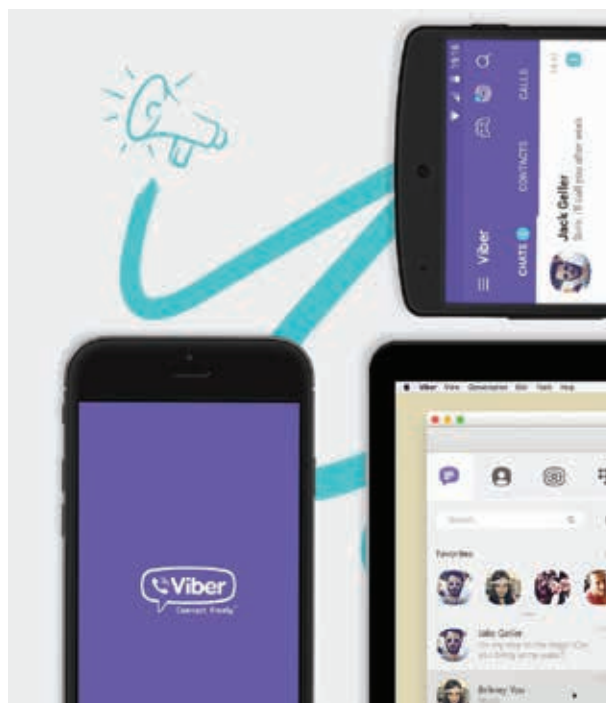
Messenger, Viber ili Skype, jer FaceTime neće zadovoljiti vaše potrebe.

Imajte na umu da su sve Apple aplikacije pravljenе samo za Apple korisnike. Ako želite video-poziv sa kontaktima, a nemate iPhone ili Mac, moraćete da odaberete drugu aplikaciju.

VIBER

Viber je „alternativni div“ komunikacije. U praksi, omogućava isto kao i konkurenti: prostor za tekst, slanje fotografija i emotikona, mogućnost snimanja fotografije ili videa i slanje datoteke spremjene na telefonu. Prednost ovog programa je to što se može koristiti na više platformi, uključujući i PC, čak i Linux. Tako možete imati video-komunikaciju na pametnom telefonu kada ste vani, a i na računaru ili tabletu kada ste kod kuće. Osim toga, on skenira vaše Viber kontakte, što je odlično, jer ih ne morate sami dodavati. Ipak, kao kod Skype-a, ne očekujte velike rezultate ako nemate kvalitetnu kameru i dobru internet vezu.

Uvijek postoji „ali“, pa i kod Viber-a. Ova aplikacija zahtijeva previše dozvola, što može prouzrokovati probleme za većinu opreznih korisnika. Međutim, pravi problem nije bezbjednost nego broj korisnika koji koriste aplikaciju. Mnogi su instalirali, a zatim brzo deinstalirali Viber, jer ga njihovi kontakti ne koriste. Viber je tipičan primjer dobre aplikacije koja ne može pobijediti konkurenciju.

(FACEBOOK) MESSENGER

Najveća prednost Messenger-a je to što ga skoro svako koristi. Budući da skoro svako ima Facebook nalog, Messenger je sastavni dio te priče. Ukratko, ako koristite Facebook, vrlo je vjerovatno da ćete pronaći sve svoje kontakte direktno unutar aplikacije. Takođe, možete koristiti aplikaciju i bez svog Facebook računa, a tada vam traži telefonski broj.

Messenger nudi slanje SMS-ova, emotikona i velikog broja pokretnih slika koje lako „prenose vaše emocije“. Moguće je i da besplatno obavite audio i video pozive, tačnije, sve dok ste spojeni na internet. Koristeći Messenger možete razgovarati i sa nekoliko ljudi istovremeno, što je zgodno. Što se tiče slanja datoteka, naravno, možete pristupiti svim datotekama i prenositi ih kontaktima. Takođe, možete dijeliti svoju lokaciju ili uzeti fotografiju ili video direktno iz aplikacije.

Kao što je to često slučaj kod Facebook-a, i ovdje se postavlja pitanje privatnosti. Možete ili dati svoj broj ili koristiti Facebook, a da ne spominjemo sve potrebne

dozvole, upravljanje podacima i slično. Osim toga, morate odabrati - ili ćete primiti sve obavijesti, ili nećete primiti ništa. Veličina ove aplikacije je često bila predmet kritike, ali Messenger nije mnogo veći od ostalih trenutnih aplikacija za razmjenu poruka.

GOOGLE DUO

Kao i kod FaceTime-a, interfejs je vrlo jednostavan, ako ne i još jednostavniji, jer Duo ima jedan veliki taster koji vam omogućava da odaberete kontakt koji ćete pozvati. Omogućava i da vidite svoje nedavne pozive i meni, koji može biti pri ruci ako ga namjeravate koristiti često. Oni koji koriste Google Duo kažu da je kvalitet dobar, ali sve to ponovo zavisi od veze.

Jednostavnost aplikacije je i blagoslov i prokletstvo. Korisnici mogu lako shvatiti kako sve funkcionise, ali zašto koristiti program u kojem imate samo video-chat, dok se druge aplikacije „takmiče“ koja će ponuditi više? Iako Apple zadržava FaceTime za svoje klijente, Google nudi Duo svima. Nažalost, za razliku od svog konkurenta, Duo se može instalirati samo na jednom uređaju.

BIZ&TECH

KAKO TEHNOLOGIJA MIJENJA SPORT

PIŠE: DEJAN TRNINIĆ

Nove i moderne tehnologije, osim što su dio svakodnevice većeg dijela korisnika širom svijeta, postale su sveprisutne u sportu, pa se dostignuća i mogućnosti koje donose koriste u brojnim disciplinama. Zahvaljujući razvoju elektronskih medija, sport je, prije svega, postao globalno popularan fenomen, a tehnološki napredak samo ga je dodatno unaprijedio i učinio atraktivnijim.

Kada je u pitanju konkretan uticaj tehnologije na ovu oblast, on se najviše ogleda u mogućnosti preciznog mjerenja rezultata, poena ili golova prilikom odigravanja mečeva. Tako je u posljednjih nekoliko decenija omogućeno obaranje svjetskih rekorda na nivou stotog ili hiljaditog dijela sekunde.

I ekipne sportove tehnologija je takođe promijenila nabolje, pa je broj situacija u kojima je „sudija kriv“ jer je donio pogrešnu odluku smanjen na minimum. Nova dostignuća ušla su u gotovo sve oblasti sportskih takmičenja i nadmetanja na način koji je bio nezamisliv prije pola vijeka.

Dugogodišnji problem bila je činjenica da pogrešna odluka sudije može u djeliću sekunde promijeniti ishod nekog važnog sportskog događaja. To je bio i jedan od glavnih razloga zašto je tehnologija postepeno ušla u sport i našla primjenu u njemu. Ona je danas velika pomoć sportskim arbitrima u donošenju pravovremenih i ispravnih odluka te je svela faktor ljudske greške na minimum. Neke od inovacija bile su toliko značajne da su u velikoj mjeri transformisale pojedine vidove ove globalne zabave.

FOTO-FINIŠ

Na popularnim konjskim trkama početkom 20. vijeka pojavio se problem u određivanju koji je takmičar prvi prešao ciljnu crtu. Tehnologija foto-finiša prvi put korištena je još prije više od jednog vijeka, 1912. godine, na Olimpijskim igrama u Stokholmu, u Švedskoj. Na ovaj način zamijenjeni su obični ručni časovnici, koji su do tada korišteni od strane sudija na finišu. Za tačan rezultat bio je zadužen fotografski uređaj - kamera, koja je snimala i obrađivala redoslijed ulaska takmičara u cilj. Kamera bi se na trkama postavljala u produžetku linije cilja, a film bi, uz asistenciju elektronskog časovnika, registrovao precizno pobjedničko vrijeme. Ova tehnika ubrzo je svoju primjenu, osim u konjskim trkama, pronašla i u atletici i biciklizmu.

„HAWK-EYE“

Jedan od atraktivnijih tehnoloških izuma je „Hawk-eye“. Radi se o sistemu koji kontrolirše računar, a pojavio se početkom 21. vijeka. Ovaj jedinstveni video-sistem gledaoci najbolje znaju iz teniskih mečeva. „Hawk-eye“ vizuelno prati putanju teniske loptice i kompjuterski prikazuje najprecizniji statistički put lopte. Sistem koristi slike prikupljene iz nekoliko kamera i vrši matematičko proračunavanje pomoću triangulacije. Sudija, takmičari, ali i gledaoci na mečevima, kao i oni koji ih prate putem TV ekrana, u stanju su da uz grafički prikaz vide gdje

je loptica pala. Uz pomoć 3D slike, sa minimalnim odstupanjem utvrđuje se da li je loptica bila ispred ili iza linije, odnosno u terenu ili van njega.

„GOAL-LINE“ TEHNOLOGIJA

Fudbal, kao najvažnija sporedna stvar na svijetu, možda je i najviše profitirao u posljednjih nekoliko godina, od uvođenja novih tehnologija. Starije generacije još pamte fantomski gol u čuvenoj utakmici finala Svjetskog prvenstva u fudbalu 1966. godine u Engleskoj. Iako ni TV snimak nije dokazao da je lopta, nakon što se odbila od prečke, pala iza gol-linije, on je priznat, a u narednih pola vijeka ostala je vječita dilema o njegovoj regularnosti.

~~~~~

*U finalu između Engleske i SR
Njemačke pomoćni sudija priznao je
treći pogodak domaćina, a Engleska
je konačnim rezultatom 5:3 postala
svjetski šampion. Do danas je ostalo
nejasno da li je lopta, nakon što se
odbila od prečke, pala iza gol-linije.*

~~~~~

Od skorijih primjera golova koji nisu priznati vrijedi izdvojiti kontroverzni pogodak Frenka Lamparda na Svjetskom prvenstvu 2010. godine, u utakmici Engleske sa Njemačkom.

Gol-tehnologija služi kao pomoć fudbalskim sudijama pri najtežim odlukama tokom meča, jer između ostalog, upravo su sportski arbitri najodgovorniji na terenu i često mogu da pogriješe. Uvođenje ove tehnologije dugo je odgađano, ali je upravo prethodni primjer bio povod da se ona prvi put isproba 2012. godine u Japanu. Kako se pokazala kao izuzetno efikasna, odlučeno je da ona

~~~~~

U finalnoj trci na 100 metara delfin stilom na Olimpijskim igrama u Pekingu, zlato je osvojio američki plivač Majkl Felps, a srebro Milorad Čavić iz Srbije. Ipak, godinu kasnije kompanija zadužena za mjerenje vremena objavila je da je Čavić stigao na cilj prije Amerikanca. Problem, odnosno greška je nastala zbog „touch pad“ tehnologije, jer je srpski plivač prvi dotakao taster na cilju, ali nedovoljno snažno, pa je Felpsov udarac prvi registrovan.

~~~~~

bude primijenjena i na Svjetskom prvenstvu u Brazilu 2014. godine. Danas ovu inovativnu tehnologiju koriste i klubovi engleske Premijer lige.

Gol-tehnologija dostupna je u dvije varijante, koje funkcionišu na dva potpuno različita principa. Prvi radi po sistemu „Hawk eye“-a, dok drugi „GoalRef“, umjesto kamera, uključuje kombinaciju magnetnog polja na fudbalskom голу i elektronskog polja u fudbalskoj lopti. Sistem je uvezan na ručni sat koji nosi glavni sudija tokom utakmice, pa se ispravna odluka o postizanju pogotka može donijeti u veoma kratkom roku.

Fudbal pomjera granice i u drugim pravcima. Prvi prenos fudbalskog meča u istoriji televizije u 3D tehnologiji zabilježen je početkom 2010 . godine. Na ovaj način gledaoci pored TV ekrana imali su utisak kao da su uživo prisutni na terenu ili su doživjeli iskustvo koje imaju posjetioci bioskopa prilikom gledanja filmova u 3D tehnologiji.

„MICOACH ELITE SYSTEM“

Nosivi uređaji veoma su popularni kod korisnika potrošačke elektronike, a sada se koriste i u sportu. Treneri koriste najnoviji „miCoach Elite System“, koji uz pomoć Wi-Fi tehnologije prikuplja podatke sa senzora smještenih na igračima. Na taj način, sistem vrši kompletnu analizu vitalnih pokazatelja sportista, dok se njihovi psiho-fizički podaci šalju direktno na mobilni uređaj treneru tokom treninga ili trajanja utakmice. Na ovaj način trener je u stanju uz pomoć tehnologije da ocijeni kada je pravo vrijeme da zamijeni umornog igrača.

Pojava tehnologije imala je do sada ogroman i značajan uticaj na sport. Precizni satovi, kamere, a kasnije računarska tehnologija, internet i ostala komunikacijska oprema doprinijeli su tome da sport, prije svega, postane globalno popularniji i, što je najbitnije, fer. U vremenu koje je pred nama sasvim je sigurno da će dalji razvoj savremene tehnologije i medija imati još značajniju ulogu i učiniti praćenje sporta još uzbudljivijim. Uvođenjem novih tehnoloških dostignuća poboljšava se ukupni doživljaj gledanja i svodi se na minimum i najmanja sumnja u ispravnost ostvarenog sportskog rezultata.

RECIKLAŽA TELEFONA – TREND KOJI JE MNOGO VIŠE OD TOGA

Trend recikliranja širi se našom planetom, a sve više zahvata i svijet tehnologije. To je sasvim očekivano, jer istraživanja otkrivaju da odbačena elektronika čini čak 70% ukupne količine toksičnog otpada.

PIŠE: NENAD BOSNIĆ

Eksplozija mobilne telefonije dovela je do toga da upravo zastarjeli telefoni postaju najveća prijetnja, jer samo u SAD i Kini više od 200 miliona njih svake godine završi na deponijama.

Zbog toga je reciklaža mobilnih telefona mnogo više od trenda, a često je problem i veći na manje razvijenim tržištima, jer je broj uređaja po glavi stanovnika približno isti, ali nema razrađenih rješenja za njihovo naknadno odlaganje. Upravo takva je situacija i u BiH, zbog čega je kompanija m:tel pokrenula kampanju „Čista ladica, čista priroda!“, kako bi skrenula pažnju javnosti na važnost bezbjednog zbrinjavanja starih telefona i podstakla korisnike da očiste svoje ladice od nepotrebnog elektronskog otpada.

U sve m:tel poslovnice početkom avgusta postavljene su reciklažne kutije, u koje korisnici mogu da odlože svoje dotrajale uređaje. Najveći telekom operater u BiH prikupljene količine potom prosljeđuje kompaniji licenciranoj za njihovo recikliranje, i to bez novčane naknade. Kao nagradu za svoj doprinos zajedničkom cilju, korisnici na poklon dobijaju sjeme bosiljka, ruzmarina ili origana, ali i priliku da po posebnim uslovima kupe smartfon Alcatel Idol 4.

Na ovaj način štede se prirodne sirovine, priroda se čuva od zagađenja brojnim vrstama metala te se, u konačnici, štiti zdravlje stanovnika. Posredovanje u lancu reciklaže, prvi put organizovano na domaćem tržištu mobilne telefonije, samo je jedan od načina kako provajderi mogu da doprinesu svojoj zajednici.

Uz materijale koji mogu da postanu štetni, stari uređaji sadrže i plemenite metale, poput zlata, srebra ili platine. Zato se mnogi veliki operateri u SAD ili zapadnoj Evropi odlučuju na samostalno recikliranje telefona i preprodaju sirovina, a sredstvima dobijenim na ovaj način pomažu različita udruženja, vrše pošumljavanje ili preduzimaju druge društveno korisne akcije.

Nisu rijetke ni kampanje u sklopu kojih se još ispravni telefoni starije generacije prikupljaju, a zatim prosljeđuju društvenim kategorijama koje nemaju finansijsku moć za njihovu kupovinu redovnim putem.

Umjetnici, opet, u staroj tehnologiji pronalaze novu inspiraciju, i tako otvaraju potpuno drugačiju dimenziju

reciklaže. Primjera radi, Amerikanac Rob Petit impresionirao je svijet svojom „ružom“ od 775 Nokia 3310, a one su bile samo dio kontingenta od 5.000 telefona koji su na različite načine postali eksponati. Njegov sunarodnik Džo Mekej je, sa druge strane, mobilnim „matorcima“ raznih brendova udahnuo novi život nizom interaktivnih instalacija, u kojima ih je na inovativan način povezivao sa klavijaturama ili bubnjarskim bas pedalama.

Vjerovatno najimpresivniji umjetnički poduhvat ove vrste je, ipak, stigao iz Ujedinjenog Kraljevstva. Tamo je kolektiv kreativaca po imenu „Is This Good?“ osmislio i konstruisao jato elektromehaničkih ptica, sposobnih da međusobno komuniciraju, a potom i leptire, čija krila na jedan poziv postaju šarena i počinju da se pomjeraju.

Reciklaža telefona mogla bi da dođe u sami centar pažnje javnosti u naredne četiri godine, i to zahvaljujući Japanu, zemlji koja je dugo bila simbol tehnološkog razvoja. Naime, sljedeće Olimpijske igre biće održane u Tokiju, a organizatori su već objavili da namjeravaju medalje izrađivati od recikliranih metala iz elektronskih uređaja, pri čemu će posebno važni biti mobilni telefoni.

Genijalna ideja za reciklažu, koja je odmah oduševila svijet, mogla bi da naiđe na neočekivanu praktičnu

prepreku, a to je, paradoksalno, upravo reciklaža. Naime, sistem ponovne upotrebe sirovina je u japanskoj IT industriji toliko razvijen da se većina dotrajalih aparata već koristi kao osnova za izradu novih, pa bi pronalazak dovoljne količine „slobodnih“ uređaja za olimpijsku namjenu mogao da bude komplikovan.

Organizatori, međutim, vjeruju da bi mogli angažovati javnost na pretraživanje svih ladica, čime bi svaki Japanac stekao priliku da i praktično postane dio lgaru, a zagađenje bi bilo dodatno smanjeno. Najveća sportska manifestacija, koja je od antičke epohe simbol mira, mogla bi tako 2020. godine da postane i simbol reciklaže u digitalnoj eri.

Više od milijardu novih smartfona proizvede se svake godine i procjene su da će ovaj broj

kontinuirano rasti u narednim godinama. Tako će se ukupna količina elektronskog otpada dodatno uvećavati, iako već sada na godišnjem nivou dostiže čak 40 miliona tona.

Srećom, efikasne, kreativne i produktivne reciklažne akcije nude rješenja koja bi mogla naš tehnološki razvoj učiniti održivim, a već narušenoj životnoj sredini pružiti neophodnu zaštitu.

NAJŠTETNIJI ELEKTRONSKI OTPAD:

1. LCD monitori i televizori
  2. Monitori i televizori sa katodnim cijevima
  3. Plazma televizori
-

SVJETSKI DOGAĐAJI

IFA BERLIN 2016

INOVACIJE U TEHNOLOGIJI NE POZNAJU GRANICE

PIŠE: DEJAN TRNINIĆ

Sajam IFA 2016 i ove godine u Berlinu okupio je gotovo sve najznačajnije proizvođače tehnoloških uređaja i opravdao epitet jednog od vodećih sajmova potrošačke elektronike. IFA je najveća evropska izložba elektronike i, uz CES sajam, koji se održava početkom godine u Las Vegasu, najpoznatija je smotra inovacija i tehnologije.

Sajam je zvanično počeo 4. septembra i trajao je do 7. septembra, a privukao je veliki broj izlagača i posjetilaca. Velike kompanije do sada su imale praksu da svoje najnovije proizvode predstavljaju na konferencijama za medije i prije zvaničnog otvaranja sajma, pa je tako bilo i ove godine, te su novinari već 2. septembra mogli izveštavati o najvažnijim premijerama.

Prvog dana sajma održana je 34. dodjela prestižnih EISA nagrada za najbolje proizvode u protekloj godini, koja je okupila veliki broj predstavnika medija i kompanija. Bilo da se radi o smartfonu, računaru ili nekom drugom uređaju, EISA nagrada garantuje da je riječ o najboljem tehnološkom dostignuću današnjice.

*IFA predstavlja
tehnološki sajam sa
najdužom tradicijom,
koji je svoja vrata prvi
put otvorio daleke 1924.
godine, a od 2005. se
održava svake godine.*

**SAJAM JE 1930. GODINE
OTVORIO ČUVENI NAUČNIK
ALBERT AJNŠTAJN I
NA NJEMU SU OD TADA
PRIKAZANA NEKA OD
NAJVEĆIH ELEKTRONSKIH
DOSTIGNUĆA 20. VIJEKA.**

A šta su pokazali proizvođači takvih uređaja?

HUAWEI

Huawei se na ovogodišnjem IFA sajmu predstavio potpuno novom serijom pametnih telefona iz srednje klase pod nazivom NOVA. Elegantna Huawei linija sastoji se od dva modela, 5-inčnog NOVA i 5,5-inčnog NOVA Plus modela. Iako pripadaju uređajima srednjeg segmenta, izradom i dizajnom nimalo ne zaostaju za premium modelima, pa se prilikom izrade nije štedjelo, te su upotrijebljeni kvalitetni materijali, staklo i brušeni metal.

Oba uređaja pokreće 8-jezgarni Snapdragon 625 procesor i 3 GB radne memorije, raspolažu ulazom za dvije SIM kartice, a ukoliko vam je 32 GB interne memorije malo, proširiva je micro SD karticama do 256 GB. Huawei je u proteklom periodu bio posvećen unapređenju fotografskih mogućnosti svojih telefona, pa je u NOVA model ugradio

kameru od 12 megapiksela, koja je u stanju da snima 4K video-zapise. Veći model NOVA Plus ima još superiorniju kameru od 16 megapiksela, optičku stabilizaciju slike i dvostruki blic. U oba modela ugrađena je prednja 8-pikselsna kamera sa posebnim efektima za uljepšavanje, koja za rezultat ima još kvalitetnije selfije. Uređaji su opremljeni novom generacijom 3D čitača otiska prsta, USB-om tipa C i Android Marshmallow operativnim sistemom. Baterija na NOVA modelu ima kapacitet od 3.020 mAh, dok Plus ima jaču bateriju od 3.340 mAh, koja omogućava još duže korišćenje telefona.

Huawei je u Berlinu prikazao i novi MediaPad 3 tablet i mobilni telefon Honor 8, dok je popularni model P9 predstavljen u dvije nove boje: metalikcrvenoj i plavoj.

SAMSUNG

Samsung je u Berlin došao sa novom generacijom pametnog sata iz Gear linije. Model Gear S3, za razliku od prethodne dvije generacije koje su bile futuristički dizajnirane, donosi potpuno novi pristup, kombinujući klasični izgled sata sa najsavremenijom tehnologijom. Novi Gear S3 sat će kupcima biti na raspolaganju u dvije varijante - „frontier“ i „classic“. Dok je prvi namijenjen aktivnijim korisnicima i posjeduje 3G/LTE funkciju, drugi će cijiniti ljubitelji klasičnih luksuznih satova.

Oba modela imaju Super AMOLED 1,3-inčni ekran sa „always on“ funkcijom, ugrađeni dvojezgarni Exynos procesor i opremljeni su sa po 4 GB interne memorije. Pokreće ih Samsung-ova Tizen platforma prilagođena nosivim uređajima, a posjeduju GPS i mnoštvo senzora koji su zaduženi za obavljanje različitih zadataka. Gear S3 je zaštićen Corning Gorilla Glass staklom, vodootporan

~~~~~

SVAKE GODINE POČETKOM
SEPTEMBRA BERLIN POSTAJE
MJESTO NA KOJEM SE PRIKAZUJU
AKTUELNI TEHNOLOŠKI TRENDovi
I PROSTOR GDJE NAJPRESTIŽNIJI
BRENDovi POSJETIocIMA
PREDSTAVLJUJU NOVITETE IZ
SVIJETA ELEKTRONSKIH UREĐAJA.

~~~~~

je (posjeduje IP68 certifikat), a baterija bi trebalo da obezbijedi i do četiri dana rada.

SONY

Sony je IFA sajam u Berlinu iskoristio za predstavljanje novog člana X linije, koja je predstavljena početkom godine na sajmu u Barceloni. Xperia XZ je novi kompanijski flagship model sa ekranom dijagonale 5,2 inča i Full HD rezolucijom. Telefon je blago zakrivljen i izrađen od kombinacije metala i stakla, što mu daje poseban premium izgled.

U telefon je ugrađen Snapdragon 820 čipset koji pokreće većinu ovogodišnjih top modela, a za nesmetan rad se brine 3 GB radne memorije. Interna memorija na ovom modelu iznosi 32 GB i moguće ju je proširiti memorijskim karticama. U uređaj je ugrađena baterija kapaciteta 2.900 mAh, a pokreće ga Android Marshmallow operativni sistem, uz najavljenju nadogradnju na Nougat 7.0.

Glavni adut japanskog proizvođača godinama su kvalitetne kamere, pa tako ni Xperia XZ nije izuzetak. Glavna kamera posjeduje rezoluciju od čak 23 megapiksela, dok prednju stranu krasí kamera od 13 megapiksela. Novost na ovom modelu je autofokus pod nazivom „Triple Image Sensing“, a tu su i LED blic i laserski autofokus. I Sony slijedi ovogodišnje trendove, pa je u Xperia XZ ugradio USB tip C i čitač otiska prsta, a ono po čemu su Sony modeli takođe poznati je vodootpornost, pa ni kod ovog modela nije izostao IP68 certifikat.

LENOVO

Lenovo je u Berlinu predstavio novi ultrabook uređaj fantastičnog dizajna, model Yoga 910, koji odlikuje 13,6-inčni displej 4K rezolucije, ekran koji je u stanju da se okrene za 360 stepeni i senzor otiska prsta. Yoga 910 specifikacije uključuju Intel Core i7 procesor posljednje generacije, 16 GB RAM-a i do 1 TB SSD.

Ipak, iznenađenje je bilo predstavljanje Yoga Book modela, a riječ je o potpuno novoj vrsti uređaja za koji proizvođač

tvrdi da je prvi laptop na svijetu bez fizičke tastature. Radi se o kombinaciji tableta, laptopa i table za crtanje sa nevidljivom „Halo Keyboard“ tastaturom. Uređaj na preklapanje posjeduje ekran od 10,2 inča Full HD rezolucije, a pokreću ga Intel Atom x5 procesor, 4 GB RAM memorije i 64 GB interne memorije.

Lenovo je postao respektabilna kompanija na koju se mora ozbiljno računati u budućnosti. Podsjećamo, Lenovo je prije desetak godina kupio IBM-ov odjel prenosnih računara, a potom i čuvenog proizvođača mobilnih telefona Motorolu. Upravo je u Berlinu prikazan modularni Moto Z 5,5-inčni telefon, od kojeg se očekuje da vrati Motorolu na velika vrata.

ALCATEL

Kompanija Alcatel ove godine na IFA sajmu predstavila je novu seriju dobro poznatih Alcatel Pop 4 tablet uređaja koji uključuju modele od sedam i deset inča. Kompanija je tokom sajma predstavila samostalni VR uređaj, nove smartfone i tablete, kao i nosive uređaje. Pored toga, prikazani su i tablet Alcatel XL, koji stiže sa 6-inčnim Full HD ekranom, kao 5-inčni Shine Lite, dizajniran za pripadnice ljepšeg pola, čija prednja kamera ima ugrađen blic. Alcatel je u Berlin donio i svoj VR paket, koji uključuje VR kacigu i kameru koja snima u 360 stepeni, kao i pametne nosive uređaje, pametni sat, GPS i fitnes trekere.

Na sajmu su se mogli vidjeti i najnoviji modeli televizora, noviteti iz svijeta audio/video uređaja, gejming mašine, dronovi, a nisu izostali ni pametni kućni aparati koji se putem aplikacija povezuju sa internetom, ali bi za njihovo kompletno predstavljanje bilo potrebno mnogo više prostora.

Tokom šest dana trajanja sajma, kroz Berlin Expo Centar prošlo je 240.000 ljudi, koji su imali priliku da vide različite proizvode 1.600 najpoznatijih izlagača. Naredni IFA 2017 sajam zakazan je za 1. septembar 2017. godine.

NASLOVI

IZDVOJILA:
VANJA PARTALO

POBJEDA ZA
TELEKOMUNIKACIONE KOMPA NIJE

EVROPSKA KOMISIJA

predložila je strože propise za aplikacije WhatsApp i Skype, za koje će važiti ista pravila kao i za tradicionalne telekomunikacione kompanije.

APPLE PLASIRAO

milijardu

UREĐAJA

Kompanija Apple uspjela je prodati milijardu mobilnih uređaja za manje od 10 godina, koliko su prisutni na tržištu.

ANDROID

UDIO NA TRŽIŠTU MOBILNIH PLATFORMI

Operativni sistem android povećao je svoj udio na tržištu u proteklom kvartalu, koji sada iznosi

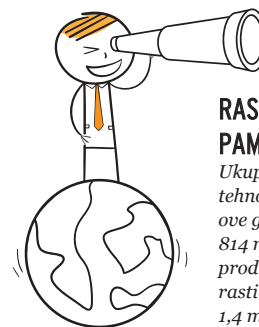
86,2%

Apple-ov iOS drži 12,9%, dok je Windows Mobile pao na samo 0,6% udjela.

POKEMON FENOMEN OBILJEŽIO
SREDINU 2016. GODINE

Pokemon Go igrica postala je globalni fenomen u 2016. godini i od jula do septembra samo putem App Store i Google Play prodavnica zaradila više od 500 miliona dolara.

RASTE TRŽIŠTE
PAMETNIH TELEFONA.

Ukupna vrijednost prodatih tehnoloških proizvoda ove godine iznosiće oko 814 milijardi evra, dok će prodaja pametnih telefona rasti 5% i dostići cifru od 1,4 milijarde jedinica.

BESPLATAN WI-FI U EU DO 2020.

Evropska komisija postavila je cilj da do 2020. godine u svim gradovima EU na javnim površinama bude uspostavljen besplatan Wi-Fi i da barem u jednom gradu svake države članice bude uspostavljena 5G mobilna mreža, a do 2025. bi svako domaćinstvo trebalo da ima internet brzine 100 Mbps.

NOĆNE PRIČE

neograničeni razgovori
svaki dan od
22 do 06 sati.

30 dana
8KM

ZA SVE BESANE FRENDOVE!

Pozovi Moj meni na *100# i aktiviraj novu Frend tarifnu opciju "Noćne priče". Razgovaraj neograničeno*, svaki dan od 22 do 06 sati u periodu od 30 dana za samo 8 KM.

**Razgovori unutar m:tel mobilne mreže.
Cijene su prikazane sa PDV-om.
Ponuda važi do 31.12.2016.*

ZA ONE KOJI
NE ŽELE DA
SPAVAJU

ZA ONE KOJI
NE MOGU DA
SPAVAJU

I ZA ONE
KOJI NIKAD
NE SPAVAJU

www.mtel.ba

korisnički servis: 066 10 10 10 • Moj meni *100#

m:telbih YouTube

m:tel

imate prijatelja!

BRENDVI KOJIMA VJERUJEMO

SAMSUNG GALAXY J

POVRATAK SAMSUNG GALAXY J SERIJE

PIŠE: DEJAN TRNINIĆ

Uprkos tome što su danas brojni modeli u segmentu budžetskih smartfona dostupniji nego ikada, a krase ih i veoma dobre specifikacije i karakteristike, Samsung i dalje ima veliku prednost zbog snažnog brenda, koji mami kupce. U tom kontekstu, Galaxy serije A i J bile su prilično uspješne, tako da je kompanija odlučila ponovo da ih lansira. Štaviše, većina modela serije J korejskog tehnološkog giganta bila je među najpopularnijim telefonima prošle godine. I baš kao što je Samsung izbacio novu A seriju telefona, to isto je učinio i J serijom, koja se pojavila ove godine, a dobila je i neka unapređenja u odnosu na stariju J seriju.

Ponovo lansiranu J seriju čine modeli J7, J5 i J3, koji između sebe imaju mnogo sličnosti. Na primjer, kada je u pitanju dizajn, Samsung Galaxy J3 i J5 su veoma slični. Od ova tri modela, Galaxy J7 je najveći, najširi i ima elegantniji izgled. Takođe, lakši je u odnosu na Galaxy J3 i Galaxy J5.

Ovogodišnji Galaxy J7, J5 i J3 dolaze sa značajnim poboljšanjima „ispod haube“ i malim promjenama, pa hajde da vidimo šta Samsung-ova J serija iz 2016. godine nudi.

GALAXY J7

Originalni J7 je koristio Samsung-ov stari dizajnerski jezik, i to je bilo zaista uočljivo. Sada, kada je Samsung uveo novi estetski izraz putem vodećeg modela Galaxy S6, on je konačno postao dostupan i telefonima nižeg ranga, pa je novi Galaxy J7 uži, kraći i samo neznatno deblji od svog prethodnika sa mjerama 151,7 x 76 x 7,8 mm.

Novi Galaxy J7 dolazi sa Full HD Super AMOLED ekranom od 5,5 inča, a krasi ga metalni dizajn, koji mu daje premium izgled. Pokreće ga 1,6 GHz octa-core procesor, a ovaj telefon radi na androidu 5.1. Galaxy J7 ima 2 GB

RAM-a i 16 GB interne memorije, koja se može proširiti microSD karticom. Kada su kamere u pitanju, ona zadnja od 13 MP opremljena je dual-LED blicom, baš kao i prednja kamera od 5 MP.

Novi Galaxy J7 ima i bateriju većeg kapaciteta, i to od 3.300 mAh, pa je zanimljivo da se to uopšte nije odrazilo na težinu. Štaviše, ovaj telefon je gram lakši od starijeg J7 modela, a razlog tome su poboljšani materijali, kao i lakše komponente.

Ukoliko vam se nekim slučajem ne dopada podrazumijevani izgled TouchWiz-a, budite bez brige, jer Galaxy J7 dolazi sa korisničkim interfejsom koji je potpuno podesiv. Tu su tri teme koje su unaprijed instalirane, ali ih zato u prodavnica tema ima mnogo više za preuzimanje.

Galaxy J7 dolazi u bijeloj, crnoj, zlatnoj i zlatnoroza boji.

GALAXY J5

Sa svojim simetričnim i prelijepo izvajanim metalnim okvirom, novi J5 je dostojan Galaxy brenda. Iako plastika sa zadnje strane otkriva da je riječ o telefonu srednje klase, završna izvedba ostavlja zasita sjajan utisak, baš kao da je riječ o daleko skupljem modelu. Uređaj je odlično sastavljen i prelijepo leži u ruci, čemu doprinose zaobljene ivice i podjednako raspoređena težina komponenti telefona.

Ovogodišnja verzija modela Galaxy J5 ima HD Super AMOLED ekran od 5,2 inča, a pokreće ga 1,2 GHz Snapdragon 410 quad-core procesor. Telefon je dobio i promjenu u vidu kompletnog metalnog kućišta, baš kao kod novog J7, a radi na androidu 5.1. I ovaj model ima 2 GB RAM-a i 16 GB interne memorije, koja se može proširiti preko microSD kartice. Još jedna sličnost koju J5 dijeli sa modelom J7 je kamera. Preciznije, imaju identične kamere, Samsung Galaxy J5 dobija napajanje od 3.100 mAh baterije.

Samsung Galaxy J5 je smartfon dobrog kvaliteta i izgleda veoma elegantno. Njegov softver je takođe na visini zadatka, a kamera može da napravi iznenađujuće dobre snimke. Ono čime će vas Galaxy J5 kupiti su definitivno njegov neodoljivi dizajn, ali što je još važnije, ima odličan hardver.

GALAXY J3

Nema mnogo novih telefona koje možete uporediti sa novim Samsung Galaxy J3. Ovaj cjenovno dostupan uređaj naširoj grupi korisnika, nudi bolje rezultate nego što biste očekivali.

Najjeftiniji i najmanji telefon u novoj J seriji je Galaxy J3. On dolazi sa HD Super AMOLED ekranom od 5 inča, a pokreće ga 1,2 GHz quad-core procesor Spreadtrum. Posjeduje 1,5 GB RAM-a i 8 GB (ili 16 GB zavisno od

SLIČNOSTI IZMEĐU GALAXY MODELA J3, J5 I J7

Sva tri uređaja imaju sličan Super AMOLED displej, s tim da onaj kod J3 i J5 ima HD rezoluciju

Sva tri uređaja dolaze sa 16 GB interne memorije sa mogućnošću proširenja do 256 GB pomoću microSD kartice

Galaxy J5 i Galaxy J7 imaju zadnju kameru od 13 MP sa LED blicom i prednju kameru od 5 MP

Sva tri uređaja dolaze sa android 5.1 OS Lollipop sa TouchWiz OS-om

Sva tri uređaja dolaze sa podrškom za 4G LTE

modela) interne memorije, koja se može proširiti do 256 GB. Galaxy J3 opremljen je zadnjom kamerom od 8 MP, te ima prednju kameru od 5 MP - obje sa LED blicom. Galaxy J3 dostupan je u crnoj, bijeloj i zlatnoj boji, a napaja ga 2.600 mAh baterija.

Takođe, zaobljeni, sjajni okvir prošlogodišnjeg J uređaja, Samsung je sada zamijenio sa završnom mat obradom, koja više podsjeća na dizajn nove Galaxy A serije. U kombinaciji mat pozadinom, novi J3 definitivno ne izgleda kao budžetski telefon.

Šta se iz ovoga može zaključiti? Sva tri uređaja usmjerena su na različite segmente tržišta, s tim da J3 cilja na nove korisnike smartfona, a dolazi i sa S-Bike opcijom, koja je

namijenjena biciklistima. Galaxy J5 je u segmentu srednje klase, dok J7 cilja na viši segment srednjeg opsega. I ono najvažnije - sva tri uređaja su odlično postavljena u svojim segmentima.

Modele Galaxy J7, Galaxy J5 i Galaxy J3 možete pronaći u ponudi kompanije m:tel.

RAZLIKE IZMEĐU GALAXY
MODELA J3, J5 I J7

Galaxy J3 ima 5-inčni ekran, a J5 dolazi sa onim od 5,2 inča (oba su HD Super AMOLED), dok J7 ima Full HD ekran od 5,5 inča

Galaxy J7 dolazi sa octa-core Exynos 7870 procesorom, Galaxy J5 radi na Snapdragon 410 SoC procesoru, a J3 pokreće quad-core 1,2 GHz Spreadtrum SC7731

Galaxy J3 ima zadnju kameru od 5 MP sa LED blicom i prednju kamera od 2 MP, u odnosu na zadnju kameru od 13 MP i prednju kamera od 5 MP koje imaju Galaxy J5 i J7

Galaxy J3 dolazi sa baterijom od 2.600 mAh, J5 sa onom od 3.100 mAh, dok J7 napaja 3.300 mAh baterija

OBRISAN SA ISTORIJSKE TABLE

Ključna karika Ketmulovog odjeljenja za specijalne efekte, a ujedno i jedan od saosnivača Pixar-a, čovjek je kojeg su istorija i zvanična internet stranica Pixar studija, a i ova priča, pomalo nepravedno izostavili. Almi Rej Smit kompaniju je napustio 1991. godine, nakon što se sa Džobsom, navodno, posvađao zbog upotrebe bijele table, odnosno zbog toga ko smije, a ko ne da piše na njoj. Premda Smit jeste jedan od pokretača Pixar magije, istorija ga je obrisala iz jednog prostog razloga - nije ostao do srećnog kraja. A Holivud samo takve cijeni.

PRIČA O USPJEHU

PIKSELIZACIJA SNOVA

KAKO SU UMJETNIK, NAUČNIK I BIZNISMEN PIKSELIZOVALI SAN

PIŠE: JELENA BJELAKOVIĆ

Teško je zamisliti da je postojalo doba kada niko nije tražio Nema, a ni Doru, kada monstrumi nisu pohađali univerzitet te kada „Priča o igračkama“ nije imala prvi, a kamoli četvrti dio u najavi.

No, prije nego što je filmski studio Pixar poletio na krilima pionirske inovacije u oblasti računarski generisane grafike - takva su vremena bila. Do samog uzleta, pak, mnogo je krila slomljeno i mnogo ptica izgubljeno. Ovo je priča o Pixar letu.

Ne, ovo je zapravo priča o jednom naučniku, jednom biznismenu i jednom umjetniku - trojcu koji je udahnuo život animiranim snovima i računarskoj (r)evoluciji. Nije

priča o superherojima i zlikovcima, ali jeste o hrabrosti (i jednoj animiranoj lijevoj ruci). I ne, neće nas odvesti iza sedam gora i sedam mora. Ali hoće preko Atlantika, u prohujalu 1979. godinu.

U godini kada je malo ko imao bilo kakav računar, a kamoli personalizovan, formira se The Graphics Group, malo odjeljenje unutar malog odjeljenja produkcijskog kraljevstva Džordža Lukasa, prigodno nazvanog Lucasfilm.

Za one kojima fraza „May the force be with you“ ne znači ništa, Džordž Lukas je ime koje stoji iza franšize „Ratovi zvijezda“. Premda je prvenac kulturnog serijala mnoge ostavio u čudu plejadom specijalnih efekata, za Lukasa je prvi dio sage bio tek vrh ledenog brijega. U želji da „odledi film“, on se odlučnije okreće modernizaciji filmskog „oruđa“, te u glavnim ulogama odjeljenja Industrijsko svjetlo i magija angažuje zvijezde budućnosti - računare.

TU NA SCENU STUPA JEDAN NAUČNIK - ED KETMUL.

Do preuzimanja diplome u računarstvu i informatici na Univerzitetu u Juti, Ketmul je već preuzeo akademske počasti te je slovio za genija i pionira u svojoj oblasti. Među inovacijama koje nose njegovo ime, svakako se ističe razvoj metoda za dodavanje detalja, teksture i boje računarski generisanoj grafici ili 3D modelu - takozvano mapiranje teksture. Ketmulov hardver danas se primjenjuje, ne samo u 3D renderovanju, nego i u matematičkoj obradi ili tomografskoj rekonstrukciji radioloških snimaka, te dizajnu korisničkog interfejsa. Ovaj revolucionarni metod svoju premijeru imao je, ni manje ni više, nego na koži samog kreatora, 1972. godine.

Naime, jedan od najranijih primjera 3D animacije traje jedan cijeli minut i prikazuje Ketmulovu lijevu ruku. Animirana ruka će se 1976. pojaviti i u prvom dugometražnom filmu sa kompjuterskom animacijom, ostvarenju simboličnog naslova „Futureworld“. Sam snimak „Kompjuterski animirana ruka“ danas se čuva u Biblioteci američkog Kongresa, kao počasni član Nacionalnog filmskog registra.

S naučnikom na čelu, odjeljenje Lucasfilm-a je kroz godine koje će uslijediti pomjeralo granice i ulivalo rješenja u Lukasov nepresušni izvor želja, koji je doslovno tražio ratove zvijezda. Jedna od želja mu je bila i razvoj sistema za nelinearnu montažu. Danas je ovaj softver standard, ali tada je želja koštala onoliko koliko Lukas nije bio voljan ili nije bio u mogućnosti da investira.

Odjeljenje je, ipak, znajući da ima proizvod koji vrijedi, na vrijeme počelo da razmišlja o novom investitoru. Do rastanka sa Lukasom, rad ove omanje zajednice računara i kreatora biće viđen u samo nekoliko holivudskih ostvarenja. Srećom, biće viđen od strane pravog čovjeka.

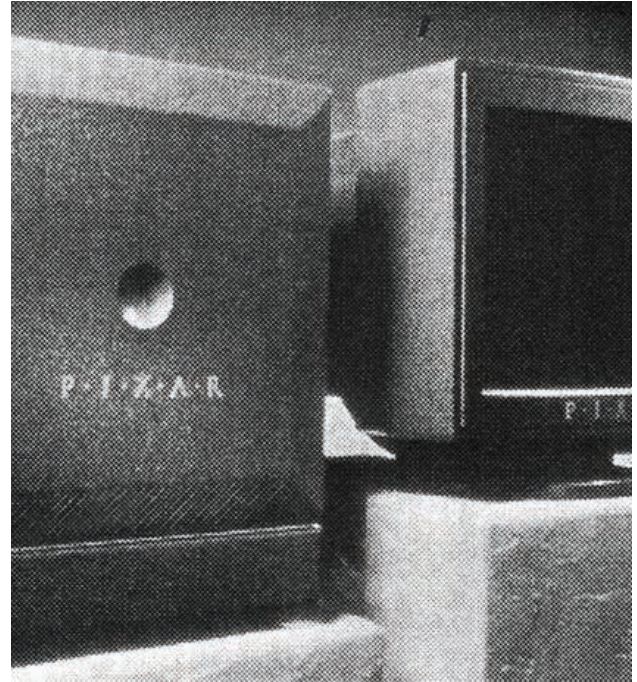
TU U PRIČU USKAČE JEDAN BIZNISMEN - STIV DŽOBS.

Nedavno otpušten iz Apple-a, Džobs preuzima sva dostignuća i posrnuća te prava i obaveze odjeljenja

za sitničavih pet miliona dolara te otvara nezavisnu kompaniju pod imenom Pixar. Termin „sitničavih“ dobiće smisao u drugom dijelu priče.

Jedan od popularnih mitova „džobsologije“ je i onaj u kome on daje naziv studiju. Istina je to da je naziv Pixar skovan za vrijeme jedne sasvim obične pauze za ručak jednog sasvim neobičnog odjeljenja Lucasfilm studija, mnogo prije nego što je Džobs uskočio u priču. Istina je

i to da je „pixar“ trebalo da bude samo jezička značka za računarski element digitalnog optičkog printera, koji je grupa razvila.

Džobs je „samo“ radio ono što je najbolje znao da radi - marketing i promociju proizvoda, koji je ponio ime novonastale kompanije. I jedno vrijeme Džobs je svoj posao radio maestralno, što je rezultiralo time da se među klijentima Pixar-a nađu vladine agencije, centri za

medicinska istraživanja, pa čak i neprikosnovena imperija Volta Diznija. Ali...

Jednačina tržišta nije išla na ruku ni Džobsu, a ni umovima koji su pronašli način da zauvijek redefinišu pikselizaciju. Spoj izuzetno visoke cijene proizvoda, nazvanog Pixar Image Computer, i limitirane baze kupaca, bio je jednak samo finansijskom kolapsu.

U nebranom grožđu, Džobs narednih pet godina panično poteže poslovne poteze. Od ulaganja 50 miliona dolara pa sve do otpuštanja radnika, čini sve da sačuva inicijalnu investiciju. Uzalud, svaki pokušaj ostaje samo to. Ali...

San o prvom dugometražnom animiranom filmu i dalje je bio u vazduhu. Ne u Džobsovom, već u vazduhu jednog umjetnika - Džona Lasetera.

Umjetnik koji je otpušten iz Disney-a zbog svoje opsesije računarskom animacijom je čovjek koji je računarskom animacijom spasio Pixar. Za razliku od diznijevaca, Laseter je čvrsto vjerovao da animacija može kreirati scenarije kakve svijet do tada nije vidio. Prešavši u Ketmulov tim, Laseter dobija šansu da se bori za taj vrli novi svijet, a pod Džobsovim rukovodstvom dobija i dozvolu da radi na produkciji kratkometražnih animiranih filmova.

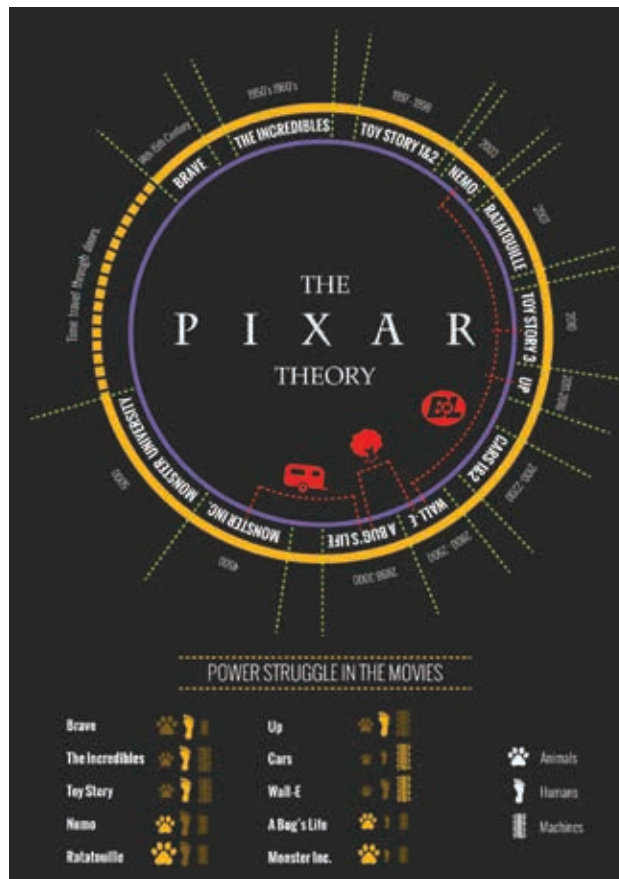
Kako Džobs nije odustajao od prodaje, uposlio je Lasetera za stvaranje najefikasnijeg promotivnog materijala za Pixar - „živih“ snimaka.

Takav jedan snimak, „Luxo Jr.“, će 1976. godine biti nominovan za „Oskara“ i postati filmski hit, a kasnije i logo samog Pixar-a. A takav jedan umjetnik će uspjeti da nagovori Džobsa da, kao privremeno rješenje, fokus kompanije usmjeri na produkciju TV reklama i kratkih animiranih filmova. I to je mogao da bude kraj finansijskih poteškoća Pixar-a, ali to nije bio slučaj.

Ekonomija ponude i potražnje za snove o budućnosti i animaciji ipak je bila isuviše surova. U 1990. godini, Džobs prodaje cijelo hardver odjeljenje Pixar-a i kompanija gubi osam miliona dolara. Godinu dana poslije, Džobs otpušta polovinu radne snage Pixar-a. Iste godine, Pixar se zatvara.

Ipak, ni to nije kraj priče. Biznismen u nutrima, Džobs igra pametno i otvara novu kompaniju sa istim imenom i preostalim personalom, ali ukida dionice svim radnicima. Godinu dana poslije, Pixar i Disney sklapaju ugovor vrijedan 21 milion dolara. Jedan od rezultata ovog partnerstva, u kojem su piksarovci vukli sve kreativno breme, biće „Priča o igračkama“. A sve ostalo je, kako kažu, istorija.

Mada, nije bilo baš tako. „Priča o igračkama“ je, kao prvi dugometražni animirani film, svoje mjesto na kinematografskom nebu ugledala tek 1995. godine. Džobs je tada i dalje revnosno radio na prodaji kompanije, za koju su se raspitivali čak i čelnici Microsoft-a. Tek kad je uvidio da će priča o igračkama postati saga o igračkama,

Džobs vrši povrat dionica svim radnicima. Vrativši ih samom sebi, postaje milijarder, ali, što je za filmsku istoriju daleko važnije, Pixar naprosto opstaje.

Od „Priče o igračkama“ do danas, studio je lansirao planetarno popularne „crtace“, postao dio kuće koja nije vjerovala da animirani san može postati java, osvojio 13 „Oskara“, devet „Zlatnih globusa“ i 11 „Gremija“ te inspirisao nemali broj teorija o uvezanosti svih Pixar filmova u univerzumu.

U četvrtu deceniju postojanja Pixar napokon ulazi nimalo nezvjesno. A sve ostalo je - budućnost.

TESTIRAMO

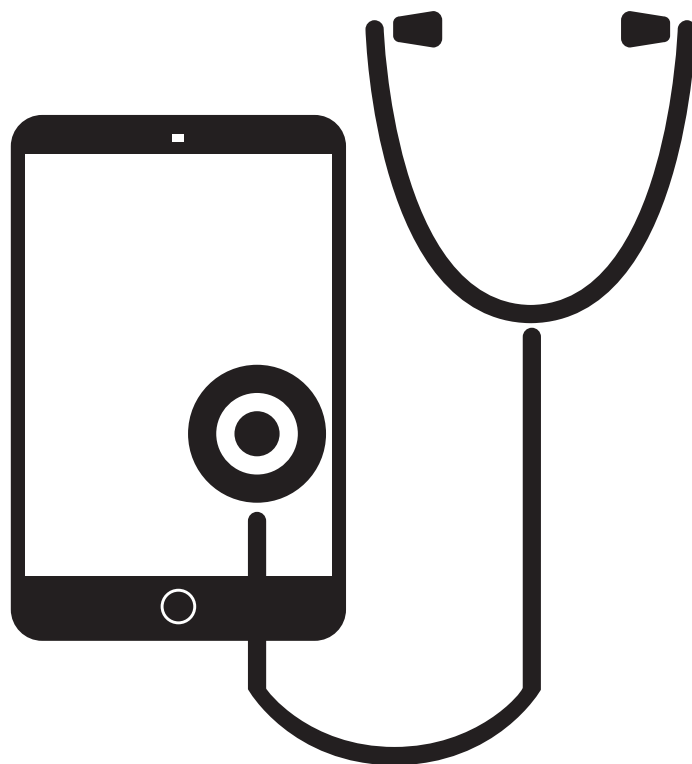
HTC 10

TELEFON KOJI ĆETE VOLJETI

PIŠE: JELENA RAČUNICA

Svijet nauke i tehnologije je s nestrpljenjem čekao dan kada će kompanija HTC predstaviti najnoviji model među telefonima visokog ranga pod nazivom HTC 10. Ovaj telefon je proizvod jednogodišnjeg istraživanja i to je sigurno jedan od razloga zašto je prilično velikog dizajna, posjeduje snažnu kameru i interfejs koji je veoma prijateljski nastrojen prema korisnicima.

Ako je model HTC M8, koji je lansiran 2014. godine, sigurno jedan od najboljih telefona koji su ikada napravljeni, ova kompanija u prethodne dvije godine nije uspijevala da se približi samom vrhu vodećih kompanija na tržištu mobilne telefonije, ali to bi se uveliko moglo promijeniti sa modelom HTC 10. U ovom slučaju fokusirali su se na to da naprave telefon koji će biti zadovoljstvo koristiti, koji je kvalitetan i ima sjajne specifikacije.

Slobodno možemo reći da im je uspelo.

Neka od najboljih poboljšanja kod ovog modela tiču se dizajna i jačine baterije, ali i interfejsa, koji je doživio značajna unapređenja. Model se može pripisati nešto višem cjenovnom rangu, ali pošto je od 16. maja, kada je zvanično pušten u prodaju, cijena prilično opala, danas je znatno jeftiniji od telefona konkurentskih kompanija.

U odnosu na One M9 model, o novom HTC-u zaista ima šta da se kaže. U poređenju sa drugim modelima, znatno je laganiji, a osjećaj pod prstima je zaista impresivniji. Mnogi koji su ga probali idu toliko daleko da kažu da

će vas ovaj model oduševiti onog trenutka kad pređete prstom preko ekrana i otključate ga.

Sam ekran je značajno unaprijeđen u odnosu na prethodni model, jer je korišten Super LCD 5 sa QHD rezolucijom, uz impresivnih 564 piksela po inču, što slici telefona daje zaista impresivnu oštrinu sa kakvom se ranije možda nikada niste sreli.

Kada je u pitanju kamera, megapiksela je nešto manje nego što je bilo ranije, i to 12, uz 4:3 rezoluciju, što je nešto manje u odnosu na premium telefone drugih proizvođača, ali za to iz kompanije HTC stiže sasvim

KLJUČNE KARAKTERISTIKE

Radi mnogo brže pod prstima, a brzinom se može mjeriti čak i sa iPhone modelima.

Snimanje zvuka je značajno poboljšano.

Ugrađeni su sasvim novi zvučnici.

Fenomenalne slušalice.

Poboljšane ugrađene karakteristike.

dobro objašnjenje. Naime, iz kompanije su objavili da je baš ovo bio zahtjev fotografa i da su zaista napravili najbolje moguće. U kameru je ugrađena druga generacija laserskog autofokusa, uz mogućnost snimanja videa u 4K rezoluciji i u kombinaciji sa 24-bitnim zvukom. Prevedeno na razumljiv jezik, to znači da ćete na žurkama i koncertima moći snimiti video-snimke kvalitetnog zvuka i slike.

HTC je novim modelom pomjerio granice i kada je u pitanju uživanje u muzici, jer su u telefon ugrađena dva zvučnika okrenuta prema naprijed, a oni posebno emituju bas i high end tonove, i to zvuči zaista spektakularno. Zvuk se takođe emituje u različitim pravcima, zbog čega ćete imati sasvim poseban doživljaj slušanja muzike i bez slušalica.

Element slušalica je takođe prilično važan u cijeloj priči o HTC 10 modelu, jer uz uređaj dobijate slušalice sa Hi-Res sertifikatom, tako da apsolutno svi koji kupe ovaj telefon automatski imaju pristup poboljšanim tonovima i posebnom muzičkom ugođaju. Veoma je važno napomenuti da izrada ovih slušalica nije nimalo jeftina i zato su one samo još jedan od razloga zašto bi trebalo da razmotrite kupovinu baš ovog telefona.

Što se tiče interfejsa, kojim se u HTC-u najviše hvale, treba napomenuti da su ga stvarali u saradnji sa kompanijom Google, kako bi restartovali android operativni sistem, da bi dobili jasniju i jednostavniju verziju, koju je lakše nadograditi, pokrenuti i izbjeći bespotrebno ponavljanje aplikacija.

Glavni cilj je bio pronaći nešto što će se moći koristiti na svim telefonima različitih brendova, ali pitanje je da li će LG, Samsung i Sony zaista pristati na korištenje iste baze softvera. No, to je opet neka druga tema. Dobro je što se neko uopšte trudi da razmišlja u tom pravcu.

DIZAJN

Ma koliko mi čutali o tome, jedna od najbitnijih stavki kada je u pitanju novi model telefona je svakako dizajn, jer to je ono što će nas prvo privući. U novi HTC 10 ćete se sigurno zaljubiti na prvi pogled, jer je elegantan i zaista lijep komad tehnologije. Dizajn je sigurno jedan od boljih koje ćete vidjeti u ovom trenutku. Nešto je veći i kabastiji nego što biste očekivali za HTC, ali metalna izrada je zaista fascinantna i glatka, te ćete sigurno željeti da je zaštitite nekom odgovarajućom maskom.

Tasteri sa strane su veoma dobro pozicionirani, lijepo definisani i laki za korištenje, jer su različite teksture, pa

nećete imati problema sa traženjem. Cijela težina telefona je veoma dobro izbalansirana i prilično je lako koristiti home dugme, koje je ujedno i skener otisaka prstiju, kako biste ušli u telefon. Sam skener je veoma precizan i možete registrovati nekoliko različitih prstiju, što znači da, ako to želite, telefon možete dijeliti sa drugima. Pored toga, na telefonu postoji i priključak za USB C konekciju.

DISPLEJ

Upućeni u najnovije tokove, kada je u pitanju mobilna telefonija, sa nestrpljenjem su očekivali ovaj model, najviše zbog displeja, veličine 5,2 inča i QHD rezolucije od 2.560 x 1.440 piksela. Zahvaljujući ovim karakteristikama, slika je daleko oštrija, čistija i, na kraju krajeva, oku ugodnija nego što je to bio slučaj kod prethodnih modela. Poboljšanje rezolucije kombinovano je sa nešto manje poznatom tehnologijom za displeje, koja se zove Super LCD 5, koja je dio HTC uređaja već neko vrijeme.

Upravo ta tehnologija i ovoga puta donosi nešto prirodniji izgled slike, boje su realne, a odnos kontrasta veoma dobar, te vam se oči neće umarati nakon dugotrajnog korištenja. Jedino što bi vam možda moglo zasmetati, a povezano je sa većom rezolucijom, jeste to što nemate

opciju da stavite više ikonica na displej i postoji samo opcija 4 x 4.

SPECIFIKACIJE I PERFORMANSE

Kada su u pitanju one glavne karakteristike telefona, HTC je uzeo neke od najboljih trenutno dostupnih komponenta i pretvorio ih u nešto zaista korisno. Možda nećete ostati baš u potpunosti oduševljeni brojkama poput 4 GB radne memorije, četvor jezgarnog Kryo procesora koji radi na 2,15 i 1,6 GHz te Snapdragon 820 procesora, ali vjerujte nam na riječ kad vam kažemo da je sve upakovano tako da bude efikasnije i korisnije nego inače. Upravo to je ono čime se kompanija HTC i ovoga puta može pohvaliti - da izvlači najbolje iz onoga što ima. I to u punom smislu tih riječi, jer telefon je jednako brz kao i neki duplo skuplji modeli konkurentskih kompanija.

HTC 10 radi na najnovijoj verziji android operativnog sistema 6.0.1 i prilično je brz pod prstima. Prilikom testiranja nije pokazao nikakva usporavanja i sigurni smo da ćete bez problema prelaziti sa taba na tab. Ovaj model je zaista vrijedan vaše pažnje, jer ćete za sasvim pristojnu svotu novca dobiti telefon koji vrijedi mnogo više.

Ovaj telefon možete da pronađete u ponudi kompanije m:tel, po cijeni već od 1 KM uz Moj Mix VIP tarifu.

SOCIAL SPACE

Kako je Triler
pretvorio pjevanje
pod tušem
u društvenu
aktivnost

PIŠE: JELENA BJELAKOVIĆ

Triler. Žanr koji karakterišu dinamika, vješti heroji i napeti završeci ili pak šesti studijski album kralja popa, a ujedno i najprodavaniji album svih vremena?

Premda Triler o kojem će biti riječi nema veze sa neprestanom akcijom filmskog trilera, a ni sa istorijskim ostvarenjem Majkla Džeksona i četrnaestominutnim kulturnim videom, ova aplikacija tehnički može spojiti ove dvije definicije trilera u jednu. Kako?

Za korisnike pametnih telefona iPhone i android kova - veoma lako.

Po besplatnom skidanju aplikacije, sve što ljubitelji pjevanja pod tušem treba da učine jeste da izaberu pjesmu koja ih pokreće, označe fragment koji im ne izlazi iz glave i dodaju jedan od 14 dostupnih filtera. U samo nekoliko škljoceva i omiljenih stihova, zvijezda je rođena.

Na prvu, Triler može djelovati kao još jedna u nizu takozvanih velfie senzacija, poput Instagram priča ili Snapchat porukica. No, o ovoj aplikaciji nipošto ne bi trebalo suditi na osnovu korica. Aplikacija jeste jednostavna za korišćenje, ali istovremeno, funkcioniše po algoritmu koji bi i profesionalni montažeri koristili za sklapanje kadrova muzičkog videa. Riječima Dejvida Lajbermena, saosnivača kompanije koja stoji iza

nastanka Trilera, „sačuvana je iluzija glamura koja je tako često uništena u videima“.

Osim toga što režiju muzičkog videa u kućnoj produkciji podiže na viši nivo, i sam koncept Trilera je odnedavno unaprijeđen. Naime, godinu dana nakon što je ugledao svjetlo dana, Triler je postao društvena zajednica.

Inicijalno, aplikacija jeste omogućavala brzo i lako dijeljenje muzičkih klipova na društvenim mrežama, ali sada, Triler pretenduje da zaživi kao društvena mreža za sebe. Koga ili šta bi trebalo „kriviti“ za nastanak društva zvijezda ispod tuša?

Prije nego što predstavimo novinu kojom je aplikacija unaprijeđena te zaista transformisana u društvenu mrežu, trebalo bi se osvrnuti na pozadinu kreatora Trilera - Semija

Rubina i već pomenutog Dejvida Lajbermena.

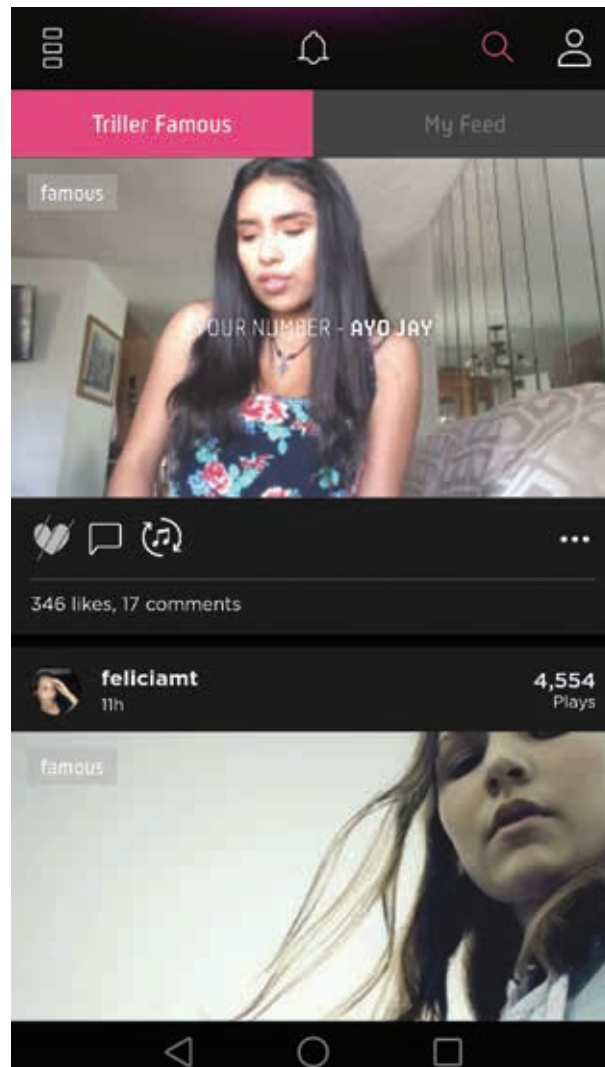
Jula 2015. godine, Triler je lansiran kao prvenac istoimene kompanije. Prvenac kompanije nije bio prvenac njenih osnivača, preduzetnika, a ujedno i rođaka, sa istorijom plasiranja inovativnih i komercijalno uspješnih muzičkih

„GREMI“ KVALITET

Odlučni da aplikaciju učine autentičnim proizvodom na velfie, odnosno video-selfie tržištu, kreatori Trilera u pomoć su zvali Kolina Tajlija. „Gremijem“ nagrađeni režiser i direktor fotografije dizajnirao je set jedinstvenih filtera te pomogao u primjeni profesionalnih algoritama za obradu muzičkih videa.

aplikacija. Jedna takva je Miblio, interaktivna muzička aplikacija koja je u veoma kratkom roku prevazišla svoje „music storybook“ okvire postavši platforma za umjetnike i mreža koja mališanima predstavlja muziku kao cjeloviti proces igre. Impresivni uspjeh aplikacije Rubinu i Lajbermenu donosi partnerski ugovor sa Diznijem, što dalje rezultira obaranjem svih rekorda sa karaoke aplikacijom Disney Frozen.

Sa takvom pozadinom kreatora, ne bi trebalo da čudi što je Triler svoj prvi rođendan proslavio s novim statusom. Uvođenjem prigodno imenovane sekcije „Triller Famous“, Triler je stasao u punopravnu društvenu mrežu koja, kao i svaka druga, suštinski omogućava uvezivanje sa ostatkom svijeta kroz opciju „follow“. U samoj sekciji su istaknuti odabrani radovi korisnika, a novina podrazumijeva i postojanje ličnog profila putem kojeg korisnik može da prati i bude praćen.

Sudeći po odazivu na ažuriranje, novina je bila pun pogodak, jer, kako navodi Lajbermen, do sada je već milion korisnika odlučilo da bude otkriveno te da otkriva istomišljenike putem „Triler Famous“ sekcije.

Od aplikacije koja je na prvu izgledala kao još jedan #velfie trend, Triler je tako polako, ali sigurno pretvoren u zajednicu koja uvezuje sve ljubitelje zvuka u samo nekoliko klikova i stihova, pri tome ostavljajući kvalitetne snimke zbog kojih se zvijezde ispod tuša ne moraju stidjeti. Naprotiv, sada ih ponosno mogu dijeliti sa cijelim svijetom.

Za kraj, trebalo bi se vratiti uvodnoj misli. Filmska neizvjesnost trilera i kadrovi akcije su nesumnjivo prisutni. A ako vas pokreće zvuk stiha „cause this is thriller, thriller night“, Triler zaista može da spoji dva trilera u jedan i da vam pritom donese cijelu armiju pratilaca i poštovalaca.

SOCIAL SPACE

” Facebook

Kompanija je objavila novu aplikaciju pod nazivom Lifestage, namijenjenu tinejdžerima, koja u prvi plan stavlja video-snimke na društvenim mrežama.

” YouTube

YouTube postaje nova društvena mreža. Uz Community opciju, korisnici će moći da komuniciraju putem poruka, GIF animacija i fotografija.

” Snapchat

Snapchat je predstavio novu opciju Memories, koja omogućava čuvanje slika u aplikaciji, kao i upload-ovanje starih slika u nove priče. Dosad su se „snapovi“ mogli upload-ovati samo u stvarnom vremenu i čuvati isključivo screenshot-om kamere telefona.

” Messenger Lite

Messenger Lite je nova aplikacija, urađena po ugledu na Facebook Lite, koja je namijenjena nešto starijim i slabijim mobilnim uređajima, koja će uz manju potrošnju baterije, koristiti i manju količinu internet podataka.

” Messenger

Messenger je uveo opciju Instant Video, koja korisnicima omogućava da sagovorniku pošalju video-zapis situacije u kojoj se trenutno nalaze.

PIŠE: DEJAN TRNINIĆ

” Twitter

Twitter je napravio promjene u načinu računanja karaktera. Korisnička imena, GIF animacije, video-fajlovi i linkovi neće više ulaziti u limit od 140 znakova.

” Google Allo

Nova aplikacija za slanje poruka, pod nazivom Allo, predstavljena je za uređaje koji pokreću Android i iOS mobilne platforme, a u rekordnom vremenu je samo sa Google Play Store-a, instalirana preko pet miliona puta.

” WhatsApp

WhatsApp uvodi nove mogućnosti, koje podsjećaju na Snapchat i Viber. Najnovija verzija aplikacije korisnicima dozvoljava pisanje i crtanje po fotografijama i slikama, ali i popularne stikere, odnosno naljepnice.

” Instagram

Instagram je uveo Stories opciju, koja omogućava korisnicima da kreiraju slajdove koji nestaju nakon 24 sata. Takođe, dodata je opcija zumiranja na iOS i android uređajima.

” Prisma

Aplikacija Prisma, koja koristi kombinaciju neuronskih mreža sa vještačkom inteligencijom, postala je apsolutni hit, jer omogućava uređivanje fotografija na impresivan način.

” Google Duo

Google je lansirao novu aplikaciju Google Duo, koja je namijenjena video-pozivima i za kratko vrijeme zabilježila je rekordan broj preuzimanja na Google Play prodavnici.

MREŽA

KAKO GLOBALNA MREŽA POMAŽE RAZVOJU vještačke inteligencije

PIŠE: DARKO BAJIĆ

Sa razvojem tehnologije uporedo se odvijao i razvoj vještačke inteligencije - AI. Razvoj AI-ja išao je od ekspertskih sistema, data mininga i specijalizovanih inteligentnih agenata, ali to je uvijek bilo nepotpuno prema shvatanjima same definicije vještačke inteligencije. U tom razvoju bilo je više priče i želje, uspjesi se nisu lako ostvarivali pa je mnogo vremena prošlo dok se prije nekoliko godina nisu čule ohrabrujuće vijesti.

Prema definiciji, AI su kompjuterski sistemi koji obavljaju zadatke za koje je potrebna ljudska inteligencija, kao što je vizuelno prepoznavanje ljudi, životinja i objekata, prepoznavanje govora, prevođenje sa jednog jezika na drugi i, najvažnije, samostalno donošenje odluka i dalje učenje.

Prema definiciji iz filmova, vještačka inteligencija je samosvjesna, intelektualno jednaka čovjeku ili nadmoćnija i može se seliti iz jednog robotskog tijela u drugo, kao u filmu „Avengers: Age of Ultron“. Od takve vještačke inteligencije još smo daleko, ali da u nekim domenima već pobjeđuje čovjeka, uvjerali smo se još davne 1997. godine, kada je tadašnji superračunar Deep Blue pobijedio svjetskog šahovskog prvaka Garija Kasparova. U martu ove godine, kompjuterski program AlphaGo, razvijen u Google-u, pobijedio je svjetskog majstora igre Go, Južnokorejca Li Sedola. Pravila igre Go su jednostavna, ali se smatra da je ova igra složenija od šaha, jer ima gotovo neograničen broj kombinacija i situacija, više od broja atoma u vidljivom dijelu svemira, pa je stoga i ovaj uspjeh veliki.

Šta je doprinijelo da u zadnjih nekoliko godina AI sistemi ostvaruju impresivne rezultate? Počelo je sa razvojem Internet of Things - IoT, odnosno umrežavanja sve više i više uređaja na mrežu koji generišu ogromne količine podataka - Big Data. Iz tih podataka je potrebno pronaći relevantne zaključke koji će biti od koristi vlasnicima tih uređaja. Te uređaje za sada najviše koriste gradske uprave, bolnice, industrije i vlasnici „pametnih“ kuća, a sve je više i vozila sa samonavođenjem.

Sa tom pravom „eksplozijom“ umreženih uređaja i senzora broj dobijenih podataka raste ogromnom brzinom, što stvara veliki problem prilikom njihove obrade. Analize tih podataka moraju biti brze i valjane inače se mogu ugroziti životi pacijenata ili stvoriti problemi u saobraćaju. Jedini način na koji se iz Big Data mogu generisati takve informacije su iz sistema vještačke inteligencije.

Zbog toga, unazad nekoliko godina, najveće kompanije iz Silikonske doline intenzivno razvijaju kompjuterski pristup poznat kao „mašinsko učenje“ (machine learning). U klasičnom programiranju programer piše jasne instrukcije koje računar izvršava korak po korak, a sa druge strane, mašinsko učenje podrazumijeva sistem kroz koji kompjuter „uči“, ali bez posebnog programiranja. Uz pomoć složenih algoritama kompjuteri se „treniraju“ kako da, na primjer, prepoznaju mačku. U tome nije potreban programer koji će kroz kôd iscrpno unositi karakteristike mačke, tipa krzno, uši, oči, nego će se unositi hiljade i hiljade odgovarajućih fotografija. Teoretski, uspjeh će doći s vremenom, a ukoliko se desi da kompjuter zamijeni mačku sa lisicom, nije potrebno mijenjati kôd,

već samo nastaviti sa daljim unosom. Ovaj pristup nije nešto novo, za njega se zna već decenijama, ali je postao mnogostruko efikasniji zahvaljujući masovnim distribuisanim kompjuterskim sistemima koji simuliraju višestruke veze neurona u mozgu.

Svidjelo se to nama ili ne, moć mašinskog učenja se primjenjuje u velikom dijelu naših online aktivnosti. Koristi ga Facebook kada odlučuje koju će nam reklamu prikazati, a Google Photos ga koristi za identifikovanje lica sa fotografija. Microsoft-ov Skype Translator koristi mašinsko učenje da bi u realnom vremenu prevodio sa jednog jezika na drugi, a samonavođena vozila kako bi izbjegla nezgode.

Gotovo svaki aspekt ljudske aktivnosti ima za to odgovarajuću softversku aplikaciju pa su stoga aplikacije za AI sisteme sljedeća velika stvar koja će se desiti jer otvara prostor za tržište velikim tehnološkim kompanijama kao što su Facebook, Google, Microsoft, IBM, Apple i Amazon. Firma za istraživanje kompjuterskih tehnologija i marketinga IDC procijenila je da bi tržište sa AI aplikacijama moglo dostići 40 milijardi dolara vrijednosti do 2020. godine, kao i da će se 60% aplikacija pokretati na platformama navedenih kompanija. Trenutno, od svih softverskih aplikacija samo je 1% njih s AI karakteristikama, ali IDC očekuje da će ih do kraja 2018. godine biti oko 50%.

Total Body Photography je jedna od sadašnjih AI aplikacija koja je zasnovana na cloud tehnologiji i koristi kamere smartfona kako bi se detektovao sumnjivi melanom na koži. Aplikacija je razvijena od strane izraelske kompanije MRLA, a namijenjena je svim doktorima radi lakše prevencije raka kože.

Primjena vještačke inteligencije je velika, a uštede su ogromne. Na primjer, vozač kamiona je jedno od najčešćih zanimanja u Americi i milioni ljudi zarađuju prevozeći teret. Razvoj AI-ja prijeti da ova vrsta posla nestane i da vozila budu automatizovana sa vještačkom inteligencijom, gdje bi se iste rute prelazile brže, bezbjednije i efikasnije. Sa ovakvim izborom, malo koja prevoznička kompanija ne bi bar razmislila da li će zamijeniti čovjeka vozača, koji je skuplji, umara se i skloniji je greškama.

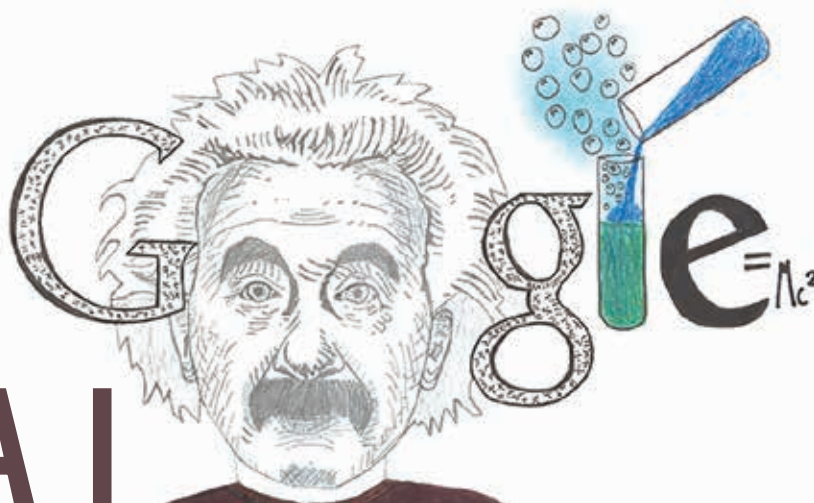
Ipak, proći će dosta vremena do dana kada će kompjuterski programi preuzimati ljudske poslove, pošto je potrebno riješiti mnogo drugih prepreka, počevši od zakonskih regulativa do bezbjednosti AI sistema od hakerskih napada. Sa druge strane, ne treba sumnjati da su AI sistemi dio budućnosti, oni su već i sada tu i utiču na naše živote, kad god koristimo Google pretraživač ili upotrebljavamo navigaciju. Vještačka inteligencija, putem sajtova za upoznavanje, usamljenim korisnicima pronalazi i romantične partnere.

IDEJE POKREĆU SVIJET

BALANS EMOCIJA I TEHNOLOGIJE

KOJE SU NAJINOVATIVNIJE KOMPANIJE DANAŠNJICE?

PIŠE: DEJAN TRNINIĆ

Nedavna anketa kompanije Brand Keyso o trenutnoj poziciji tehnoloških brendova pokazala je kojih dvadeset svjetskih kompanija su najinovativnije u ovom trenutku. Istraživanje je bazirano na percepciji, emotivnoj povezanosti i lojalnosti potrošača globalnim tehnološkim kompanijama.

Prema ovogodišnjim rezultatima Brand Keys-a, najinovativnija kompanija na svijetu je Google. Prošlogodišnji pobjednik, kompanija Apple, svrgnuta je sa trona, i u analizi za 2016. godinu završila je na četvrtom mjestu. Između Google-a i Apple-a, koji dominiraju svojim mobilnim platformama, androidom i iOS-om, smjestili su se Amazon na drugom i Facebook na trećem mjestu.

U istraživanju je učestvovalo 4.000 osoba, koje su, između ostalog, ocjenjivale inovaciju brenda, efikasnost marketinga, kao i sposobnost kompanije da poveća prodajne rezultate i profit.

Za uspjeh prvoplasirane kompanije neki analitičari uvjereni su da su zaslužni, pored dobro poznatih Google usluga bez kojih milijarde korisnika ne mogu više ni zamisliti svakodnevicu, ulaganje kompanije u inovacije, kao što je Google-ov samovozeći automobil, i ulaganje u obnovljivu energiju.

Drugoplasirani Amazon za visoku poziciju mogao bi zahvaliti svojoj nedavno predstavljenoj viziji dostave knjiga putem bespilotnih letjelica, popularnih dronova, u ne tako dalekoj budućnosti.

Facebook se, zahvaljujući odličnim poslovnim rezultatima, uspjehu aplikacija za dopisivanje i stalnom rastu korisnika, sa prošlogodišnjeg sedmog popeo na visoko treće mjesto.

Iako je prošlogodišnji pobjednik Apple završio na četvrtom mjestu, ova kompanija se nedavno pohvalila podatkom da je zabilježila milijardu prodatih uređaja, za manje od jedne decenije, koliko je prisutna na tržištu. Tako je iPhone, ponajviše zahvaljujući inovativnosti Stiva Džobsa, postao apsolutno najprodavaniji pametni telefon na svijetu, koji je ustanovio novu kategoriju uređaja. Ipak, činjenica da dugogodišnji korisnici ovog brenda još prolaze kroz fazu privikavanja na novog direktora kompanije Tima Kuka, uticala je na to da Apple ovogodišnje leadersko mjesto prepusti Google-u.

Kompanija Samsung se sa prošlogodišnjeg trećeg spustila na peto mjesto. Ipak, Samsung je zadržao leadersku poziciju

kada je kvartalna prodaja smartfona u pitanju, prodavši čak 80 miliona jedinica, najviše zahvaljujući dobroj prodaji modela Galaxy S7 i Galaxy S7 edge, kao i popularnosti Galaxy Gear VR uređaja. Samsung je prodao čak 50% više Samsung Galaxy S7 uređaja nego što je to bio slučaj godinu ranije sa Galaxy S6 modelima.

Na šestom mjestu, iza Samsunga, pozicionirala se kompanija Netflix, koja uživa veliku popularnost, a pruža usluge strimovanja multimedijalnog sadržaja putem interneta. Na sedmom mjestu našla se poznata američka pretplatnička TV i satelitska televizijska mreža HBO, koja je u vlasništvu Time Warner-a.

YouTube, dobro poznati website za razmjenu video-sadržaja, koji je u vlasništvu Google-a i u međuvremenu je postao samostalna društvena mreža koja želi biti konkurentna i još interaktivnija, smjestio se na osmo mjesto.

Internetska platforma Airbnb, koja posreduje između ljudi prilikom izdavanja stanova i koja je donijela revoluciju u turizmu, zauzela je deveto mjesto. Airbnb je inače proglašen za drugi najvredniji startup na svijetu, odmah iza Ubera.

Činjenica da se IBM, najveća informatička kompanija na svijetu, našla tek na desetom mjestu govori da se u budućnosti u svijetu inovacija više neće moći živjeti od stare slave, jer će potrošači tražiti napredak i neprekidne inovacije.

Osnivač i direktor kompanije Brand Keys, Robert Pasikov, smatra da do juče nepoznati brendovi, koji se sada nemilosrdno probijaju i koji su se ove godine prvi put našli među top 20, pokazuju smjer u kojem tehnologija ide, kao i očekivanja potrošača i njihove navike.

Među novim kompanijama je, pored pomenutog Airbnb-a, Snapchat, ultrapopularna aplikacija za dopisivanje mladih, koji se našao na 11. mjestu najinovativnijih kompanija.

Očigledno je da korisnici određene brendove, koji na tržištu postoje tek nekoliko godina, smatraju vrednijim u odnosu na tradicionalne.

TOP 20

NAJINOVATIVNIJIH KOMANIJA

Google
Amazon
Facebook
Apple
Samsung
Netflix
HBO
YouTube
Airbnb
IBM
Snapchat
Line
Shutterfly
BuzzFeed
ClassPass
Intel
theSkimm
Microsoft
SoundCloud
Tesla

Kompanija LINE nastavlja spisak na 12. mjestu. Radi se o japanskoj aplikaciji za dopisivanje koja podsjeća na Viber, WhatsApp i Facebook Messenger. Shutterfly servis za čuvanje fotografija zauzeo je 13. mjesto.

Američka medijska kompanija BuzzFeed, koja je započela svoje poslovanje kao internet agregator vijesti, izrasla je u jedan od najpopularnijih web izvora vijesti i našla se na 14. mjestu. U najinovativnije kompanije ubraja se i još jedan američki startup, ClassPass, vrijedan nekoliko stotina miliona dolara, koji vam, uz članarinu, omogućava da trenirate gdje god poželite.

Između hardverskog giganta Intel-a, koji se nalazi na 16. mjestu i softverskog giganta Microsoft-a na 18. mjestu, smjestila se mala, ali uspješna aplikacija theSkimm, koja vas svako jutro obavještava o novostima, ali na potpuno neobičan i zabavan način.

Ovo je je još jedan dokaz da, koliko god kompanije bile moćne i bogate, kaskaju za originalnim i briljantnim idejama pojedinaca i malih kompanija koje ih izdvajaju po inovativnosti, te da tržište prosto vapi za aplikacijama i interaktivnim servisima koji će se naći na njihovim mobilnim platformama.

Na 19. mjestu pozicionirao se muzički servis SoundCloud za onlajn striming muzike, koji predstavlja jednu od najboljih i najmodernijih usluga ove vrste, omiljen među ljubiteljima

muzike i često prvi izbor korisnika kada se radi o traženju i slušanju nove muzike.

Kompanija Tesla Motors, koja je prošle godine sa pozicije 41 došla na poziciju tri, ove godine zatvara listu 20 najinovativnijih kompanija

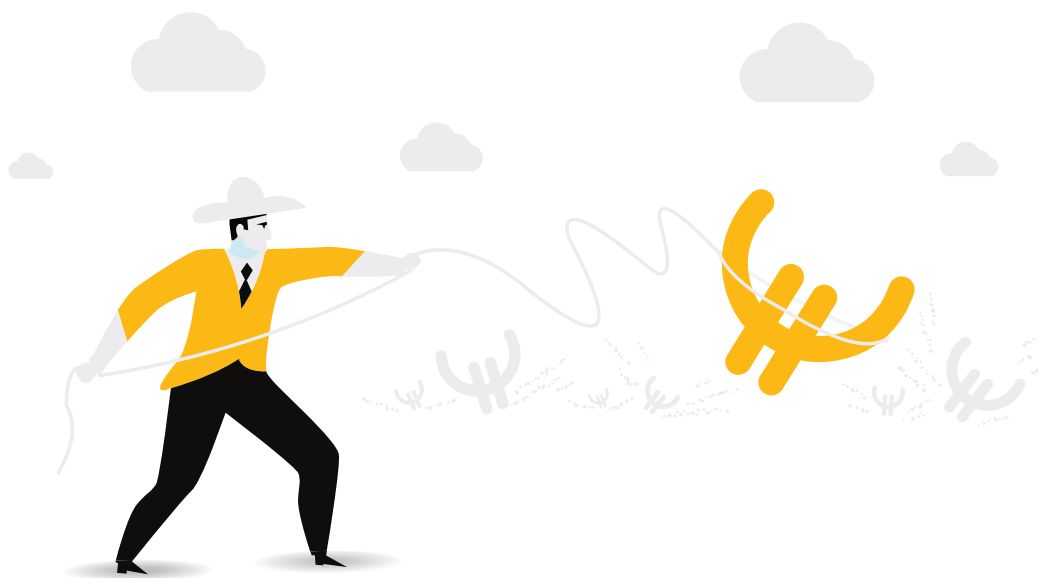
Ovogodišnje iznenađenje predstavlja odsustvo tehnoloških giganta poput Uber-a, LinkedIn-a i Slack-a, koji su nestali sa liste, za koje su anketirani korisnici očito smatrali da svoje mjesto treba da ustupe inovativnijim kompanijama.

Svaki od brendova sa liste najboljih 20 posjeduje nešto što ga izdvaja od drugih. Inovativnost i tehnološki napredak tjeraju kompanije da se takmiče i zauzmu što bolje mjesto kada su pažnja i povjerenje potrošača u pitanju. Primjetno je da određene kategorije, poput čuvenih IT giganta, proizvođača hardvera i softvera, stagniraju ili nazaduju. Sa druge strane, male startup kompanije ili aplikacije za kratko vrijeme dostižu vrijednost koja se mjeri stotinama miliona dolara i stvaraju milionsku bazu fanova.

Ipak, trenutnu percepciju korisnika treba posmatrati s aspekta rapidnog napretka tehnologije u posljednjoj deceniji, naročito kada se radi o mobilnoj industriji i eksploziji aplikacija. Upravo na iskustvima nekih zaboravljenih brendova, društvenih mreža i servisa možemo reći i da je inspiracija i pažnja današnjih potrošača često veoma kratkog vijeka.

BRENDOLOGIJA

Brend kapitalisti

Razni su putevi i načini bogaćenja. Malobrojni koji su uspjeli u tome uglavnom ne žele da podijele iskustva. Ili pričaju o opštim mjestima ili se ponašaju po principu: „Nemoj me pitati za prvi milion, a sve ostalo ću rado prepričati“.

PIŠE: LJUBICA JEROTIJEVIĆ

O kapitalu brenda kao podlozi za ozbiljno bogaćenje u regionu se i dalje rijetko priča i, čini mi se, malo se zna. Većina privrednika i dalje se radije bavi aktivnostima koje brže i jednostavnije donose profit. A to je šteta, jer kapital brenda je bezbjedniji nego novac na Kajmanskim ostrvima, ne gubi vrijednost sa inflacijom i nije predmet interesovanja poreskih vlasti – ipak, na njemu se može ozbiljno zaraditi.

Primjera ima bezbroj. Kompanija Disney profitirala je ustupajući svoje likove velikom broju izdavačkih kuća, ali i modnim brendovima (H&M-u, Zara-i i Urban shop-u, da pomenem samo neke koji su mi prvi pali na pamet) kao i Metalcu iz Gornjeg Milanovca za njihove šerpe, ili kompaniji Colgate Palmolive za paste za zube namijenjene djeci. Kapital brenda Zino Davidoff, koji je postavio uspješni švajcarski trgovac cigarama i bonvivan rusko-jevrejskog porijekla, takođe je primjer koji se često sreće u literaturi o uspješnim brendovima.

AKO ODLUČITE SVOJ BREND DA RAZVIJETE DO MJERE KOJA ĆE VAM OMOGUĆITI DA PROFITIRATE OD "BRAND EQUITY"-JA, EVO NEKOLIKO KRATKIH SMJERNICA:

1. Pokušajte da smislite originalan proizvod ili bar da ga takvim učinite (to ne znači da morate da smislite inovaciju nivoa Teslinog trofaznog transformatora ili Flemingovog penicilina - zanimljivo pakovanje ili dobro dizajniran logotip mogu da naprave čuda).

2. Pozicionirajte ga kao pouzdan i kvalitetan (ne mora svaki brend biti kvalitetan niti pozicioniran na takav način - ali teško da će neko htjeti da podijeli s vama imidž vašeg brenda ako asociirate na bofl ili škart).

3. U tom smislu dobro je da znate šta radi konkurencija, kako lokalno tako i globalno (kakva je uopšte razlika između lokalnog i globalnog u ovom vremenu Amazona i naročito Alibabe).

4. Postarajte se da što više ljudi stekne iskustvo sa brendom - to će vam vjerovatno podići prodaju, ali sa

stanovišta kapitala brenda mnogo je važnije što će porasti poznatost i stepen povjerenja u vaš brend. Većina nas duboko vjeruje da je Rolls Royce izvanredan automobil iako s njim nemamo nikakvo lično iskustvo, i kada bi se sutra pojavili garderoba ili parfemi istog naziva, očekivali bismo da se radi o luksuznim proizvodima jedinstvenog kvaliteta.

5. Kada jednom definišete imidž brenda, nemojte ga mijenjati kvartalno ili godišnje - dozvolite javnosti da ga upozna, navikne se na njega i, po mogućnosti, razvije neke pozitivne emocije.

6. Budite veoma pažljivi sa popustima i rasprodajama - nemojte sami spuštati vrijednost sopstvenog brenda. Ukoliko želite da pospješite prodaju, radije se opredijelite za akcije tipa „poklon uz svaku kupovinu“ nego za 30% niže cijene ili „dva po cijeni jednog“.

7. Radite barem jednom godišnje istraživanja o tome kako ljudi doživljavaju vaš brend i šta misle o njemu.

8. Ukoliko stavovi pokazuju da vam popularnost opada, modernizujte, redizajnirajte i šminkajte brend, ali nemojte mijenjati obećanje (sjetite se Zina Davidoff-a - cigare su se mijenjale, parfemi i muška kozmetika takođe, ali obećanje vrhunskog kvaliteta i luksuza jet-seta ostalo je isto)

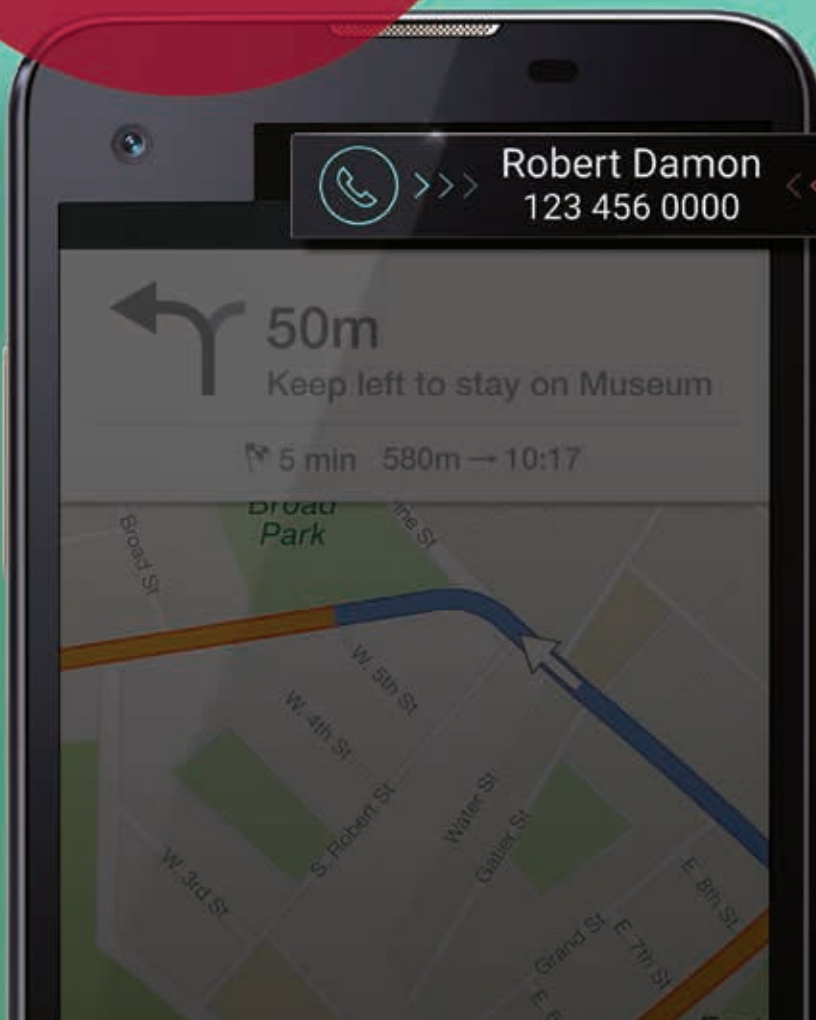
I na kraju, kada vaš brend dođe u fazu da mnogobrojni proizvodi i usluge počnu da nude novac u zamjenu za dio njegovog imidža - budite pažljivi u izboru i ne trošite kapital svog brenda na nešto što nije kompatibilno - postoji razlog zašto na tržištu ne postoji flaps ili gazirano piće koje nosi ime Zina Davidoff-a.

LG X screen

One Glance Second Screen

Innovation for a Better Life

m:

S DRUGE STRANE

HILJADU RIJEČI

U DOBROM DRUŠTVU

PRVA DECENIJA GRADSKOG POZORIŠTA „JAZAVAC“

PIŠE: NENAD BOSNIĆ

Radili smo na novoj predstavi na večernjoj sceni, po tekstu „Malo blago“ Elen Marfi i u režiji Slađane Kilibarde. Premijera je pripremana za otvaranje „Zapleta 08“, krajem oktobra. Počela je i sezona u „Studiju Jazavac“, gdje imamo oko 150 upisanih polaznika u školu glume i govora. U planu su i otvaranje kantine, kao i radovi na poboljšanju uslova za glumce na sceni. Nije nam dosadno, uglavnom.

Ljubiša Savanović, organizator u Gradskom pozorištu „Jazavac“ i poznati banjalučki glumac, pokušao je ukratko da opiše kako je izgledao početak nove pozorišne sezone. Na njegovo zadovoljstvo, nije bilo lako navesti sve u nekoliko redova, jer, zaista, u „Jazavcu“ je ova jesen puna aktivnosti.

S razlogom, jer ove godine pozorište slavi svoj 10. rođendan. Savanovićev odgovor na pitanje šta smatra najvećim uspjehom „Jazavca“ u prvoj deceniji postojanja mnogo je jednostavniji, mada samo na prvi pogled.

„Najveći uspjeh je što dočekujemo 10. rođendan. I to kao pozorište koje je prošlo razne faze, ali se u proteklih nekoliko godina ustabililo i napravilo značajan iskorak na svim poljima. Mislim da su osnivači ponosni na ono što radimo i da je za grad veličine Banjaluke bitna stvar

da ima jedno gradsko pozorište, koje je, pritom, ovako dobro posjećeno“, iskren je on.

Ako zaposlenima i saradnicima ovih dana nije dosadno, za publiku se sa sigurnošću može reći da joj u „Jazavcu“ nikad tako nije ni bilo. I sam Savanović ističe da puna sala i podrška publike pozorištu „drže glavu iznad vode“, a najveći problem je upravo pomenuti prostor, koji „Jazavac“ zakupljuje. Zbog toga se nadaju da će u razgovoru sa Gradskom upravom pronaći rješenje za ovo pitanje, a do tada je od ogromne važnosti podrška prijatelja.

„Kompanija m:tel nas je i ranije podržavala, još od samog osnivanja, i na tome smo zaista zahvalni. Od ove godine saradnja se intenzivirala i vjerujem da su i u m:tel-u prepoznali kako je ‚Jazavac‘ mjesto dobre energije i vrijednih ljudi“, kaže Savanović i naglašava da je upravo ova kompanija jedan od dva najveća sponzora Gradskog pozorišta.

Kada je razvoj pozorišnih sadržaja u pitanju, „Jazavac“ će ostati vjeran sebi, tačnije, pravcu koji se naziva „visokim bulevarom“ - predstavama za široku publiku, koje obrađuju teme od interesovanja svojih gledalaca.

„U planu su i koprodukcije sa drugim teatrima, a najbolji primjer za to šta donosi dobro isplanirana koprodukcija

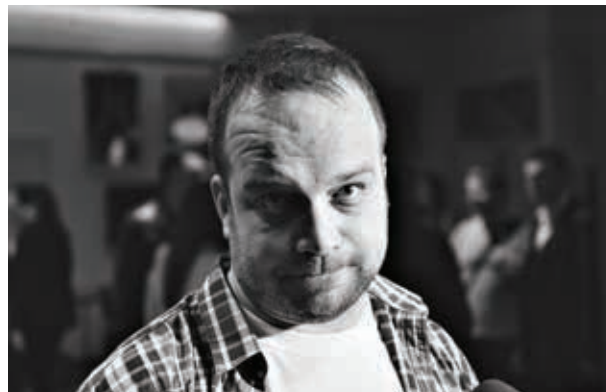
je saradnja sa ‚Nevid teatrom‘, najmlađim banjalučkim pozorištem, na predstavi ‚Pustolovine Boleta Komete‘, koja nam je donijela i nagrade i brojna gostovanja“, dodaje on.

Ovu predstavu kao pravi primjer potencijala koji „Jazavac“ posjeduje navodi i Belinda Božičković, rediteljka i glumica.

„U toj predstavi reditelj Marko Dukić iskoristio je nešto drugačiji pozorišni jezik od onoga na koji smo navikli. To je, recimo, vrsta predstave koja je meni inspirativna. Voljela bih da u budućnosti budemo hrabriji u igri i vjerovatno će iz toga izaći mnogo toga inovativnog, jer Banjaluka ima kreativne ljude, samo im treba dati priliku za rad“, objašnjava ona.

Božičković je uvjeren da Gradsko pozorište otvara upravo takva vrata te da Banjaluka ima obrazovanu pozorišnu publiku, koju je potrebno negovati i nuditi joj nove forme, kako bi rasla zajedno sa umjetničkom scenom.

„Svjesni smo koliki je napor i trud potrebno uložiti danas da bi se nešto pokrenulo od nule, a to su ljudi iz ‚Jazavca‘ uspjeli. Trajati 10 godina je pokazatelj da su mogućnosti prepoznate. Mi, mladi, smo ih prepoznali. Pozorišta ne treba da se plaše rizika da daju šansu

novim generacijama da izraze svoju kreativnost“, smatra umjetnica koja i sama aktivno djeluje u pravcu ostvarenja ovih ideja.

Naime, osim režijom i glumom, ona se bavi i radom sa mladim talentima, u okviru programa „Studio Jazavac“. Kako kaže, rad sa djecom je nešto naporniji od saradnje sa odraslim glumcima, jer je potrebno više truda da im se približe tajne glumačkog zanata. Ipak, uz mnogo strpljenja i ljubavi, ovaj rad se pretvara u sjajno iskustvo,

tokom kojeg predavači i polaznici uče jedni od drugih i zajedno se razvijaju. Zato i danas ima tremu pred njihove prve nastupe.

„Rad sa djecom nudi beskrajn izvor nade i optimizma da današnji svijet, opterećen suprotnostima i pesimizmom, može da napreduje. Kada je u pitanju trema, smatram da

su predavači mnogo veći tremaroši. Djeca se oslanjaju na svoje saveznike - maštu, igru, zadatak, a mi smo ti koji cijelih sat vremena skoro ne dišemo i duboko emotivno proživljavamo s njima svaki trenutak na sceni“, otkriva Belinda Božičković.

David Crnčević, šesnaestogodišnji glumac ponikao u „Jazavcu“, i nije u potpunosti saglasan. On priznaje da je imao ogromnu tremu kada je „na daskama“ prvi put prezentovao naučeno.

„Prva predstava koju sam imao bila je više neka vrsta prezentacije, gdje smo mi, polaznici ‚Studija Jazavac‘, pokazali na sceni šta smo to naučili u prvoj godini škole glume. Kada posmatram sa današnje tačke gledišta, i

„ZAPLET“ U CIJELOJ PRIČI

Od 2009. godine, „Jazavac“ organizuje „Zaplet“, međunarodni festival mladog glumca, koji svake jeseni ugosti najtalentovanije mlade stvaraoce iz okruženja. Ove godine su u program uvrštena pozorišta iz Beograda, Novog Sada, Zenice i Zagreba.

„Ovaj festival je jedinstven u regionu i prati osnovnu ideju, na kojoj je nastalo i naše pozorište - podrška mladima“, ističe Ljubiša Savanović.

dalje mislim da je to bila za mene velika stvar i jednako sam ponosan. Jedino mi nije jasno zašto sam imao baš toliku tremu“, prisjeća se on.

Pobjeda glumačkog Davida nad Golijatom tremom samo je jedno od velikih unapređenja koje ovaj talentovani mladić već sada vidi. Kako kaže, danas mnogo prirodnije izgovara replike, pokreti su mu mnogo slobodniji, pa se sve češće nalazi pred publikom.

„U ‚Jazavcu‘ smo sve nekako učili kroz igru. Učili smo, a da nismo ni znali da to radimo. Naravno, što sam više vremena glumio, to je moja ljubav prema glumi bila veća. A i sam ‚Jazavac‘ nas je naučio kroz sve te igre i vježbe da volimo glumu i da je shvatamo kao jednu igru - dok

glumimo, da se, u stvari, igramo na sceni", objašnjava David.

Njegovo iskustvo je dobar pokazatelj koliko je „Jazavac“ značajan za razvoj mladih talenata, ali i koliko ovo pozorište priraste srcu svakoga ko na neki način postane njegov dio. Naime, David se sjeća da nije bio pretjerano oduševljen „Studiom Jazavac“ nakon prvog časa, jer je bio najmlađi u grupi i nije osjećao da se uklapa, ali su mu pedagozi pomogli da brzo prevaziđe tu fazu.

„Mislim da je sasvim dovoljno reći da sam po završetku svakog časa jedva čekao sljedeći“, zaključuje on.

Priče mladih poput Davida Crnčevića, koji su se zaljubili u glumu upravo na sceni „Jazavca“, i onih koji su se zaljubili u teatar sjedeći u gledalištu baš ovog pozorišta; priče umjetnika kao što je Belinda Božičković, koji su u potrazi za alternativnim i slobodnim prostorom u kojem mogu da pomjeraju sopstvene i granice domaće scene; priče entuzijasta kakav je Ljubiša Savanović, koji sa

mного upornosti i ljubavi u Banjaluci stvaraju umjetnički kutak o kojem se već priča širom regije...

Sve te priče ispisao je jedan neobični, desetogodišnji gradski jazavac, ne pred sudom, već pred salom punom oduševljene publike. I odlučan je da ispiše još mnogo novih stranica.

„JAZAVAC“ U BROJKAMA

10 godina postojanja
130 predstava
26.000 posjetilaca
više od 30 događaja
3 stalna člana
više od 70 saradnika

U DOBROM DRUŠTVU

„TESLIN NAROD“

NEOBIČNA PRIČA O JOŠ MANJE OBIČNIM
EMIGRANTIMA

PRIPREMIO: NENAD BOSNIĆ

Džordž Fišer iz američkog grada Filadelfije tokom prve polovine 19. vijeka bio je direktor carinske službe i sudija, ali i veliki borac za nezavisnost Teksasa i Novog Meksika. Prije svega toga, on je bio Đorđe Šagić, slijepi putnik na brodu koji je plovio ka Novom svijetu, u kojem će postati prvi predstavnik srpskog naroda – začetnik etničke grupe koja danas ima pet miliona članova.

Šagićevom sudbinom, ali i pričama onih koji su dolazili poslije njega, bave se film i serija „Teslin narod“. Njihov autor, režiser Željko Mirković, pažnju javnosti privukao je dokumentarnim filmom „Drugi susret“, a upravo tokom rada na ovom djelu došao je do ideje iz koje će izrasti njegov sljedeći projekat.

„Iz projekcije u projekciju, otkrivao sam koliko je veliki uticaj i koliko značajno mjesto naši ljudi zauzimaju u SAD. Iz dana u dan, iz mjesta u mjesto, priče tih ljudi su me osvajale, i na kraju sam poželio da kroz svoju autorsku prizmu donesem film o njima i smjestim ih u jedan istorijski okvir od 200 godina, koliko traje njihovo iseljavanje“, objašnjava Mirković.

Tako se iskristalisao njegov novi cilj – ekranizovati priče iseljenika o kojima se malo zna, baš kako bi se takva situacija promijenila i istakla istorijska povezanost ovih predjela sa potpuno drugim kontinentom.

„Takođe, film ima za cilj da informiše i internacionalu javnost o kvalitetima ovog naroda, koje su priznale strane države, pogotovo SAD, i potvrdi još jednom njegov potencijal. Na kraju, „Teslin narod“ na jednom mjestu arhivira značajne ličnosti i omogućava da priča

o njima i njihovim uspjesima ne ode u zaborav“, ističe režiser iz Niša.

U ostvarenju ovog cilja, Mirković je dobio i značajnu podršku prijatelja koji su prepoznali istorijsku i kulturnu vrijednost „Teslinog naroda“.

„Kada radite projekat poput ‚Teslinog naroda‘, koji zahtijeva izuzetno mnogo istraživanja, a zatim složenu produkciju u SAD, veoma je važno da za partnere imate institucije kao što je m:tel. Pored toga što je ta podrška veoma značajna jer pomjera produkcijske kapacitete filma, i samo ime kompanije potvrđuje da se radi o projektu koji ima nacionalni značaj. ‚Teslin narod‘ je priča o jednom narodu, i m:tel i mts upravo svojom podrškom potvrđuju da je ona važna za taj narod“, naglašava on.

Uz ovakvu podršku, počela je da se odmotava filmska traka, a na nju su zabilježene zaista impresivne priče. Od naučnika Mihajla Pupina i niza dobitnika „Pulicerove nagrade“, preko košarkaške legende Pitera Pistola Pita Maravića i holivudskih zvijezda Karla Maldena, Mile Jovović i Lolite Davidović, pa do „srpskih Apollo sedam“, sedam naučnika koji su učestvovali u stvaranju legendarnih lunarnih modula. Ipak, film je nazvan po najpoznatijem doseljeniku srpskog porijekla.

„Ono što je Nikola Tesla postigao, Srbija nije iskoristila za vrijeme njegovog života, i iz tog razloga možemo

Teslu posmatrati kao simbol propuštene šanse ondašnje zemlje. Danas imamo priliku da izaberemo da Tesla bude simbol za ponovno uspostavljanje komunikacije, jer je Tesla ime koje svi priznaju. Zato se i film zove - ‚Teslin narod‘“, poručuje Mirković.

Kroz 12 epizoda serije i jedan dugometražni film biće isprepleteni igrani i dokumentarni elementi. U ovim prvim, fokus će biti upravo na Tesli i oživljavanju važnih sekvenci iz njegovog života. Kako i dolikuje jednom ovakvom djelu, rolu najvećeg naučnika našeg podneblja tumačiće jedan doseljenik sa ovih prostora.

„Tačno je da i ja imam jednu od emigrantskih sudbina, baš kao i svi ostali o kojima ovaj film govori. Sebe vidim, prije svega, kao građanina ove divne planete, koji trenutno živi u Americi i ima sreću da živi od profesije koju voli“, kaže Željko Dimić, glumac rođen u BiH, danas poznat pod imenom Džek Dimić.

On je već dvije decenije u SAD, gdje gradi karijeru u pozorištu te serijskim i filmskim produkcijama. U njegovu bogatu biografiju upisano je na desetine rola, među kojima se ističu one u predstavama „The Room“, „Idiot“ i „Emigranti“ sa Žarkom Lauševićem, filmovima „Turneja“ i „Srpski ožiljci“, ali i serijama „Castle“, „CSI“ i „The Blacklist“.

Ipak, kada mu je ponuđena uloga Nikole Tesle, bio je, kako kaže, veoma srećan i počastvovan.

„Glumac uvijek ima ogromnu odgovornost kad radi svaki lik, naročito istorijski“, smatra Dimić, „ali pri oživljavanju lika Nikole Tesle na sceni i na filmu, ta velika odgovornost dobija još veću dimenziju. Za ulogu sam se spremao više od šest mjeseci i trudio sam se da svaki dan saznam nešto više o tom velikom naučniku i čovjeku. Nadam se da sam uspio da budem uvjerljiv u tako teškoj ulozi, što prepuštam publici da ocijeni kada ‚Teslin narod‘ počne sa prikazivanjem.“

I on je uvjeren da će ovaj filmski projekat biti veoma značajan, jer je prilika da se sačuvaju životne priče njegovih protagonista, ali i da se prikaže sva težina života znamenitih ljudi u dijaspori. Na pitanje da li se i u njegovoj profesiji mogu očekivati novi uspjesi potomaka srpskih doseljenika, pa i uvećanje broja od šest osvojenih „Oskara“, Dimić nije imao dilema.

„Naši umjetnici u matici i u dijaspori posjeduju veliki potencijal, i sedmi ‚Oskar‘ je samo pitanje vremena“, tvrdi iskusni glumac.

Da li će upravo „Teslin narod“ biti povod neke nove nominacije za „zlatni kip“, biće poznato sredinom naredne godine, kada se očekuje premijera filma. Ipak, već sada je sigurno da će ovo djelo biti jedinstveno svjedočanstvo o nizu talentovanih, sposobnih i nepravedno zapostavljenih pojedinaca, koji su dali ogroman doprinos izgradnji najmoćnije države 20. i dosadašnjeg dijela 21. vijeka.

HILJADU RIJEČI

DRAGAN GAJIĆ

FOTOGRAF, PUTNIK I SAVJETNIK

PIŠE: VANJA PARTALO

Svoje nesuđeno zanimanje pravnika zamijenio je fotografijom, kojom se bavi već dugi niz godina. Ovog banjalučkog fotografa komercijalna fotografija dovela je do saradnje sa vodećim marketinškim agencijama i kompanijama u BiH te redovnim klijentima kod kojih uživa povjerenje.

Na Gajićevim fotografijama može se primijetiti posebno naglašavanje boja i poigravanje svjetlošću, što je njemu karakteristična tehnika fotografisanja. Kako bi postigao slične efekte, često koristi i vještačku rasvjetu.

Za sebe kaže da je uvijek raspoložen za nove izazove i komplikovane zadatke. Živi u Banjaluci, uporedo radi i u

ostatku BiH, ali i u Švajcarskoj, Hrvatskoj i Austriji. Često je viđen na korporativnim događajima, a sa svojim timom fotografiše i vjenčanja, te je jedan od najčešće biranih fotografa među budućim mladencima.

Raspored mu je gotovo konstantno ispunjen raznim angažmanima, ali kada ima slobodnog vremena voli da ga provede na putovanjima. Zbog dosad pređenih kilometara postao je i jedan od pouzdanih izvora i savjetnika o povoljnim mogućnostima i kvalitetnim preporukama za putovanja.

Kaže da voli avione, ali još nije naučio da leti.

MONDO PIŠE

OVO NISTE ZNALI O „ŠTREBERIMA“

Šeldon, Peni i ostatak ekipe zasmijavaju nas već skoro deceniju, a evo zanimljivosti koje niste znali o njima!

Hit serija mreže CBS o ekipi štrebera i njihovoj seksi komšinici već skoro deceniju osvaja srca televizijske publike! U čast jubilarne, desete sezone, evo zanimljivosti o seriji i ekipi.

Šta znači „bazinga“?

Ovu riječ nije izmislio Šeldon, niti glumac Džim Parsons, već scenarista Stiven Engel. On je često članovima ekipe priređivao neslane šale - presjekao bi grejpfrut i izdubio ga, a onda pažljivo zalijepio dvije prazne polovine i stavio među voće u keteringu. Kad god bi neko uzeo njegov prazni grejpfrut, rekao bi „BAZINGA“.

„To je bila njegova prepoznatljiva riječ, valjda od djetinjstva, i za njega je značila - prešao sam te. Odlučili smo da je ubacimo u seriju“, rekao je producent Bil Prejdi.

I ovo je „bazinga“!

Prije nekoliko godina, jedna vrsta pčele dobila je ime po Šeldonovoj omiljenoj fori. Tim biologa pronašao je 2012. novu vrstu pčele u Brazilu i dao joj ime „euglosa bazinga“.

„Šeldonova omiljena riječ je ‘bazinga’ i označava da je neko nekoga uspio da nasamari. Pala nam je na pamet jer nas je ova vrsta pčele dugo ‘zavitlavalala’ zbog velikih sličnosti sa drugom vrstom“, rekao je Andre Nemesio sa Univerziteta u Uberlandiji.

Kako se Peni preziva

Izgleda da do kraja serije to nećemo saznati! Autori su ranije izjavili da su nekako propustili da pomenu Penino prezime i sada su „zapeli“ da ga nikada ne objelodane.

„Malo smo sujevjerni, ako smo stigli do desete sezone bez prezimena, želimo da ga nikada ne otkrijemo“, rekao je producent Stiv Molaro.

Znate li ko je pr(a)va Peni?

Originalna Peni, odnosno glumica koja je u neemitovanoj pilot epizodi dobila glavnu žensku ulogu zove se Amanda Volš. Takođe, Amandin lik se nije zvao Peni, nego Kejti. Test publici se nije dopala napadna Kejti, pa je lik malo adaptiran i pronađena je druga glumica - Kejli Kuoko.

Pravo ime serije je...

Prije nego što su je nazvali „The big bang theory“, producenti su seriji dali ime „Peni, Leni i Keni“. Zamislite Šeldona kako se odaziva na „Keni“?!

Da li znate za ovu verziju?

Bjelorusima su se „Štreberi“ toliko dopali da su odlučili da snime svoju verziju (bez kupovine autorskih prava).

Bjeloruska serija „Teoretičari“, u kojoj su glavni likovi bili naučnici Šeldon, Leo, Hovart (da, da, Hovart) i Rađ, kao i njihova komšinica Nataša, okončana je neslavno. Glumci koji su igrali u toj verziji nisu imali predstavu da je u pitanju potpuno pokradena ideja, pa su odustali od projekta kada su to shvatili iz svjetskih medija.

Ko šta svira?

Glumci su htjeli studiozno da pristupe svojim ulogama, pa je Majim Bialik zaista naučila da svira harfu za potrebe svog lika Ejmi Fare Fauler.

Džim Parsons takođe je naučio da svira slabo poznati instrument teremin.

Ko je najveći „treki“?

Svakako ne Parsons, koji igra Šeldona!

Iako je njegov lik opsjednut „Zvezdanim stazama“ i to često ističe, Parsons nema pojma o tom kulturnom fenomenu koji obuhvata čitave decenije.

„Veoma sam iskren i moram da priznam da nemam nikakvih sličnosti sa Šeldonom. Često me u intervjuima pitaju nešto vezano za nauku, a ja pitam, je l' se šalite? Pa, ja nemam pojma! Često me pitaju i za 'Zvezdane staze', ali ja to nikada nisam gledao“, priznao je Parsons.

Ovo je prava pjesma!

„Soft kitty“, odnosno uspavanka koju neko mora da otpeva Šeldonu kada mu nije dobro, nije izmišljena za potrebe serije. U pitanju je prava pjesma iz tridesetih godina prošlog vijeka, koju je napisala Idit Njulin. Pjesma se zove „Warm kitty“, ali je ćerkica producenta Bila Prejdija u vrtiću pjevala pogrešan tekst, pa je on njenu verziju ubacio u seriju.

Dozvali su je!

Prije nego što je Majim Bialik dobila ulogu Ejmi, ostali su je pominjali u razgovoru u seriji kao moguću zamjenu za Šeldona.

„Znate ko je baš pametan? Ona djevojka koja je igrala u seriji 'Blossom'. Valjda ima doktorat iz neuronauke“, rekao je Radž.

Bialikova je karijeru počela kao dijete u seriji „Blossom“, a onda je mogla da bira da li će na Harvard ili Jejl. Ima diplome iz neuronauke, hebrejskog i jevrejskih studija, kao i doktorsku disertaciju na temu aktivnosti hipotalamusa kod pacijenata sa Prader-Vili sindromom.

Sreli su se ranije!

Upravo u seriji „Blossom“, jednu od svojih prvih uloga imao je Džoni Galecki. Igrao je tipa u kojeg se zaljubljuje glavna junakinja.

Takođe, u seriji „Rozen“ glumio je sa Sarom Gilbert i Lori Metkalf, koje u „Štreberima“ glume Lesli i Šeldonovu mamu Meri.

DESTINACIJE KOJE TURISTI OBOŽAVAJU

Objavljena je lista najpopularnijih turističkih destinacija za 2016. godinu, a prilično smo sigurni da će vas „pobjednički“ grad iznenaditi!

Ova lista pravi se na osnovu broja turista koji su posjetili destinacije, a evo kojih su to top deset turističkih destinacija.

10. **Seul (Južna Koreja)** - u 2016. godini posjetilo ga je 10,2 miliona turista.

9. **Tokio (Japan)** - tokom ove godine posjetilo ga je 11,7 miliona turista.

8. **Istanbul (Turska)** - uprkos rizičnoj bezbjednosnoj situaciji, ovaj grad posjetilo je 11,95 miliona stranaca od početka godine!

7. **Kuala Lumpur (Malezija)** - 12,02 miliona turista putovalo je u Kuala Lumpur u 2016. godini.

6. **Singapur** je od početka godine do sada posjetilo 12,11 miliona turista.

5. **Njujork (SAD)** - takozvana Velika jabuka ove godine primila je 12,75 miliona stranih posjetilaca.

4. **Dubai (UAE)** - grad poznat po arhitektonskim čudima i visokim građevinama posjetilo je 15,27 miliona turista.

3. **Pariz (Francuska)** - čuveni Grad svjetlosti, koji već godinama unazad spada u omiljene turističke destinacije, ove godine primio je 18,03 miliona turista.

2. **London (Velika Britanija)** - glavni grad Velike Britanije u 2016. posjetilo je 19,88 miliona stranaca.

1. **Bangkok (Tajland)** - najpopularnija destinacije ove godine primila je 21,47 miliona turista!

Prijestonica Tajlanda je, inače, prethodne godine bila na drugom mjestu, dok je London bio najposjećenija destinacija.

Zanimljiva statistika pokazuje da je turista u Bangkoku ove godine bilo dva puta više nego stanovnika ovog grada (populacija je oko deset miliona).

Ovo istraživanje pokazalo je da je grad u Tajlandu turistima privlačan jer je riječ o urbanoj destinaciji koja je u blizini nekih od najljepših plaža i ostrva.

Interesantno je da je ovogodišnje istraživanje o turističkim destinacijama pokazalo i na šta turisti najviše troše novac.

Ispostavilo se da najviše troše u šopingu, ali samo izvan Evrope. Sa druge strane, turisti koji posjećuju evropske destinacije - Amsterdam, Barselonu, Istanbul, Milano, Pariz, Prag i Beč - najviše novca troše na klopou.

SAŠA KARANOVIĆ: MORAMO OSNOVATI FILMSKI CENTAR!

Film "Oj, Krajino" 27-godišnjeg studenta režije iz Banjaluke Saše Karanovića proglašen je za najbolji studentski film nedavno završenog Sarajevo film festivala. U razgovoru za MONDO Karanović otkriva detalje sa snimanja, priča o značaju te nagrade, ali i o utiscima sa snimanja filma "Meso"...

U filmu "Oj, Krajino", likove tumače banjalučki glumci Ljubiša Savanović, Boris Šavija i Ana Anđelić, a ovo veoma interesantno ostvarenje prikazuje radni dan jednog radnika, koji nakon petnaest godina prvi put treba da dobije stalni ugovor. Međutim, stvari se iskomplikuju...

Iako izgleda kao da je snimljen iz jednog kadra, Karanović za MONDO otkriva da je film ipak snimljen iz tri dijela, kao i da je snimanje bilo izuzetno teško.

"Film izgleda kao da je snimljen iz jednog kadra, ali nije. Traje pola sata, a snimljen je iz tri kadra po deset minuta, koji su montirani da se rez što manje primijeti - iako se i dalje primijeti, što i nije toliko bitno. Ono što jeste bitno je to da gledalac svjedoči cjelovito kraju jednog radnog dana junaka filma", kaže Karanović.

Ističe da je bilo izuzetno teško ovaj film snimiti, jer je izuzetno rizično.

"Zamislite da napravite grešku na kraju kadra, kada ste nadomak cilja, a ne možete se osloniti na rez da prikrijete grešku - glumačku, snimateljsku, scenografsku, kakvu god. U isto vrijeme ste ograničeni produkcijski i imate samo jedan dan da koristite lokaciju na kojoj snimate. I to nije jedan čitav dan, već dio dana kada vam svjetlo odgovara", prisjeća se on.

Dodaje da to znači da nemate priliku da ponavljate mnogo puta, već možda svega tri puta.

"Ako tada ne uspije, ne samo da nemate lokaciju, već mnogi od ljudi od kojih ste izmolili usluge da bez ikakve

naknade učestvuju u vašem filmu, glumci, snimatelji slike, snimatelji tona, ljudi od kojih ste posudili opremu, i tako dalje, vjerovatno vam više neće biti na raspolaganju, tako da imate tri pokušaja da snimate film. Iz tog razloga sam ga podijelio u tri cjeline, da smanjim mogućnost greške koja bi upropastila čitav film. Razlog nije bio neizvodljivost tog kadra", navodi Karanović.

Karanović je rođen u Sarajevu 1989. godine, a živio je u Bihaću, Dubovsku, Bosanskom Petrovcu, Zaječaru, Boru, Kikindi, Banatskom Velikom Selu i Ivanjskoj, da bi se konačno "skrasio" u Banjaluci, gdje je završio gimnaziju i magistrirao filozofiju.

Trenutno je treća godina filmske i TV režije na Akademiji umjetnosti, a zadnjih godinu i po radi honorarno na RTRS-u kao montažer. Pitali smo ga da li ga je neki konkretan događaj inspirisao da napravi film "Oj, Krajino" i koliko je koštalo snimanje.

"Na RTRS-u postoji zajednica nas honoraraca koji dijelimo specifičan honorarski humor i sa starijim kolegama, koji su sada stalni zaposlenici, dijelimo honorarske priče - priče iz vremena njihovog honorarstva. To su priče o razgovorima sa šefovima, odgađanju stalnog zapošljavanja, licemjerstvima, svemu što svaka prosječna firma ima. Taj humor i te priče su spojeni u iskustvo Jovana, junaka filma. Nisam računao, ali snimanje je koštalo vjerovatno od 300 do 400 KM. Novac je došao iz džepova nas koji smo učestvovali u snimanju. Na akademiji nemamo budžet za snimanje ispitnih vježbi, a daju nam opremu i naravno mentorstvo", navodi Karanović.

Na pitanje kako je bilo saradivati sa glumcima Ljubišom Savanovićem,

Borisom Šavijom i Anom Anđelić, kaže da mu je ovo bilo prvi put da radim sa glumcima. "Ranije sam snimao samo sa naturščicima. Očekivao sam nepovjerenje i snishođenje, jer se oni stavljaju u vaše ruke, a vi nemate iskustva i autoriteta. Međutim, to bi vjerovatno i za njih bilo kontraproduktivno, da mi oduzmu i ono malo samopouzdanja što imam, ali opet, ima svakakvih ljudi. Hvala Bogu pa ni Ljubo, ni Ana ni Boris nisu od takvih. Od početka, od prvih proba su mi dali povjerenje i to je to. Radili smo koliko je bilo potrebno da odredimo likove i radnje, sasvim konkretno i to se vidi na filmu. To što sam uradio sa Ljubom, Borisom, Anom, Aleksandrom Ristanovićem i Goranom Dakićem smatram i uspjehom tog ispita - iako je zadatak bio snimiti film iz jednog kadra", navodi on.

S obzirom da je film je proglašen za najbolji studentski film na ovogodišnjem Sarajevo Film Festivalu, Karanović se osvrnuo i na to koliko mu znači ta nagrada. "Pa, evo, koliko bude značio ovaj intervju kada ga ljudi pročitaju. Vi čujete za nagradu, ja dam intervju, napišem o inspiraciji za priču, RTRS mi da otkaz... Šalim se. Znači mnogo, naravno. Već nam je nagrada pomogla u snimanju iduće ispitne vježbe, koju smo završili prije dva dana. Ona je kao pismo preporuke, dobra riječ. I ima efekta, što je dobro. Ona je i potvrda da nismo uzalud trošili vrijeme i usluge jedni drugih, da treba da sarađujemo ponovo i da to što snimimo nosi vrijednost", smatra on.

Karanović je kao pomoćnik reditelja učestvovao i u snimanju filma "Meso", pa je rekao nešto i iskustvima sa tog snimanja. "Neprikladno bi bilo da pišem spisak, a dugačak spisak bi morao napisati da nabrojim sve dobro što sam doživio i što dalje doživljavam sa snimanja filma 'Meso'. Mimo samog filma i serije, o kojima ćemo govoriti nakon premijere, proces snimanja već sada ima veliko značenje za sve koji pokušavaju da se bave filmom kod nas, a ne samo za one koji su direktno učestvovali u snimanju. Prvo je pokazao da je moguće snimiti film kod nas ne čekajući milost odozgo. Pokazaće da je moguće filmom progovoriti o ovom trenutku naše istorije koji još nije našao svoj slikovni niti pisani izraz - što je ključna stvar. I pokazaće, na kraju, da mi uopšte znamo govoriti - čega, krivicom odgovornih, mnogi još nisu svjesni", naglašava on.

Za kraj intervjuja za MONDO, zamolili smo Karanovića da nam kaže kako bi se moglo poboljšati stanje filmske umjetnosti u RS. "Moj prijedlog nije stvar ličnog mišljenja već logike stvari - treba osnovati filmski centar. Mislim da bilo ko, ko se bavi filmom, na bilo koji način, kao scenarista, scenograf, snimatelj, montažer, šta god, može u ovom trenutku na takvo i slična pitanja odgovarati samo ponavljajući - osnovati filmski centar, osnovati filmski centar, osnovati filmski centar...", zaključuje Karanović.

OVO JE NAJBOLJA APLIKACIJA ZA DOPIŠIVANJE

Facebook nastavlja da usavršava svoju Messenger aplikaciju, sada su na red došle nove opcije – ankete i opcija koja bi trebalo da vam bude od pomoći prilikom plaćanja.

Društvena mreža objavila je početkom ove nedjelje da su ankete trenutno dostupne iOS i android korisnicima u Sjedinjenim Američkim Državama.

Džo Konstin sa TechCrunch sajta objavio je da nova opcija u vezi sa plaćanjem koristi vještačku inteligenciju kako bi naučila termine kao što su „duguješ mi“, „pošalji mi“, nakon čega uključuje i dugme za plaćanje u cijelu konverzaciju.

Plaćanje se vrši putem platnih kartica koje su prethodno bile povezane sa Messenger aplikacijom, piše Social Times.

„Novim opcijama želimo da ponudimo korisnicima Messenger aplikacije bolje iskustvo, želimo da im olakšamo život“, zaključuje Konstin.

U ROMINGU

Istanbul na nepcima

RECEPTI ZA KONZUMIRANJE GRADA

PIŠE: ALEKSANDRA ŠOBIĆ

O Istanbulu pišem na neočekivanom mjestu - u Perastu, u Boki kotorskoj. Biti u Boki, a misliti i pisati o Istanbulu samo je na prvi pogled skroz nelogično, a zapravo se sve lijepo poklopilo. Prvo, plažna literatura za ovaj kratki bijeg na obalu mi je sasvim slučajno „Istanbul“ Orhana Pamuka. Drugo, Istanbul i jeste miks

svega - neočekivano očekivan, opuštajuće hektičan, pomalo zbnjujući.

Treće, upravo pogled na more podsjetio me na jedan razgovor vođen uz čašu vina na terasi muzeja Istanbul Modern sa smirujućim pogledom na galebove i Bosfor.

Bio je to razgovor o projektu francuske fotografkinje Sofi Kal - „Vair La Mer“ (Vidjeti more).

Naime, saznajući da u Istanbulu žive ljudi koji nikada nisu vidjeli more, iako su mu prostorno tako blizu, Sofi Kal je prije nekoliko godina odlučila da okupi petnaest skroz različitih muškaraca i žena, od djece do ljudi u osamdesetim, i da ih „suoči s morem“. Sve je bilo jednostavno. Dovedli su se do mora i, nakon što bi došli na obalu i skidali povez sa očiju, petnaest minuta su prvi put u životu gledali u modrinu vode. Nakon toga su se okrenuli prema njoj i fotografisani su. Fotografije prikazuju najrazličitije emocije: najtišu tišinu, najvredniji smijeh i najradosnije suze.

Vjerujem da postoje prizori i gradovi koji neočekivanom lakoćom opuste sve u nama, vrata nas na fabrička podešavanja i poslože misli po bojama poput tempera u kutiji. Takav je prvi (a za mene i svaki) susret sa morem. A upravo takav je i Istanbul.

Ovo je grad na dva kontinenta, koji će brzo i lako utoliti svaku glad - za različitošću, prošlošću i budućnošću, duhovnošću, inspiracijom, kulturom, hranom.

RECEPT ZA DUHOVNOST

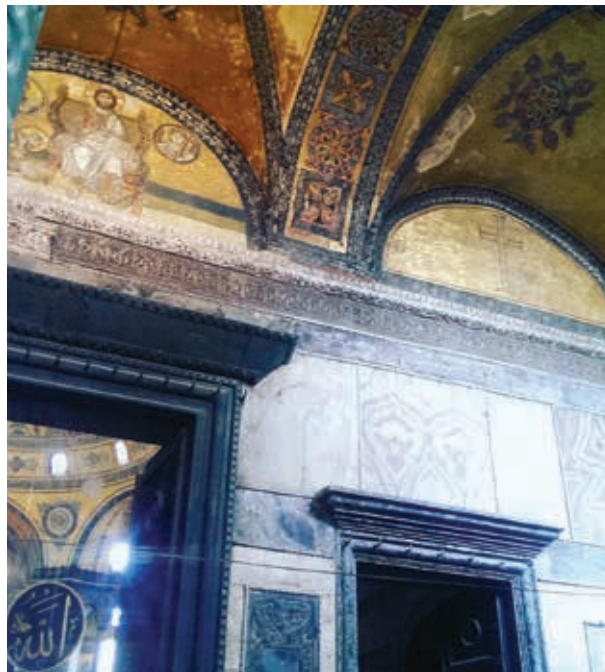
Mjesto: Sultanahmet

Glavni sastojci: Aja Sofija

Dodatak: svilena marama

Aja Sofija je remek-djelo vizantijske arhitekture, prvobitno patrijaršijska crkva, zatim džamija, a danas muzej. Nekim čudom je, kada sam kročila u nju, bila gotovo sasvim prazna, tako da sam u tišini prošetala ovim impresivnim prostorom. Nekadašnja Crkva svete mudrosti zadivljuje monumentalnošću i ljepotom. Otvorena je davne 537. godine i sve do 1453. godine bila je sjedište Pravoslavne crkve, da bi nakon pohoda Osmanlija bila pretvorena u džamiju. Tridesetih godina prošlog vijeka Kemal Ataturk pretvara je u muzej zabranivši u njoj sve vjerske službe. Iako se zbog nje neprestano vode polemike i iako u medijima možete pročitati da pod svoje okrilje žele da je vrata i hrišćanska i islamska zajednica, ova građevina danas ne pripada niti jednoj religiji, već je mjesto susreta ljudi iz cijelog svijeta.

Uprkos tome što je njena istorija burna i natopljena krvlju, njena veličanstvena kupola, lukovi, prozori i minareti, zajedno sa hrišćanskim mozaicima, te islamskim ornamentima, predstavljaju rijetko mjesto susreta svjetova i pomirenja. U njoj možete putovati kroz vrijeme i zamišljati hrišćane i muslimane ujedinjene u molitvenom miru, ali i uvjeriti se u to zašto je jedan od najvažnijih spomenika svjetske kulturne baštine.

RECEPT ZA INSPIRACIJU

Mjesto: Karaköy

Glavni sastojci: radoznalost, lavirint galerija, radnjica, kafea

Hrana i začini: nar, smokve, grožđe, urme, cimet, lokumi, kafa

Dodatak: mobilni telefon koji glumi polaroid

U blizini mosta Galata, koji spaja Evropu s Azijom, prostire se lučki kvart Karaköy. U ovom vibrantnom dijelu grada, u pletenici strmih uličica, pažnju će vam privući zanatlije, dućani, galerije, kafei, ali i zanimljivi i kreativni ljudi.

Istanbul '74 je multidisciplinarna umjetnička platforma za kulturnu razmjenu između Istanbula i svijeta. Njeno sjedište je upravo u galeriji u ovoj četvrti, a kreativci koji

stoje iza ovog imena su zaslužni za organizaciju brojnih izložbi i festivala te pozicioniranje Istanbula na svjetskoj umjetničkoj sceni.

Ako ste ljubitelj moderne umjetnosti, pored nezaobilaznog muzeja Istanbul Modern, koji je takođe prilično blizu, posjetite i minijaturni galerijski prostor artSümer, kreiran sa ciljem izlaganja iznenađujuće smjelih konceptualnih radova, uglavnom turskih umjetnika.

Beskrajno je šarmanтна mala pekara Galata Simitçisi, u kojoj kupite pecivo sa grožđicama, a ako poželite da uživate u sporom ispijanju kafe u ugodnom ambijentu, u blizini pronađite kafee Karabatak, Unter ili Obs Café.

Najljepše stvari na putovanjima su prizori iz tamošnjeg života koje pamtimo i ljudi koje srećemo, a upravo u kafeu Karabatak sam, uživajući ispod vinove loze, razmislila o još jednoj istini. Pijuckajući espresso (iako bi bilo primjerenije da sam popila tursku kafu ili čaj) pitala sam čovjeka za obližnjim stolom: „Oprostite, da li su ove

novine slobodne“, a on mi je odgovorio pitanjem: „Jeste li Vi ikada čuli za slobodne novine?“

RECEPT ZA UMJETNOST

Glavni sastojak: Istanbulske bijenale

Hrana i začini: citrusi, lavanda, masline, riba, vino, so

Dodatak: japanke u boji kože, lanena bijela košulja, vinska čaša
Sa ciljem spajanja konceptualnih umjetnika iz cijelog svijeta, još od 1987, svake druge godine u gradu na Bosforu održava se Istanbulske bijenale. Zahvaljujući ovom prazniku savremene umjetnosti i mjestu inspiracije i nadahnuća, Istanbul za vrijeme bijenala postaje za nijansu ljepši, ako to uopšte i može biti. Prošlogodišnja tema

„Saltwater“ bila je razlog izlaganja fantastičnih radova smještenih izvan uobičajenih umjetničkih paviljona, pa su tako o morskoj soli i životu svjedočili impresivni grafiti na brodovima, skulpture životinja koje izranjaju iz vode, oslikani prostori u osnovnim školama, presvučeni trгови i ulice. Baš kao što to čine Venecijanske bijenale ili ona u Sao Paulu ili Sidneju, Istanbulske bijenale pretvara grad u umjetničku prijestonicu svijeta.

RECEPT ZA POLJUBAC

Mjesto: Trg Taksim

Dodatak: leteći ćilim

Muzika: Chinawoman

RECEPT ZA BAKLAVU SA PISTACIJAMA

Glavni sastojak: entuzijazam

Pistacije kupite na Pijaci začina u četvrti Eminönü, pored željezničke stanice, koja je bila posljednja

stanica Orijent ekspresa. Pojedite pistacije. Zaboravite pravljenje baklave, jer sigurno nećete napraviti bolju od one koju možete pronaći na svakom drugom čošku.

TAJNI SASTOJAK

U potrazi za samo vašim receptima važno je da proučite savremeni Istanbul, ali i istoriju ovog grada koji se mijenjao kroz epohe od Konstantinopolja, Carigrada do današnjeg imena, gubio bogatstvo i slavu i zadržavao neodoljivost. Zatim mu u bliskom susretu dodajte tajni začini koji će biti samo vaš zahvaljujući kome će dugo ostati na nepromjenjivim. Taj okus ćete pamti i uvijek mu se vraćati.

TALENTI

NIKOLINA KOPANJA

SANJAM NASTUP NA OLIMPIJSKIM IGRAMA

RAZGOVARALA: VANJA PARTALO

Mi, kao mladi sportisti, na početku smo naših karijera i zasad nas, nažalost, najviše podržavaju samo naši roditelji. Oni su ti koji snose većinu troškova, a ponekad to i nije izvodljivo za neke. Mislim da je potrebno da se više pažnje posveti mladim sportistima, ne samo u ovom sportu, kako bismo istrajali i ostvarili zapažene rezultate.

FOTO: GAJA

Ovako razmišlja Nikolina Kopanja, mlada plivačica, koja uveliko postiže zapažene rezultate, a uz podršku kompanije m:tel oni bi u narednom periodu mogli da postanu još bolji.

Nikolina je učenica četvrtog razreda Tehnološke škole u Banjaluci, a plivanjem se aktivno bavi već sedam godina. Sa prijateljima, sportistima iz kluba „22. april“, osvojila je niz medalja, kako na državnoj tako i na regionalnoj sportskoj sceni.

Osvajala si razne medalje na državnim i regionalnim takmičenjima. Koja su tebi najznačajnija dostignuća do sada? Bilo je mnogo takmičenja. Kao najznačajnije dostignuće dosad izdvojila bih nastup na Juniorskom balkanskom prvenstvu u plivanju, koje je održano 2014. godine. Tu je i četvoročasovno takmičenje između Srbije, Hrvatske, Slovenije i Bosne i Hercegovine, gdje sam se upoznala sa mnogo kvalitetnih plivača. Bila sam i prvak Bosne i Hercegovine na 400, na 800 kao i na 1.500 metara slobodno, ali i višestruki prvak RS. Ipak, disciplina koja mi je najteža jeste 200 m slobodno, veoma je zahtjevna, ali je takođe volim i želim da budem što bolja u tome.

Trenirala si i rame uz rame sa nekima od mladih olimpijaca. Da li i u kojoj mjeri te podstiču da napreduješ? Tačno. Recimo, treniram sa Mihajlom Čeprkalom, koji je bio sada u Rijuu i kojeg smo svi bodrili i podržavali. On je vrlo talentovan momak, posvećen, i samim tim nas tjera i motiviše da i mi više radimo na sebi. Zato se svi mnogo više trudimo kako bismo i mi možda nekada nastupili na Olimpijskim igrama, o čemu svi sanjamo. Mihajla sigurno čeka bogata sportska karijera, a i mi se nadamo istome. Sve kolege su mi veoma dobre, jedni druge bodrimo i pokušavamo što više da povećamo samopouzdanje, što je vrlo bitno u sportu. Trener Goran Grahovac je, takođe, velika podrška, ne samo meni, svima nama. Treninzi su vrlo

teški, ali nas on podstiče da ih izdržimo i nastavimo dalje zato što se svaki trud isplati.

Kako izgleda jedan prosječan dan u životu Nikoline Kopanje? Kada treniram, ustajem prilično rano, već oko šest časova. Oko sedam sam već u bazenu i obično treniram do devet sati. Zatim idem i u teretanu, nakon čega se spremam i idem u školu. Poslije škole obično odradim još jedan trening, nakon čega se odmaram, tako da sam uglavnom usmjerena na treninge i školu. Volim vodu, osjećam se slobodno u njoj. Jednostavno, bazen je moja druga kuća.

Kada je riječ o podršci, želja tvoje majke u okviru ovogodišnje kampanje „Mjesec prijateljstva“ je odabrana za ispunjenje, zahvaljujući čemu si na poklon dobila potrebnu plivačku opremu. Koliko ti znači ovakav gest i podsticaj? Moram priznati da sam se mnogo obradovala. Plivačka oprema i nije toliko skupa, ali kada se sabere sve što je potrebno jednom plivaču za kvalitetne treninge, to na kraju postaju ozbiljni troškovi koje, često, ne možemo pokriti. Tako da sam, zahvaljujući „Mjesecu prijateljstva“, a i majčinoj želji prvenstveno, dobila opremu koja mi je u ovom trenutku bila najpotrebnija, a znam da će mi sigurno dobro doći u narednom periodu.

Kao mlada sportistkinja, sigurno imaš uzore u svijetu sporta. Ko te inspiriše? Naravno, trenutno mi je Kejti Ledeki veliki uzor i stvarno joj se divim. Kao veoma mlada postala je olimpijski šampion i oborila svjetske rekorde. Kada se sprema za trku, ne razmišlja o porazu, niti ga se plaši, što je veliki problem kod većine sportista i zbog toga ne pokušaju da daju svoj maksimum kako se ne bi razočarali. Ali ona uskače u vodu samo s jednim ciljem, da da sve od sebe i to je ono što kod nje mnogo cijenim. U svakom slučaju, nadam se da ću i ja jednog dana nastupiti na Olimpijskim igrama, a možda i zaplaviti sa Kejti.

USKORO ZAVRŠAVAŠ I ŠKOLU. KAKVI SU TVOJI PLANOV I ZA NAREDNI PERIOD? POSTOJE LI JOŠ NEKE AKTIVNOSTI KOJIMA BI ŽELJELA DA SE BAVIŠ, PORED PLIVANJA?

Što se tiče plivanja, treniraću i trudiću se da doguram što dalje i da budem što bolja. Želim da se upišem na DIF, jer mi je velika želja da jednog dana budem trener plivanja i to namjeravam da ispunim. Ipak, voljela bih da studiram i engleski jezik. Vrijeme će pokazati.

DOK KAŽEŠ M:PAY!

Zaboravite na dugo čekanje u redovima i pune džepove priznanica. Uz m:pay platite račun brzo i jednostavno, sa bilo koje lokacije, putem vašeg mobilnog telefona ili tableta. Putem ove usluge možete plaćati m:tel račune i dopunjavati Frend račun i vašim roditeljima, prijateljima ili djeci.

Usluga trenutno moguća za dopunu Frend računa i plaćanje m:tel usluga sa računa otvorenih u Novoj banci AD Banja Luka

INTERVJU MOBILNIM

SANJA VUČIĆ

INSPIRACIJU ZAPISUJEM U TELEFON

RAZGOVARAO: NENAD BOSNIĆ

Sanja Vučić je tokom 2016. godine bila jedno od najaktuelnijih muzičkih imena na ovim prostorima. Sa razlogom, reklo bi se. Predstavljala je Srbiju na izboru za „Pjesmu Evrovizije“ i stigla do samog finala. Sa svojim bendom ZAA objavila je novi singl, koji je već naredni dan zavladao top-listama.

I pored slave, koja je pomalo naglo došla, iako je kruševački sastav na tome godinama vrijedno radio, ovi talentovani muzičari ostali su s obje noge na zemlji. Vjerni sebi, posvećeni svojoj muzici i jednako ležerni u komunikaciji sa fanovima, ali i sa novinarima.

Upravo takva je i Sanja, vokal grupe ZAA. Svojim moćnim glasom, sposobnošću da kontroliše scenu, ali i opojnom harizmom, zadivila je publiku širom regije, između ostalog, i na banjalučkom Demofestu, gdje je bend nastupio ovog ljeta u revijalnom programu.

U intervjuu mobilnim telefonom za m:agazin, Sanja je otkrila koliko često i za šta koristi ovaj uređaj, ali i ponešto o komunikaciji sa novinarima, inspiraciji, planovima za jesen i drugim zanimljivim temama.

OVIH DANA PJESME BENDA ZAA
ČUJU SE SA MNOGIH MOBILNIH
UREĐAJA. KOJA PJESMA JE ZVONO
NA VAŠEM TELEFONU?

Zvono na mom telefonu je pjesma „Dam That River“ benda „Alice in Chains“, već dvije godine. Naprosto, volim taj bend i to je moja oda njima, a drugi razlog je to što je sam početak eksplozivan i glasan, valja čuti kad zvoni telefon.

Koliko danas koristite mobilni telefon? Koje aplikacije najčešće upotrebljavate, bilo da se radi o onima za dopisivanje, igricama ili nekim trećim? Priznajem da sam, prije svega, internet zavisnik, i sredstvo pristupanja istom je u mom slučaju telefon. Najčešće dangubim na Facebook-u, Instagram-u, YouTube-u i 9Gag-u. Ali, ujedno koristim internet ne bih li svakog dana saznala i naučila nešto novo.

Muzički mediji prošle godine brujali su o tome kako je Kirk Hamet, gitarista benda „Metallica“, izgubio telefon sa mnoštvom ideja za kompozicije. Zapisujete li i Vi inspiraciju u smartfon ili ste i dalje više za papir i olovku? O, da. Uglavnom se moje ideje za pjesme i tekstovi nalaze na telefonu, ali s obzirom na to da ga iz ruke ne ispuštam, ne strahujem da ga izgubim.

Kada smo kod inspiracije, umjetnici često kažu da je „gdje pronalaziš inspiraciju“ najdosadnije pitanje. Jeste li saglasni? Koja novinarska pitanja Vama najviše smetaju? Ne slažem se u potpunosti, to pitanje mi ne smeta, jer nisam načisto s tim koji je moj izvor inspiracije. Svaki put kad mi postavte to pitanje, dobro se zamislim i preispitam, ali mahom sam inspirisana određenim emocijama. Najviše mi smeta zadiranje u privatni život i tabloidno provjeravanje znanja opšte kulture.

Ipak, dali ste mnogo intervju u ovoj godini, jer su učešće na „Evroviziji“ i nova izdanja privukli veliku medijsku pažnju. Šta je sljedeći korak za ZAA, na čemu sada radite? Istina, i više nego dovoljno. Sljedeći naš korak je rad na novom albumu, kreativne probe i mnogo ulaganja vremena, novca i energije. Završili smo sezonu festivala, sada - rad!

Ovog ljeta nastupali ste i na Demofestu, odakle je i počeo uspon benda. Kako je prošao festival iz vaše perspektive i kada vas ponovo možemo očekivati u BiH? Reakcija svih nas iz benda je ta da nam je to jedan od boljih koncerata u karijeri. Što se mene tiče, bila sam omamljena energijom tih ljudi i vraćamo se prvom prilikom.

Za više informacija o aktivaciji garancije na:
consumer.huawei.com/minisite/ba/p9/vipservice

PONOVO POMJERAMO GRANICE
FOTOGRAFISANJA

MAKE IT POSSIBLE

HUAWEI P9

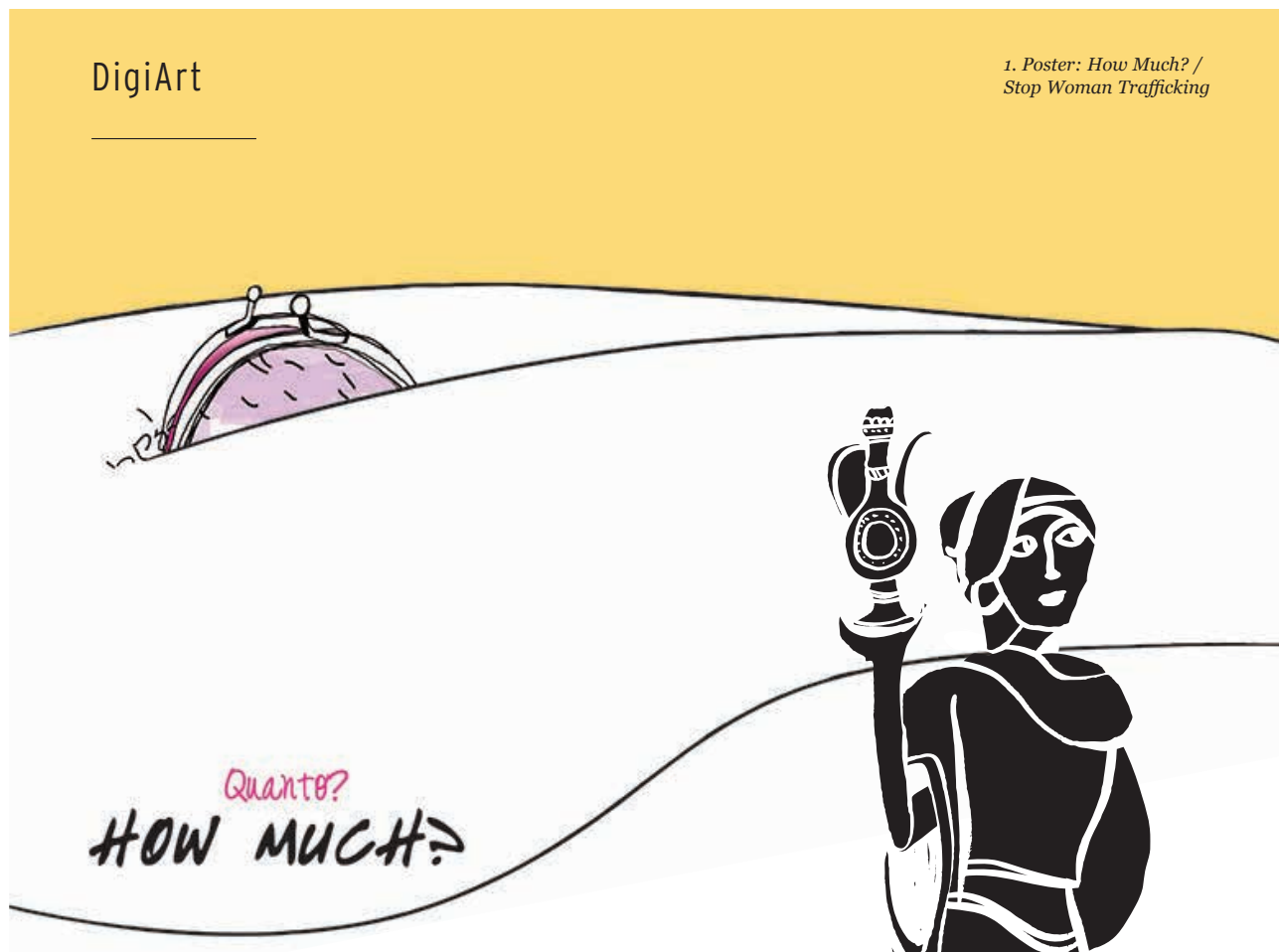
KREIRAN U SARADNJI SA

DigiArt

---

1. Poster: How Much? /
Stop Woman Trafficking

ALEKSANDRA NINA KNEŽEVIĆ

MAŠTOVITI SVIJET ILUSTROVANE KNJIŽEVNOSTI

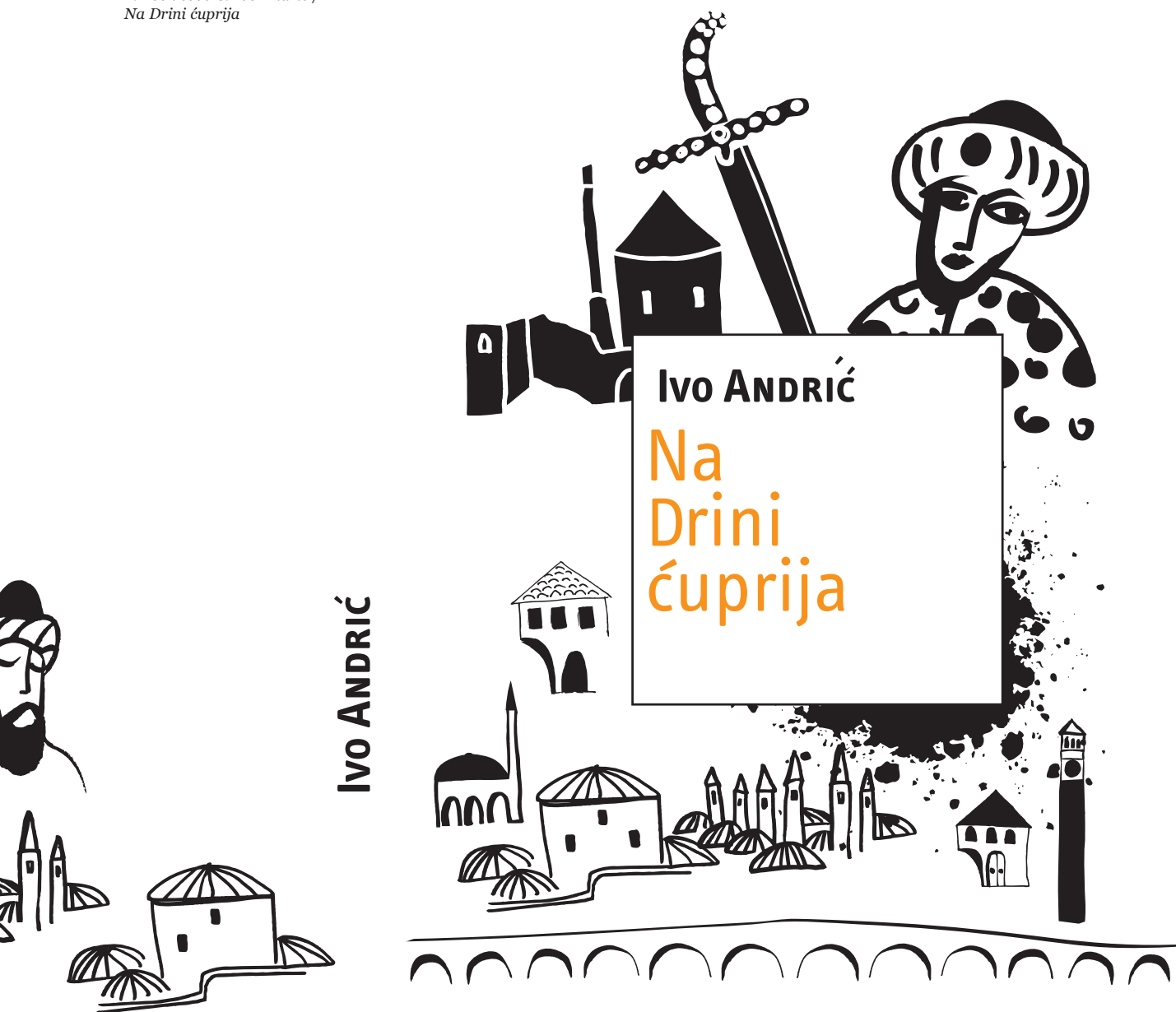

PIŠE: NENAD BOSNIĆ

Aleksandra Nina Knežević rođena je u Sarajevu, 1973. godine. Grafički dizajn diplomirala je na Akademiji likovnih umjetnosti u Cetinju. Njeni radovi odlikuju se čistom i savremenom idejom, jednostavno komuniciraju univerzalnim vizuelnim jezikom, a predstavljani su kroz razigranu tipografiju i ilustraciju.

2. Book covers: Ivo Andrić /
Na Drini ćuprija

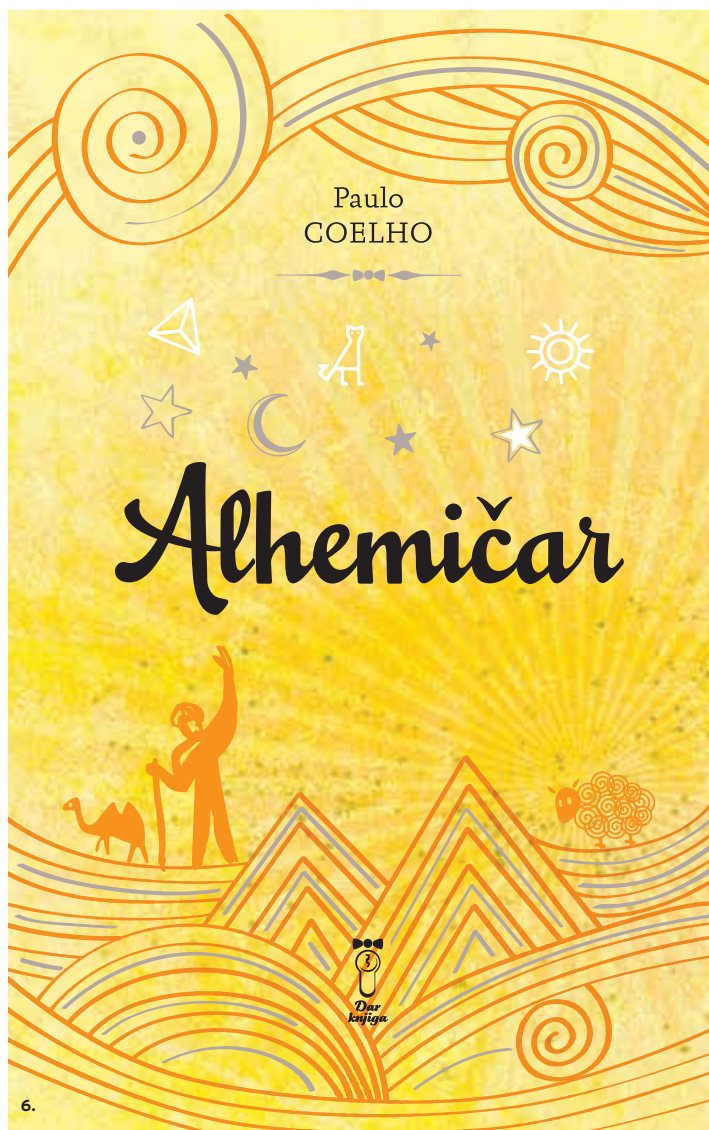
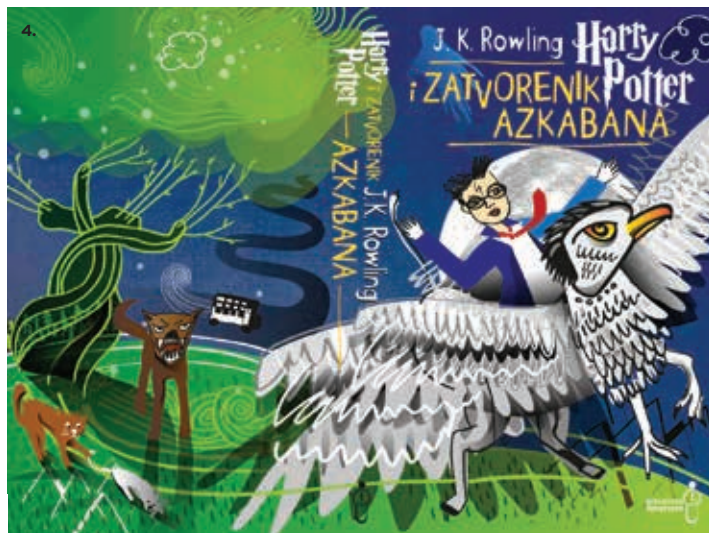

Za njih je dobila brojna međunarodna priznanja i nagrade, a radovi su objavljeni u mnogim časopisima specijalizovanim za umjetnost i dizajn, kao što su Communication Arts, Luerzers Archive, Print, Typo, Fontmagazine i drugi. Po izboru jednog od njih, Luerzers Archive-a, ova talentovana autorka 2010. godine uvrštena je među 200 najboljih svjetskih ilustratora.

Za svoj projekat „Sarajevo Dingbats“ 2014. godine dobila je Grand Prix godišnju nagradu Collegium Aristicum-a u

Sarajevu, dok je u 2016. godini osvojila prvu nagradu na konkursu „Pišem ti bosančicom“.

U razdoblju od 2006. do 2010. godine bila je predsjednica Udruženja likovnih umjetnika primijenjenih umjetnosti i dizajnera BiH (ULUPUBiH). Radi kao freelance dizajner te kao dizajner i ilustrator knjiga izdavačke kuće Buybook u Sarajevu.

3. Teatar Fest, 4. Book cover: Harry Potter, J. K. Rowling, 5. Book cover: Moje zrele godine, Philip Roth, 6. Book cover: Alhemičar, Paulo Coelho

SOCIJALNA ANKSIOZNOST

PIŠE: NEMANJA RUNIĆ

A nksioznost se u našem jeziku naziva još i strepnja ili tjeskoba. Radi se zapravo o intenzivnom osjećanju nelagode, zabrinutosti, strepnje, nekog zloslutnog iščekivanja. Predmet ovakve strepnje može biti vezan za strah od smrti, bolesti, gubitka posla, ali najčešće uzročnik tog straha ostaje nedokučiv osobi.

ANKSIOZNOST JE BITNO RAZLIKOVATI OD STRAHA. Strah je zdrava emocija koja se javlja u situacijama kada postoji neka realna prijetnja po naše zdravlje, život ili po neku drugu osobu. Strah ima adaptivnu funkciju i služi da bi se podigla budnost organizma u cilju izbjegavanja opasne situacije. Anksioznost, sa druge strane, možemo posmatrati kao strah od nečeg iracionalnog, nerealnog. Anksioznost nema nikakvu adaptivnu funkciju. Naprotiv, ona u svakodnevnim situacijama utiče na stvaranje osjećaja ugroženosti i na taj način smanjuje produktivnost i funkcionalnost.

U psihološkom i fiziološkom smislu, anksioznost može imati različite uzročnike te može postojati samostalno ili kao dio nekog složenijeg neurotskog poremećaja (depresija, fobije, opsesivno-kompulzivni poremećaj, posttraumatski stresni poremećaj itd.). Generalizovani anksiozni poremećaj je

stanje kada je osjećaj anksioznosti hronični problem koji traje duži period. Pored hronične iracionalne zabrinutosti o svakodnevnim stvarima, često se javljaju i drhtanje, grčenje mišića, nesanica, napetost u abdominalnom predjelu, vrtoglavica i povećana iritabilnost.

Socijalna anksioznost je još jedna manifestacija ovog stanja, gdje osoba u situaciji kontakta sa drugim ljudima proživljava strah da se ne osramoti ili bude ismijana. Ovakvo stanje biva praćeno lupanjem srca, ubrzanim disanjem, crvenilom u licu i znojenjem. Postoji sklonost ka izbjegavanju socijalnog kontakta, a u krajnjem slučaju se može razviti i socijalna fobija.

Često se oblik socijalne anksioznosti javlja zbog nekog realno važnog događaja. Tipičan primjer je osjećaj tjeskobe prije ispita ili nekog važnog poslovnog sastanka. Umjerena doza uzbuđenosti u ovakvim situacijama optimalna je za podizanje budnosti, koncentracije i produktivnosti. Međutim, ako intenzitet ovog osjećanja prelazi optimalnu granicu, ono počinje negativno da utiče na efikasnost osobe.

ŠTA JE U OSNOVI SOCIJALNE ANKSIOZNOSTI?

Izvor socijalne anksioznosti je najčešće u neprihvatanju sebe, koje se bazira na svjesnom ili nesvjesnom uvjerenju osobe da je manje vrijedna ili nedovoljno kompetentna. Upravo zbog ovakve percepcije sebe i svojih kvaliteta, osobe koje su socijalno anksiozne ulažu velike napore da se predstave u što boljem svjetlu, vjerujući da im je neophodno da fasciniraju druge i time sebi dokažu da ipak vrijede. Ovakav obrazac ponašanja u stvari je vječita potjera za pozitivnim potkrepljenjem (pohvalom, nagradom), te kao takva predstavlja osnov sniženog samopouzdanja kod pojedinca - „dobar sam samo ukoliko mi neko drugi to kaže“.

Korijeni socijalne anksioznosti često leže u ranom djetinjstvu. Osobe koje pate od socijalne anksioznosti često su se osjećale nedovoljno prihvaćenima tokom djetinjstva i adolescencije u okviru svoje primarne porodice, a kasnije i u okviru vršnjačkih grupa. Često su to osobe čiji su roditelji bili previše kritični, strogi, prezahtjevni, a u isto vrijeme emocionalno hladni i rezervisani, bez pokazivanja ljubavi, prihvatanja i emocionalne podrške. Zbog ovakvog načina vaspitanja ove osobe su razvile čitav niz uvjerenja o sopstvenoj neadekvatnosti koju kasnije pokušavaju na neadekvatan način da kompenzuju kroz težnju da se dopadnu svim ljudima koje procjenjuju kao bitne.

Određeni nivo socijalne anksioznosti će se u nekom periodu života vjerovatno javiti kod većine ljudi, a da brzo nestane i pri tome ne načini mnogo štete. Međutim, ako se ovakvo stanje zadrži duži period, bitno je reagovati u cilju očuvanja mentalnog zdravlja i svakodnevne efikasnosti.

1. Prvo što možemo preduzeti je detaljno se informisati i edukovati o ovom problemu kako bismo razumjeli svoje emocionalno stanje, disfunkcionalne načine razmišljanja i obrasce ponašanja. Nekada će sam uvid u svoje stanje dovesti do ublažavanja ili povlačenja simptoma.

2. Drugi korak jeste primjenjivanje neke od brojnih tehnika mentalne i mišićne relaksacije, koje su opštepoznate i svima dostupne (literatura, internet) - prije samog događaja koji izaziva anksioznost i napetost.

3. Treći korak, ukoliko ranija dva ne daju rezultat, bio bi obraćanje profesionalnom savjetniku ili psihoterapeutu koji će vam u individualnom ili grupnom tretmanu pomoći da naučite kontrolisati ovo stanje. Postoje brojni psihoterapijski pravci koji su specijalizovani za tretman anksioznog poremećaja. Neke od efikasnih psihoterapijskih škola su kognitivno-bihevioralna terapija, transakciona analiza, geštalt terapija itd.

ZAJEDNO S M L

Nove postpaid tarife

POSTPAID

- > Uz nove postpaid tarife "Zajedno" 6 meseci uživaj u duplim minutama, porukama i mobilnom internetu!
- > Bonus Roaming tarifni dodaci za Srbiju, BiH i Crnu Goru
- > Izaberi fantastičan telefon iz postpaid ponude!

ZAJEDNO S	ZAJEDNO M	ZAJEDNO L
✓ 1000 minuta/SMS	✓ 2000 minuta/SMS	✓ 4000 minuta/SMS
✓ 3GB mobilnog neta	✓ 5GB mobilnog neta	✓ 10GB mobilnog neta
€18,90	€28,90	€38,90

Alcatel Pixi 4

€1,00

uz tarifu Zajedno S

Alcatel Pop Star

€19,90

uz tarifu Zajedno M

Tesla 6.1

€19,90

uz tarifu Zajedno L

SAMO U
m:tel
AUSTRIA

AUSTRIA

Bliže kući

SRBIJA
BEOGRAD

BIH
BANJA LUKA

CRNA GORA
PODGORICA

AUSTRIJA
BEČ

TELEKOM SRBIJA GRUPA

ŽIVOT U PRIČAMA

KAKO SU KINEZI ZABRANILI FACEBOOK I GOOGLE

PIŠE: BOJAN RADOVIĆ

*Zamisli ovu situaciju:
pretposljednji dan odmora
ti je, a ti si na aerodromu
u nekom drugom gradu
zakasnio na posljednji let.*

Sa kartom ti preostaje samo da se slikaš. Utom provališ da u novčaniku nemaš gotovine (što će da desiti kada je odmor pri kraju), ali to nije ni najmanji problem. Otvoriš aplikaciju na svom mobilnom telefonu i pošalješ prijatelju audio-poruku da ti hitno treba XY para, jer je situacija takva kakva jeste. On ti novac šalje odmah. Ti ga istom tom brzinom i primaš. Pogledaš šta sve može zanimljivo da se uradi u tom gradu za jedno veče i gdje možeš da prenočiš. Nakon toga pozivaš Didi ili Uber, jer nešto ne „mirišeš“ obične taksiste, a i drastično su skuplji.

Nakon jednodnevnog provoda napokon odlaziš kući. Let pronalaziš preko telefona, a isto tako kupuješ i kartu. Na aerodromu kod kuće ista priča - pozivaš prevoz, ali ne i obične taksiste. U međuvremenu ti liježe plata, ali u stanu zatičeš isključenu struju. Vadiš telefon i sve komunalije plaćaš tako. Svom prijatelju koji ti je pomogao u nevolji novac vraćaš isto kao što si ga i dobio.

Otvaraš frižider i vidiš da je prazan. Svратиш do prodavnice po svježu hranu i na kasi platiš bar-kodom na telefonu. Neke stvarčice kojih nema u supermarketu naručuješ preko telefona. Taman što si se smjestio u svoju omiljenu fotelju, javlja ti se brat video-pozivom i obavještava te da je dobio kćerku. Postao si stric. Javljaš prijateljima i, pošto niste svi u istim mjestima, časti ih novcem u crvenoj kovrti koju otvaraju na telefonu, a iznosi se određuju nasumično. Nešto poput lutrije.

Pitaju te kako je bilo na odmoru, odgovaraš: „Sad ću da okačim fotke.“ Dok to radiš, vidiš nečiji post sa kaputom koji ti se mnogo sviđa, a i stiže jesen i hladniji dani pa ga kupuješ istog momenta.

I ništa to ne bi bilo čudno da sve ovo ne radiš preko iste aplikacije za telefon. Kupovina, naručivanje, plaćanje računa, vodiči kroz noćni i dnevni život, vijesti, objave prijatelja, video i audio pozivi - sve to savršeno prosto funkcioniše na WeChat-u.

Ova mobilna aplikacija (u rodnoj Kini poznata pod imenom Weixin ili „mikroporuka“) objedinila je sve usluge koje su programerima Tencent-a pale na pamet, olakšavajući život stanovnicima najmnogoljudnije zemlje na svijetu, koji i inače sate provode zabljeni u displeje svojih telefona. Bilo da se radi o klincima koji čitaju postove svojih

vršnjaka, sredovječnicima koji gledaju svoje omiljene serije ili o penzionerima koji nemaju namjeru da se dopisuju sa djecom i unucima, već urlaju u telefon, a naročito o poslovnim ljudima koji konferencijskim pozivima rješavaju svoje probleme ili učiteljima, prodavcima i pekarima - cijela Kina zavisna je od WeChat-a.

Razvoj kineskog interneta i svega što uz njega ide zapravo je za laike potpuno neočekivan. Ovdje Google još nije dobrodošao, dok Facebook vjerovatno nikada neće ni biti, hiljade sajtova od kojih su zavisni nekinezi su zabranjene, pornografije nema, a Great Firewall of China možda nije vidljiv sa Mjeseca, ali djeluje kao najveća ljudska građevina u istoriji. Racionalno razmišljanje (koje nam se servira u medijima) kaže da bi izolovanost od razvijenog svijeta trebalo da prouzrokuje zaostalost, a ovdje se desilo nešto sasvim suprotno - Kina je tehnološki pretekla one koji su joj predviđali propast, pa sada najveće svjetske kompanije „pozajmljuju“ koncepte iz azijskih kompanija. U ovom slučaju, samo Tencent je „težak“ 300 milijardi dolara. Toliko dobar posao rade. I mada je vrlo jasno da su osnovni koncepti i ideje za WeChat preuzimani bez posljedica od ICQ-a, Facebook-a ili Viber-a, većinu stvari koje sam spomenuo na početku osmislili su ljudi iz ove firme.

Pitao sam svog prijatelja Endrjua, Kineza pravog imena Džang Čao, koji je zaposlen u Lenovo-u, pa nije duduk za internet, komunikacije i moderne tehnologije, a i korisnik je svih društvenih mreža, pa nije ostrašćeni prvo-kinesko-pa-sve-ostalo nacionalista, da mi navede

pet razloga zašto voli WeChat:

- Lokacija u realnom vremenu (kako bi prijatelji mogli da ga pronađu ako je u nekom budžaku od sečuanskog restorana, recimo)
- Plaćanje svega i svačega (kiriju gazdarici koja je u Kanadi plaća tako)
- Besplatan audio i video čet servis
- Social networking
- Vidi prva dva. Ne davi me, Bojane. Pričam sa koleginicom preko WeChat-a

I da, jesam li rekao da WeChat nema plaćene oglase koji će vam iskakati sa svih strana? Eto, sada znate.

WeChat ima 800 miliona aktivnih korisnika, a usluge novčanih transfera trenutno funkcionišu samo u Kini, dijelovima Azije i Australiji (zbog milionskih posjeta kineskih turista ovoj zemlji).

MINI-SAVJETNIK

Mountain Biking

AKTIVNI JESENJI ODMOR

PIŠE: SARA VELAGA

Jesen možda nije najbolje godišnje doba za odmor, koji podrazumijeva predah od svakodnevni obaveza, ali je idealno vrijeme za aktivno odmaranje u planinama. I to ne na bilo koji način, već na biciklu. Planinski biciklizam je sport gotovo identičan klasičnom biciklizmu, sa razlikom u terenu za vožnju. Bicikli se voze po planinskim, off-road terenima, i prilagođeni su uslovima, zbog čega se koriste široke gume sa kramponima, mjenjač sa velikim opsegom prenosa, posebne kočnice i amortizeri na oba točka.

Zanima vas zašto se baviti ovim sportom? Ako ste ljubitelji adrenalina i novih izazova, odgovor je već tu. Osim toga, strmine, padine i šume planina u BiH dom su mnogih biciklističkih tura za sve one koji vole izlet u nepoznato i divlju prirodu. Ovo je i način da se upustite u nešto novo, drugačije i istražite predjele, ali i ispitajte svoje granice izdržljivosti. Naravno, u ovakvu avanturu nemojte se upuštati sami, već samo u organizovanim grupama.

Nakon zimske sezone, kada se skijaši razidu sa alpskih skijališta, na njih dođu biciklisti. Tako u Austriji postoji Alpska tura, najteža trka u planinskom biciklizmu, koja predstavlja jedan od najvećih izazova za bicikliste. Ako još niste spremni za ovakvu trku, možete potražiti rekreativne staze u BiH ili regionu. Kod nas su popularna područja Klekovače, Huma, kao i brojnih drugih bh. planina, a u regionu možete uživati posebno u predjelima iznad Podgorice.

Zahvaljujući veoma dobrim stazama za brdski biciklizam, BiH se još 2012. godine našla na listi 10 najboljih svjetskih destinacija za avanture po izboru magazina National Geographic. Treba li vam dodatna motivacija za ovu jesenju aktivnost?

Pokrenite se i ispitajte svoje granice izdržljivosti, i vjerujemo da će vam se svidjeti, čak i ako niste avanturističkog duha. Nivo adrenalina u ovakvim sportovima ponekad je sve što vam treba da razbijete svakodnevnu rutinu i monotoniju.

PET KORISNIH SAVJETA ZA SIGURNO VOŽNJU

Uvijek se držite staze

Trebali biste uvijek planirati nekoliko koraka unaprijed i izabrati stazu po kojoj se namjeravate voziti. Kada odaberete stazu, obavezno je slijedite. Ako oklijevate zbog straha ili prepreka ispred vas, najčešće će stvari krenuti u pogrešnom smjeru. Oklijevanje na pola puta do cilja najvjerojatnije će dovesti do pada, a rizik je dvostruk ako se spuštate po većoj nizbrdici.

Mislite dva do tri koraka unaprijed

Nemojte se fokusirati na jednu prepreku predugo. Uvijek budite svjesni iduće. Nemojte se samo fokusirati na vozača ispred vas, mogli biste udariti u prepreku koju je vozač ispred vas uspio zaobići. Pratite određenu udaljenost ispred sebe. Nemojte se fokusirati na prednji točak svog bicikla ili na zadnji točak bicikla ispred vas.

Dobro izaberite brzinu koja vam odgovara

Osoba koja se tek počela baviti brdskim biciklizmom ne bi smjela brzo voziti. Razlog je veoma jednostavan. Kada vozite brzo imate manje vremena za reakciju, a vaše reakcije nisu još istrenirane da brzo odgovore akcijom. Ako se nađete u situaciji da trebate brzo stati, prebacite svu svoju težinu nazad, i to ako je moguće sa tijelom u što nižem položaju, dok ravnomjerno pritišćete prednje i zadnje kočnice. Ako prebrzo i prejako stisnete jednu ili obje kočnice mogli biste izgubiti kontrolu nad biciklom.

Okrećite pedale u stojećem položaju

Probajte doći na "ti" kada je u pitanju okretanje pedala u stojećem položaju. Probajte se podići sa sjedišta dok stojite na pedalama te počnite okretati pedale. Takav način vožnje prvo isprobajte u većim brzinama na ravnom terenu, a zatim u nižim brzinama na nizbrdici.

Spustite se na sjedište na uzbrdicama

Ovaj način vožnje vam omogućuje više vremena za reakciju kod naleta na nepredviđene prepreke. Još jedna prednost je ta da manje boli ako padnete sa bicikla dok sjedite, nego ako stojite, jer ćete najvjerojatnije preletjeti preko bicikla.

PREPORUKE

PIŠE: JELENA BJELAKOVIĆ

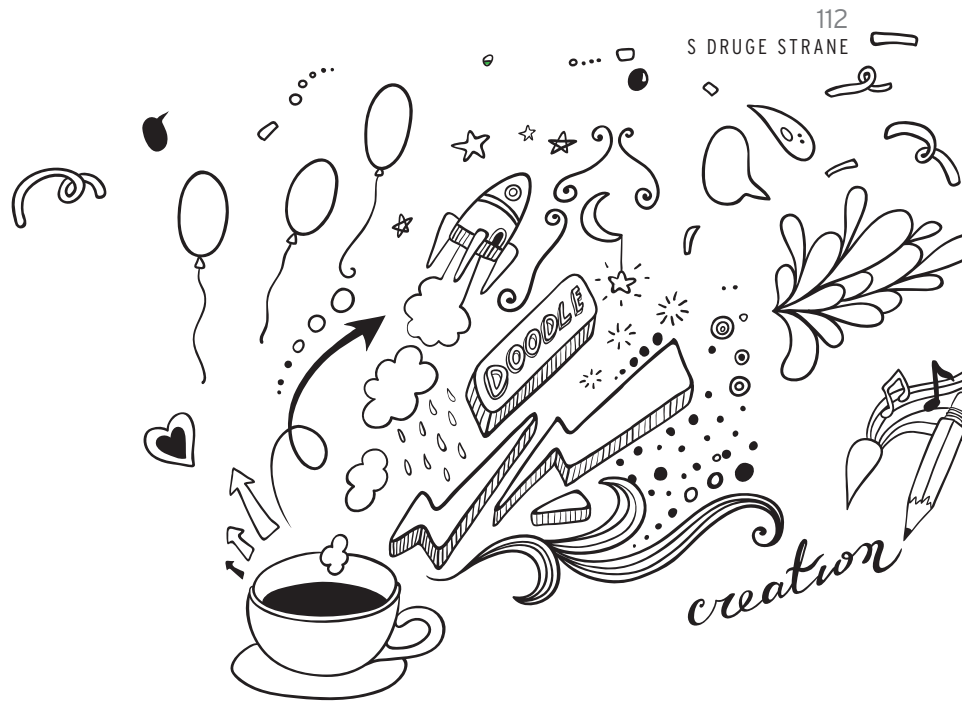
MUZIKA

“Skeleton Tree”, Nick Cave and The Bad Seeds

Tri godine nakon 15. studijskog albuma „Push the Sky Away“, za koji su i publika i kritika imali samo riječi hvale, „princ tame“ i „loša sjemena“ vraćaju se na scenu novim albumom i dokumentarnim filmom koji ilustruje kontekst i teme novog zvuka.

Iako su „Nick Cave and The Bad Seeds“ od samih početaka koračali po liniji eksperimentalnog zvuka, radovi sa novog albuma nesumnjivo predstavljaju korak dalje u istraživanju „granica“ spoja alternativne, elektronske i ambijentalne muzike.

Snimljen nedugo nakon tragične smrti Kejvovog sina Artura, „Skeleton Tree“ je već dobio status notnog zapisa tuge. Pored toga što je većina pjesama napisana prije tragedije, sam Kejv striktno odbija da ličnu tragediju pretvori u sablastan rok mit. Ipak, ekliptično istraživanje bola i ranjivosti, zbog kojih je Kejv i postao „princ tame“ rok muzike, na novom albumu nesumnjivo zvuči nešto mračnije i nešto sirovije, ali nimalo manje umjetnički vrijedno.

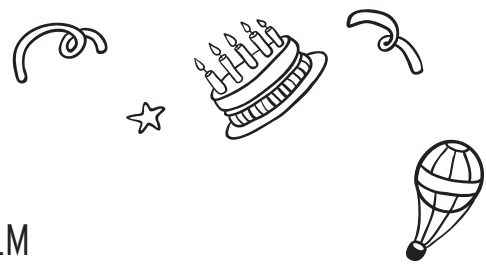
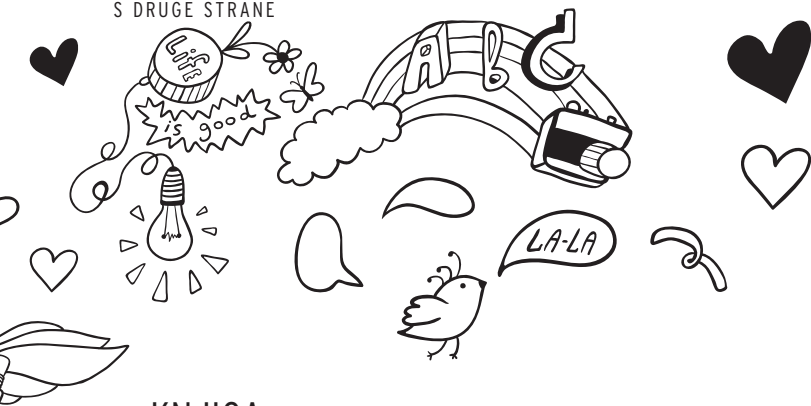
WEB SAJT

homestylr.com

Časopisima o uređenju doma hranite dušu? Dizajn enterijera vidite kao potpisivanje životnog prostora stilom koji utjelovljuje vašu ličnost, ali i potrebe? Ili pak planirate preuređenje, ali niste sigurni da će vas planirani koraci dovesti do sklapanja mozaika idiličnog doma? Znaete šta želite, ali ne i kako da pretočite maštu u stvarnost?

HomeStyler ima odgovore na ova pitanja. Istovremeno sajt i aplikacija, HomeStyler je suštinski softver koji vam nudi mogućnost da vizuelizujete svoje ideje za uređenje ili preuređenje, a potom i da prošetate kroz njih, kako biste stvorili stvarnu sliku doma iz snova. Besplatan i jednostavan za korišćenje, sistem je zasnovan na igri sa 3D crtežima i modelima namještaja tako da čak i oni kojima dizajniranje u HQ 3D-u zvuči kao kvantna fizika mogu bez imalo muke da ožive svoj savršen dom u samo nekoliko poteza, to jest u nekoliko klikova.

FILM

„Anomalisa“

Snimljen u „stop-motion“ tehnici, animirani film „Anomalisa“ je 4. septembra 2015. godine ugledao svjetlo filmskog dana na festivalu u Teljurajdu. Razoružavši srca kritičara, film putuje u Veneciju, gdje odlazi u istoriju kao prvi animirani film sa osvojenom počasti „Grand Jury Prize“. Turneja osvajanja kritike nastavlja se u Torontu, a završava se sa pet nominacija za „Zlatni globus“, pet nominacija za „Eni“ nagradu te jednom, ali vrijednom nominacijom za „Oskara“. Vrijednom ne zato što je „Oskar“ u pitanju, nego zato što je „Anomalisa“ prvi cenzurisan film nominovan u kategoriji za najbolji animirani film.

Istovremeno komedija i drama, „Anomalisa“ u mnogo čemu iskače iz šablona animiranog filma. I ne, scena seksa u hotelskoj sobi nije jedini razlog za to. Napisan po istoimenoj predstavi iz 2005. godine, a pod režiserskom palicom Čarlija Kaufmana i Djuka Džonsona, film prati usamljenog i pomalo izgubljenog motivacionog govornika u avanturi upoznavanja jedinstvene žene u masi identičnih ljudi. Otudjenost čovjeka, kriza srednjih godina i kognitivni poremećaj ličnosti stapaju se u jednu tematsku cjelinu koja istovremeno budi lavinu smijeha i suza.

Animiran je, a nazvali su ga najhumanijim filmom godine. I sa i bez „Oskara“, takav opis vrijedi ispitati.

KNJIGA

„Satovi u majčinoj sobi“, Tanja Stupar Trifunović

„Možda treba početi od djetinjstva. U djetinjstvu se utisci utiskuju duboko u čovjeka, kao stopalo u još nestvrdli beton.“

I tako koračajući od djetinjstva do zrelosti, Tanja Stupar Trifunović u svom prvom romanu duboko utiskuje riječi o neraskidivoj sponi majke i kćerke. Prisjećajući se idiličnog djetinjstva na obali Dalmacije, banjalučka književnica kroz lik Ane traga za shvatanjem i prihvatanjem svog zrelog „ja“, ali sklapajući lične uspomene u mozaik, Ana i Tanja otkrivaju priču svih žena bivše Jugoslavije.

„Satovi u majčinoj sobi“ tako postaju satovi prošlosti, koji otkucavaju u sadašnjosti kao podsjetnik da su žene ovog tla, kako u ratno tako i u mirno doba, bile i ostale osuđene na ulogu pasivnih posmatrača. Gledajući u majku kao ogledalo društva, književnica ostavlja i riječi koje daju dom svakom čovjeku koji traži pomirenje između „ja“ i „mi“ te svima onima koji osjećaju da ne pripadaju.

Roman prvenac autorki je ove godine donio i Evropsku nagradu za književnost.

MUZIKA

IVAN ŠČAPEC:

NADAM SE DA ĆEMO NAĆI LJUDE KOJIMA
PRIJA DA SE OSJEĆAJU NEPRIJATNO

RAZGOVARAO: NENAD BOSNIĆ

Posebno iskustvo, teško je opisati taj trenutak kada ti saopšte da si pobijedio. Stvarno nerealno. Dosad nam je uvijek bilo lijepo u Banjaluci, no taj utisak se po pravilu pokvari kad imaš prevelike ambicije koje se na kraju ne ispune. Međutim, nadoknadili smo to ove godine.

Ovim riječima se Ivan Ščapec, osnivač muzičkog projekta „Seine“, prisjeća ovogodišnjeg Demofesta, održanog u periodu od 21. do 23. jula, na banjalučkoj tvrđavi Kastel.

Mladi muzičar iz Zagreba na najvećem regionalnom festivalu demo bendova učestvovao je i ranije, kao član bendova „Vlasta Popić“ i „Felon“. Ipak, razlog da se sjeća baš devetog izdanja Demofesta imaće vjerovatno do kraja svoje muzičke karijere, jer je ovog ljeta upravo „Seine“ proglašen najboljim neafirmisanim izvođačem u regiji i nagrađen prilikom da snimi svoj debi album.

Bio je to Vaš treći dolazak na ovaj festival, sa trećim bendom, i na kraju treća sreća. Zašto ste smatrali da vrijedi iznova pokušavati i šta je presudilo da „Seine“ uspije što „Vlasta Popić“ i „Felon“ nisu? Zbog toga što je ovo jedini festival takve vrste koji zaista nešto znači u razvoju benda. Nagrade su fenomenalne, kao i promocija. „Vlasta Popić“ bila je premlada, imala je odličan start, no na kraju, što se tek u retrospektivi vidi, nije bila dovoljno zrela za taj iskorak. Za „Felon“ mi je teško komentarisati, pošto nije moj autorski bend, već učestvujem više iz sjene. A ja sam, kao autor i muzičar, osjećao da sam sad napokon sazio do te mjere da se to više teško može ignorisati. Jednostavno, godine i godine rada.

Iako „Seine“ nastupa kao trojac, u finalu Demofesta bili ste duet, jer je basista Boško bio spriječen da se pojavi. Zadirkujete li ga nekad da vam je svojim odsustvom pomogao da zvučite perfektno? He-

he, zapravo, mislim da bismo s njim zvučali još dva puta bolje. Na sreću, znali smo da će biti tako, pa smo se vrlo dobro pripremili da na sve moguće načine anuliramo njegov izostanak.

Glavnina nagrade biće upotrijebljena za snimanje i produkciju prvog albuma. Da li je materijal već spreman i kakvom efektu se nadate kada se zavrti u javnosti? Pjesme su gotove, no nisu još potpuno aranžmanski ispeglane. Na tome ćemo sada raditi. To su više ili manje pjesme koje su nastale prošle godine, koja je za mene bila izuzetno nesrećna, no autorski produktivna. Mislim da se osjeća to jedinstvo nesreće u pjesmama. Nadam se da će to biti prepoznato i da će se naći neki ljudi kojima prija da se osjećaju neprijatno. To će dovesti do toga da sviramo sve više koncerata u boljim uslovima i, generalno, doprinijeti rastu benda i broju ljudi koji ga prate. Na kraju ćemo se podaviti u slavi, parama i teškim drogama. To je neki plan.

Oktober je obilježila evropska turneja. Kako ona protiče i da li već imate neke planove za zimski period? Sviramo petnaestak koncerata u Sloveniji, Austriji, Češkoj Republici, Slovačkoj, Poljskoj i Mađarskoj. Zapravo, to je neka srednja Evropa. Na zimu snimamo album. Nadam se da ćemo već od februara opet početi s koncertima.

Članovi M.O.R.T.-a, takođe hrvatskog benda, koji je svojevremeno pobijedio na Demofestu, pri jednom povratku u Banjaluku izjavili su da sada mogu da žive od svoje muzike i samo njom se bave. Vjerujete li da prostora za nove bendove ipak ima ili je M.O.R.T. izuzetak

koji potvrđuje pravilo? Ima prostora za nove bendove. A i M.O.R.T. je izuzetak koji potvrđuje pravilo. Ja takođe živim samo od muzike već dvije godine. Što bi se reklo, izazovno. Ali, generalno se ne žalim. Uvijek čovjek želi više, brže, bolje, ali mislim da stvari dobro teku.

Mogu li i mladi muzičari da učine više kako bi popravili postojeće stanje? Da li sama scena zaista čini sve što može da sebi obezbijedi bolju budućnost? Ovo su teška pitanja. Mladi muzičari rade sve što misle da je u njihovoj moći. Da li su oni u zabludi i mogu li više od toga? Moguće. Uostalom, šta bi scena trebalo da čini? Ja mislim da bi trebalo da pravi muziku koja ih vozi i to je više-manje to od njenih zadataka. Da napravimo sindikat? Možda. Ja sam lično razmišljao kako bi bilo sjajno da smo u stanju da dogovorimo bojkot umjetnosti. Kao, ok, ne zanima vas, onda ne zanima ni nas. Ne vidite vrijednost, ok, uživajte u staroj muzici. Nove više nema. Takođe, ovdje pričamo o sistemskom problemu, a srž tog problema je i nedostatak novca. Ljudi sve manje idu na koncerte, da ne govorimo o tome da kupe neki CD ili da te podrže preko interneta. Kako sve manje novca ima u društvu, a sve više na nekim nepoznatim mjestima koja je teško odrediti, tako sve manje novca ima i za muzičare. Neki fantastični talenti zbog toga ostanu nerealizovani, jer jednostavno nemaju dovoljno upornosti da probiju taj zid. I ne mogu reći da ih krivim. Ovo je zbilja vrlo naporno i potrebna je fanatična želja i vizija da se radi uprkos tome. Takvi na kraju opstaju. Bar se nadam.

Bendovi koji ne stvaraju komercijalnu muziku često odlučuju da pjevaju na engleskom i tako pokušavaju da se probiju do šire publike

i većih tržišta. Da li ste vi razmišljali u tom pravcu? Jok, mene to ne zanima. Ja sam diplomirao engleski i ruski, čak sam preveo „Vlastine“ tekstove na engleski, sebi za dušu, a i da iskomuniciramo sa publikom vani, ali da se pjesme primarno rade na stranom jeziku - ne. Lično, imam preintiman odnos s jezikom da bih to uradio. Ne osjećam ga kao svoj. A mogu reći da je feedback koji smo doživjeli vani bio fantastičan, što se „Vlaste Popić“ tiče. Svi su osjećali muziku, nezavisno od teksta. On je samo bojio sve skupa. Što se „Seine“-a tiče, u planu je da prevedem nekoliko pjesama na ruski, pa da onda čak budu i snimljene u ruskoj varijanti. To me mnogo zabavlja. Ali, to nikako nije isto kao da primarno radiš pjesme na stranom jeziku.

Šta je danas sa grupama „Vlasta Popić“ i „Felon“, postoji li mogućnost oživljavanja ovih priča? Nikad ne reci nikad. Premda su neki odnosi pomalo zatrovani, neki ljudi su otišli iz muzike, tako da to nije baš jednostavno. Ali, ko zna.

Kako „Seine“ funkcioniše? Koliko je to Vaš lični pečat, a koliko doprinose muzičari sa kojima svirate? „Seine“ je kantautorski projekat. Ja pišem pjesme, od početka do kraja. Poslije se one aranžiraju sa bendom. Tako da je u ogromnoj mjeri moj lični pečat, ali Boško i Meko Tane svakako daju veliki doprinos tome kako će na kraju sve to izaći. S njima to postaje sve više bendovski izraz.

Vratićete se u Banjaluku u julu 2017. godine. Šta želite da postignete u međuvremenu? Da zaradimo masne pare i slavu. Za početak.

htc 10

POWER OF 10

**VRHUNSKA KVALITETA
ZVUKA**

24-bitne Hi-Res slušalice
i HTC BoomSound™ hi-fi
izdanje zvučnika

**SVJETSKI
NOVITET***

Prednja i zadnja
kamera posjeduju
stabilizaciju slike

**VRHUNSKE
PERFORMANSE**

Munjevito otključavanje
i aktiviranje aplikacija
otiskom prsta

**BATERIJA KOJA
TRAJE I TRAJE**

Trajanje baterije i do 2 dana.
Punjač za brzo punjenje
se dobija uz telefon**

htc

pursuit of brilliance

*Na osnovu rezultata HTC istraživanja modela glavnih brendova pametnih telefona, u februaru 2016. godine koristeći statistiku GSMArena i drugih izvora podataka.
**Dužina trajanja baterije zavisi od mobilne mreže, lokacije, jačine signala, konfiguracije, korištenja uređaja te drugih faktora. Stvarni rezultati mogu varirati.

STRIP

FILOZOFKSKE TEORIJE I AVANTURISTIČKA PRAKSA

PIŠE: RAJKO RADOVANOVIĆ

Jodorowsky & Moebius
Presveto srce

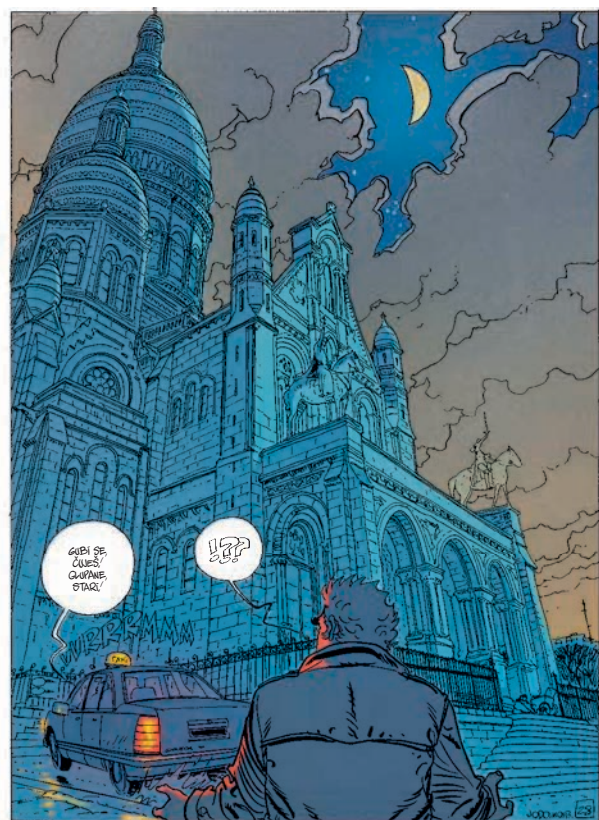
FIBRA
www.fibra.hr
www.stripovi.com

*Teško je prepričati, nije lako ni
povjerovati, ali – postoji i odlično je!*

Ne znamo da je ikada iko napravio strip o profesoru i to filozofije, ali „Presveto srce“ Žodorovskog i Mebijusa upravo je to, priča o Alanu Mengelu, profesoru filozofije sa Sorbone. Ali, „Presveto srce“ istovremeno je i čudesno putovanje kroz filozofiju, Mengelove predrasude i frustracije, ljubav, seks i znoj sa ženama koje misle da su svetice, obračune sa narko-mafijom, a tu je i, tek da stvari budu komplikovane, potraga za Bogom! Stvar je, naravno, vrlo ozbiljna, ali istovremeno i neobično zabavna. Zvuči baš kao što rekosmo na početku, ali kad se sjetimo „Očiju mačke“ i „Doživljaja Džona Difula“, jasno je za šta je sve sposoban tandem Alehandro Žodorovski i Žan Žiro Mebijus.

Priča nam, dakle, govori o pomenutom profesoru čiste filozofije, svjetski priznatom i poznatom, omiljenom među studentima i neomiljenom kod vlastite žene, i kao takav zaista je nesvakidašnji junak stripa. Mengel je strastveno zainteresovan za racionalnu filozofiju, raspada mu se i treći brak, osmogodišnji je apstinent od seksa, a život mu se naglo promijenio nakon što ga jedna od njegovih studentkinja, koja ga smatra svecem na Zemlji, navede na seks. Elizabeta, ta studentkinja, ima namjeru da s njim zatrudni da bi na svijet donijela novog - Svetog Jovana!

Pojavljaju se tu još i narko-diler Muhamed, koji vjeruje da je postao Sveti Josif i kćerka kolumbijskog narko-kralja koja, opet, vjeruje da je reinkarnacija Djevice Marije i da će na ovaj truli svijet donijeti novog Isusa Hrista. Zvuči, svakako, prilično neobično i potencijalno krajnje dosadno kao tema jednog stripa, ali Žodorovski je majstor koji i u najkрупnije ljudske teme ubacuje neobično topao humor i koji ima izuzetan nerv za avanturu. „Ludača svetog srca“ svakim novim čitanjem otkriva svoje nove nivoe značenja i ne postaje nimalo dosadna, naprotiv! Treba, na primjer, vidjeti table na kojima profesor Mengel s radošću i strahom prosipa svoje sjeme u „Djevicu Mariju“ i shvatiti mnogo toga o majstorstvu pripovijedanja.

U prva dva albuma radnja se uglavnom dešava u Parizu, dok se u trećem prebacuje u džunglu Kolumbije i govori nam o Mengelovoj transformaciji, tačnije, o njegovom izlječenju od brojnih frustracija - koje djeluju kao naivne, a depresivno su česte svuda oko nas - Elizabetinom porodu, te o transformaciji sasvim druge vrste kod Marije, koja meditacijom postaje, po vlastitom uvjerenju, Isus androgini. Već termini „Sveti Jovan“ i „Isus androgini“ dovoljno govore o ludilu koje nam ovaj strip nudi. Ludilu, ali kakvom!

Sa svoje strane, Mebijus, ponovo sa novim stilom nakon „Difula“ i „Svijeta Edene“, ovdje briljira. Nivo kvaliteta crteža je konstantan, bez tako čestih opadanja kao u „Difulu“, i sa više detalja nego u „Edeni“ (koja je vjerovatno više od svih njegovih serija zasnovana na izvanrednom kolorisanju), tako da „Ludača“ prije podsjeća na posljednje epizode „Poručnika Bluberija“ nego na „Difula“ i „Edenu“.

Mebijusu je, čini se, predstavljalo veliko zadovoljstvo da se bavi realističnom radnjom smještenom u sadašnjost, te da se sa Žodorovskim zeza sa dvije francuske institucije: Sorbonom i Crkvom Svetog srca. Odnosno sa filozofijom i religijom. Može da djeluje grubo i neumjesno, ali nije, jer potiče od dobre namjere i iz čistih srca.

Francuski izdavač „Udruženi humanoidi“ originalno je objavio seriju u tri albuma, i to „Ludača svetog srca“ (1992, 70 tabli), „Zamka iracionalnog“ (1993, 62 table) i „Ludak sa Sorbone“ (1998, 54 table). Nakon što je sva tri albuma u jednoj knjizi i u crno-bijelom izdanju objavila 2006. godine, zagrebačka „Fibra“ sad je „Presveto srce“ objavila takođe u jednoj knjizi u koloru. Praznik za oči!

Definitivno lud i zabavan, time i poučan, „Ludača svetog srca“ je strip koji predstavlja vrhunski rezultat dva majstora. A profesore/junake kao što je Alan Mengel definitivno vrijedi upoznati.

LG K8^{LTE}

Find Your Own Style
Glossy Pebble Design

 LG
Life's Good

SONY

Perfektno pristaje

Dizajniran da pristaje tvojoj ruci.
Dizajniran da prati tvoj život.

XPERIA XA

